

V G
116

SAVE ON WOOLIES FAVOURITES

Home → Local

All of our indigenous languages are under threat from English - Justice Cameron

11 October 2019 9:46 AM by [Zanele Zama](#)

Tags: Constitutional Court Stellenbosch English

+ More

Edwin Cameron says the Stellenbosch University language policy judgment was written 'with sore hearts'.

Retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron has been appointed the chancellor of Stellenbosch University with effect from January 2020.

Speaking to Refilwe Moloto, he says one of the last judgments he wrote was the Stellenbosch University's policy judgment which Justice Froneman delivered.

The Constitutional Court ruled that the university's policy which makes English the main language is reasonable and should remain in place.

"Examining the 2016 policy and the 2014 policy we found that it does disadvantage Afrikaans and we then conclude that the university has justified the difference for reasons of access, racial equity and embracing inclusivity."

Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University

RELATED: English to remain instruction language at Stellenbosch University rules ConCourt

The main judgment that I wrote was sympathetic to Gelyke Kanse's complaints, Cameron adds.

147

PROMOTED

Keep discovering new avenues in your career

Through Project Management, Nasief opened many doors towards realising his future in his industry. Where will our programme take you?

USB »usb.ac.za

"It was a decision that my judgment expressed with a little bit of heart sore and the heart sore comes out strongly in the Chief Justice and Justice Froneman's judgment."

Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University

"All of our indigenous languages are under threat from this monster we are talking, the language that is the primary language of business and communication."

Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University

Listen to the full interview below...

Breakfast with Refilwe Moloto

Trailblazer: Justice Edwin Cameron

00:00 / 11:14

Afternoon Drive with John Maytham
 11 October 2019 9:46 AM by Zanele Zama
 15:00 - 18:00

Tags: Constitutional Court Stellenbosch English

+ More

First Hugh Lewin Memorial Lecture inspires the youth

Judge Edwin Cameron addressed learners at St John's College at the inaugural Hugh Lewin Memorial Human Rights Lecture recently.

Judge Cameron is a recently retired Constitutional Court judge and newly appointed chancellor of the University of Stellenbosch.

He has been recognised for his brilliance, commitment to human rights, social justice and HIV-Aids activism, receiving numerous awards from around the world for his contribution to international jurisprudence and the protection of human rights.

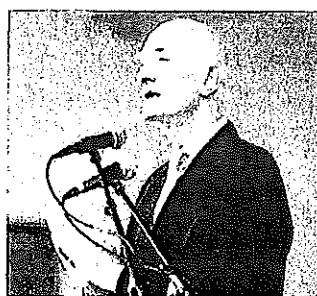
Judge Cameron boasts a remarkable story of having overcome the difficulty of being raised in an orphanage and other youthful hardships which he described as his first encounters with the law, which helped propel and inspire him to choose his career path.

In his address to the St John's community and friends and family of Lewin, Cameron wove the deeds that characterised Lewin's life as a fighter for social justice with his own into a call for young people of the college to not become apathetic when they are aware of issues of social justice. He articulated that the need to fight for justice

is often born from our own experience. He said the duty falls on us to investigate how to effect change in order to fight for justice for all.

Lewin was a learner at St John's College from 1948 to 1957, where he was a distinguished learner who developed an awareness of the wrongs of apartheid. Lewin later became involved in student politics and was arrested and sentenced to seven years' imprisonment.

The Hugh Lewin Memorial Rights Lecture will become an annual event at the College to recognise the significant contribution Lewin made to society.

Retired Constitutional Court judge and chancellor of the University of Stellenbosch Edwin Cameron addresses the St John's College community. Photo: Supplied

Apartheid stalwart is honoured

Judge Edwin Cameron addressed learners at St John's College at the inaugural Hugh Lewin Memorial Human Rights Lecture recently.

Judge Cameron is a recently retired Constitutional Court judge and newly appointed chancellor of the University of Stellenbosch. He has been recognised for his brilliance,

commitment to human rights, social justice and HIV-Aids activism, receiving numerous awards from around the world for his

contribution to international jurisprudence and the protection of human rights.

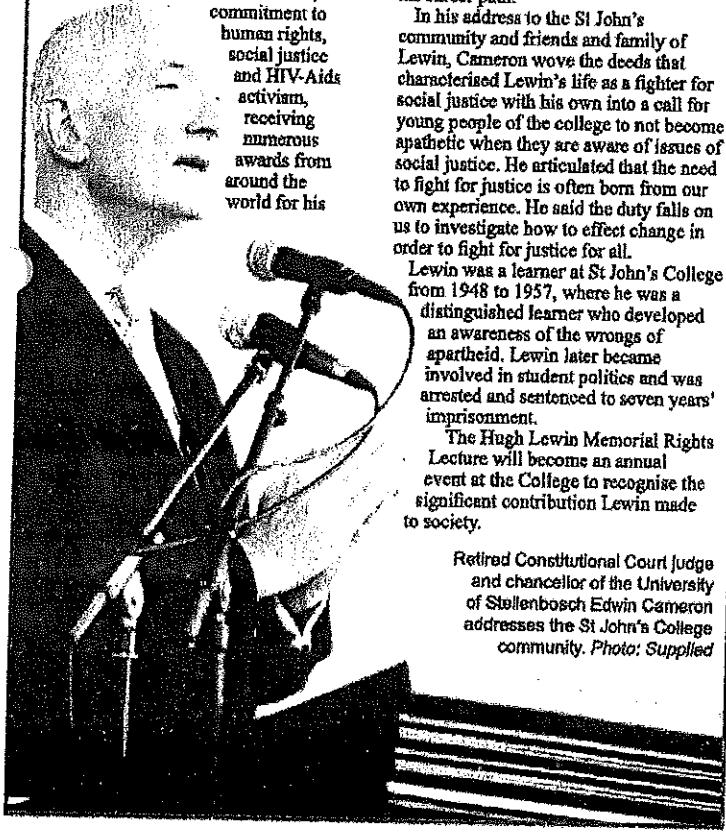
Judge Cameron boasts a remarkable story of having overcome the difficulty of being raised in an orphanage and other youthful hardships which he described as his first encounters with the law, which helped propel and inspire him to choose his career path.

In his address to the St John's community and friends and family of Lewin, Cameron wove the deeds that characterised Lewin's life as a fighter for social justice with his own into a call for young people of the college to not become apathetic when they are aware of issues of social justice. He articulated that the need to fight for justice is often born from our own experience. He said the duty falls on us to investigate how to effect change in order to fight for justice for all.

Lewin was a learner at St John's College from 1948 to 1957, where he was a distinguished learner who developed an awareness of the wrongs of apartheid. Lewin later became involved in student politics and was arrested and sentenced to seven years' imprisonment.

The Hugh Lewin Memorial Rights Lecture will become an annual event at the College to recognise the significant contribution Lewin made to society.

Retired Constitutional Court Judge and chancellor of the University of Stellenbosch Edwin Cameron addresses the St John's College community. Photo: Supplied

All of our indigenous languages are under threat from English - Justice Cameron (<http://www.702.co.za/articles/363503/all-of-our-indigenous-languages-are-under-threat-from-english-justice-cameron>)

11 October 2019 9:46 AM

it-from-english-justice-cameron)
[IA%2F%2Fwww.702.co.za%2Farticles%2F363503%2Fall-](http://www.702.co.za/articles/363503/all-of-our-</p>
</div>
<div data-bbox=)

%27with%20sore%20hearts%27.)

Retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron has been appointed the chancellor of Stellenbosch University with effect from January 2020.

Speaking to Refilwe Moloto, he says one of the last judgments he wrote was the Stellenbosch University's policy judgment which Justice Froneman delivered.

The Constitutional Court ruled that the university's policy which makes English the main language is reasonable and should remain in place.

"Examining the 2016 policy and the 2014 policy we found that it does disadvantage Afrikaans and we then conclude that the university has justified the difference for reasons of access, racial equity and embracing inclusivity."

— Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University

RELATED: [English to remain instruction language at Stellenbosch University rules ConCourt \(<http://www.capetalk.co.za/articles/363412/english-to-remain-instruction-language-at-stellenbosch-university-rules-concourt>\)](http://www.capetalk.co.za/articles/363412/english-to-remain-instruction-language-at-stellenbosch-university-rules-concourt)

The main judgment that I wrote was sympathetic to Gelyke Kanse's complaints, Cameron adds.

"It was a decision that my judgment expressed with a little bit of heart sore and the heart sore comes out strongly in the Chief Justice and Justice Froneman's judgment."

— Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University

"All of our indigenous languages are under threat from this monster we are talking, the language that is the primary language of business and communication."

— Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University

Listen to the full interview below...

Breakfast with Refilwe Moloto

Trailblazer: Justice Edwin Cameron

00:00 / 11:14

FEATURES

Absa Art Dialogues

The Absa L'Atelier art competition is one of Africa's most prestigious and longest-running art awards series.

The Professional by Profmed

Bongani Bingwa presents a brand new podcast series illustrating how the notion of the professional of tomorrow is ever changing.

A World of Answers - brought to you by University of Pretoria

Aubrey Masango sits down with luminaries and thought leaders to delve into some of the most pertinent issues facing South Africa.

The 702 YES Campaign

Discover how the Youth Employment Service is changing young lives

#54and1 = 54 Countries. One Future.

Investigating inclusive growth and shared futures in the 4th Industrial Revolution - brought to you by Standard Bank.

Absa Insights 2019

Demonstrating Absa's global reach and expertise, providing access to corners of industries we wouldn't necessarily have access to.

WIN

Win with Liberty & 702

How has your life changed and what advice you would give your 25-year-old self? Tell us and you could win cash prizes daily.

WIN A SUNBREAKS VACAY EXPERIENCE WITH AZANIA MOSAKA & TSOGO SUN HOTELS

Tell us what you like about staying in a hotel, then catch The Azania Mosaka Show to find out if you've won a Summer vacay...

We'd love to meet you!

Experience the thrill of live talk radio as it happens!

EVENTS

ChangeMakers 2019

Maties-taalbeleid: 'Ek kan nie persoonlik aandadig wees nie'

16 Oktober 2019 (<https://maroelamedia.co.za/2019/10/16/>)

 Anderskrywers (<https://maroelamedia.co.za/author/anderskrywers/>)

(<https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/10/leon-schreiber.jpg>)

Die DA se woordvoerder oor staatsdiens en administrasie, Leon Schreiber.

Deur Leon Schreiber

Dit is met 'n swaar hart dat ek met onmiddelike ingang bedank het as lid van die Universiteit Stellenbosch (US) se Institusionele Forum.

Dit is nie 'n besluit wat ek ligtelik geneem het nie, want ek is lief vir Stellenbosch en Maties, en trots op die uitsonderlike leerervaring wat ek oor my vyf studentejare daar beleef het. Ek het wêreldklasonderrig op Maties ontvang, wat my in staat gestel het om later in Duitsland 'n doktorsgraad te verwerf voordat ek by Princeton Universiteit 'n navorsingspos gekry het.

Alhoewel ek die uitspraak van die Grondwethof oor die verengeling van die US ten diepste respekteer en aanvaar, kan ek eenvoudig nie persoonlik aandagig wees aan die uitfasering van moedertaalonderrig in Suid-Afrika nie. Stellenbosch was die laaste universiteit in die suide van die land waar studente in Afrikaans onderrig kon ontvang. As gevolg van die hofuitspraak kan geen student uit die Wes-Kaap of Noord-Kaap meer volwaardig in Afrikaans studeer nie – ten spyte daarvan dat Afrikaans by verre die grootste taal in hierdie twee provinsies is.

Afrikaans is 'n ontwikkelde akademiese taal en ons beskik oor al die nodige praktiese hulpbronne om dit op tersiêre vlak op 'n inklusiewe wyse te laat voorleef. Ongelukkig is die heel belangrikste hulpbron egter geheel en al afwesig: die politieke wil om inheemse tale uit te bou sodat hul sprekers kultureel en ekonomies kan floreer. Inteendeel, ons Grondwethof het nou amptelik bevestig dat Engels in die openbare sfeer en in praktyk 'n eersteklasstaal is, terwyl ons tien inheemse tale (en daardeur ook hul sprekers) tweedeklas is. Die veelbesproke gelykheid van ons elf landstale bestaan net nog op papier.

My geslag was dus die laaste een wat in 'n inheemse taal aan 'n openbare universiteit kon studeer. (In 'n mate is die Potchefstroom-kampus van die NWU tans nog die enigste uitsondering, maar dis sekerlik net 'n kwessie van tyd voordat moedertaalonderrig ook hier die knie sal moet buig.) Ek het tot in my honneursjaar by Maties al my werk in Afrikaans gedoen, en ek glo dit is juis hierdie fondasie wat my in staat gestel het om ten volle Engels en uiteindelik selfs Duits in my studies te bemeester.

Dit is eenvoudig onmoontlik vir my om nou om te draai en deel te wees van 'n immorele proses wat dulsende ander studente van presies dieselfde geleentheid wat ek gehad het, gaan ontheem.

Tensy daar 'n ongekende politieke ontwaking plaasvind wat druk uitoeft vir die uitbouing van al ons inheemse tale, is hierdie dus die einde van die pad vir inheemse tale aan ons openbare universiteite.

Maar waar hul een deur finaal toegeklap het, het die hof in sy uitspraak darem 'n ander deur op 'n skrefie oopgemaak.

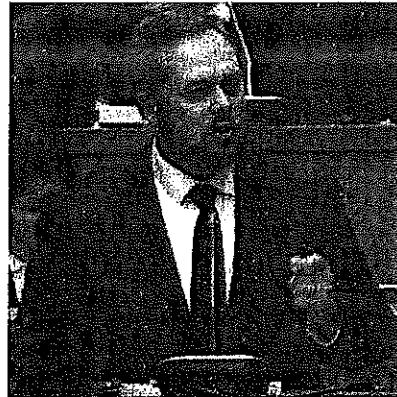
Hoopregter Mogoeng Mogoe het in die uitspraak geskryf: "It is most fitting to appeal particularly to our corporate citizens' spirit of generosity, to help preserve Afrikaans, and develop other indigenous languages, as essential tools for knowledge impartation and comprehension. And that they can do by deploying resources to the establishment of private institutions of learning envisaged by section 29(3) of the Constitution, which would obviously not be driven by any sinister agenda to discriminate against others on any unconstitutional basis."

Die belangrikheid van hierdie deel van die uitspraak is 'n dag later deur oudregter Edwin Cameron, wat die meerderheidsuitspraak geskryf het en ironies onlangs as kanselier van die Universiteit Stellenbosch aangestel is, tydens 'n radio-onderhou uitgewys. In nog 'n ironiese nadraai in 'n land waar overheidsaanbidding hoogty vier, het Cameron bevestig dat die lot van inheemse tale nou ten volle aan die privaat sektor oorgelaat word.

Almal wat, soos ek, lief is vir Afrikaans en die ryke diversiteit van al die tale in ons land, staan dus voor 'n keuse: ons kan óf aandadig wees aan die onherroeplike verengeling van ons samelewing óf ons kan verantwoordelikheid aanvaar en ons steun gee aan nuwe, privaat onderwysinstellings – soos wat Morengs ons inderdaad aanmoedig om te doen.

Dit is onregverdig en diep teleurstellend dat die staat en hof een taalidentiteit amptelik bo alle ander verhef het. Maar ek sal nie in sak en as gaan sit of daarana aandadig wees nie. Ek kies om alle pogings om inheemse tale op te hef, insluitend private skole en universiteite asook in die alledaagse lewe, te ondersteun.

Ek hoop jy sal dieselfde besluit neem.

- Leon Schreiber is die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch en die party se skaduminister van staatsdiens en administrasie. Hy was vir sowat twee jaar lank lid van die US se Institusionele Forum.

Hierdie plasing is deur 'n onafhanklike persoon of onderneming saamgestel. Die menings en standpunte wat in hierdie skrywe uitgespreek word, is nie noodwendig die beleid of standpunt van Maroela Media se redakteurs, direksie of aandeelhouers nie. –Red

Deel van: [Meningsvormers](https://maroelamedia.co.za/kategorie/debat/meningsvormers/) (<https://maroelamedia.co.za/kategorie/debat/meningsvormers/>)

ondersteun maroela media só

Sonder Maroela Media sou jy nie geweet het nie. Help om jou gebalanseerde en betroubare nuusbron se toekoms te verseker. Maak nou 'n vrywillige bydrae. Onthou – ons nuus bly gratis.

[maak 'n bydrae](https://maroelamedia.co.za/donasies?utm_source=webwerf&utm_medium=enkelartikel&utm_campaign=ondersteun&utm_term=maak-bydrae&utm_content=onder-artikel) (https://maroelamedia.co.za/donasies?utm_source=webwerf&utm_medium=enkelartikel&utm_campaign=ondersteun&utm_term=maak-bydrae&utm_content=onder-artikel)

Het jy gehoor?

	Afrikaans:	Twitter:	Van Twitter:	Politiek:	
vergewe-maar-nooit-vergeet/)	Vergewe, maar nooit vergeet/)	twitter-grap-tot-sa-se-jongste-musiekgroep/)	grap tot SA se jongste musiekgroep/)	onderhoud-met-waldimar-pelser/)	Onderhoud met Waldimar pelser/)
					red-meerkatte/)
					Helikoptervrouw red meerkatte red-meerkatte/)
					Helikoptervrouw red meerkatte red-meerkatte/)

Respected Constitutional Court (ConCourt) Justice Edwin Cameron recently retired after 25 years as a Judge. BELOW LEFT: Seated next to Chief Justice Mogoeng Mogoeng in the ConCourt Johannesburg.

E SETS down his bucket hat and reusable shopping bag, orders a cappuccino and downs it in a few gulps.

Taking things more slowly is clearly something former Justice Edwin Cameron needs to learn now he's retired after a long legal career that culminated on the bench of the highest court in the land. But extracting himself from the Constitutional Court (ConCourt) has taken some time, he says, chatting to us in a coffee shop a stone's throw from his flat in Hyde Park, Johannesburg.

"I finished my last court case four weeks after the final step down. You don't just walk away from your work as a judge – you need to give your final judgments."

Then Edwin (66) went to Germany to deliver a lecture and soon after he returned he was announced as the new chancellor of Stellenbosch University.

"I had to think carefully because Stellenbosch is a long way from Joburg." But being chancellor is more a ceremonial role and he won't be involved in the daily operations of the university, he says.

He felt he had to make himself available for the position because education is so important. Universities are precious and fragile and need to be preserved and nurtured so they can keep serving young people, Edwin says.

REST MY CAUSE

Justice Edwin Cameron has retired after a distinguished career. He tells YOU about growing up, coming out and finding love

BY GABISILE NGCOBO PICTURE: PAPI MORAKE

The retired judge knows Stellenbosch University well – he read for a BA Law and an honours degree in Latin at the institution, graduating cum laude both times. He then did his LLB through the University of South Africa (Unisa) and started his career as a human rights lawyer at the University of the Witwatersrand (Wits), zooming up the legal ladder until he was appointed to the ConCourt bench in 2008.

Retiring after 11 years was tough, he admits. "Farewells are always difficult. It was an emotion-laden day."

TOUGH is something Edwin knows all about. Born in Pretoria, he comes from a broken home and spent several years in an orphanage in Queenstown, Eastern Cape, when he was a young boy. His elder sister died in a car accident when he was nine.

But he was bright and quick, and a scholarship to Pretoria Boys High set him on the road to a glittering academic career that included a Rhodes scholarship to Oxford University in the UK.

For all his achievements and acco-

YOU NEWS

lades, Edwin probably stands out most for his courage in coming as out as gay and HIV-positive in 1999, a time when there was a huge stigma surrounding HIV/Aids.

"I did what I did because I felt I had to," he says. "I'd lived in shame with HIV for almost 12 years. I'd been on treatment for two years and I knew I was well. I couldn't keep quiet after the death of Gugu Dlamini."

Gugu was a 36-year-old woman stoned to death in KwaMashu, Durban, after disclosing her status on a radio show in 1998.

If he'd kept silent he'd be perpetuating the culture of hate and fear. "I didn't do it to try to be heroic or to try to capture headlines," he says.

His coming out was widely praised and late former president Nelson Mandela called him one of South Africa's new heroes. But Edwin didn't pat himself on the back then and he isn't about to do so now – not when there's still such a long way to go.

Some 7.6 million people are HIV-positive in South Africa, with only 3.6 million of them on treatment.

"Twelve percent of our country has HIV," Edwin stresses. "Why there aren't more people on treatment is partly because of infrastructural issues but mostly it's because the stigma still remains."

Edwin is outspoken about other issues facing SA. "I'm proud of our vibrant democracy achieved by our strong constitution. But in terms of delivering bread-of-life benefits, we haven't succeeded."

There's too much cronyism and nepotism at high level, he adds. "We've had too many incompetent cadres deployed to highly technical, demanding positions. That's got to stop."

The state of education also breaks his heart. "My big break came at the age of 14 when I was in my second year of high school."

He was lucky enough to get into a good school and it changed the trajectory of his life. But kids are being let down now, he says.

"Without a proper national public school system we're betraying our kids and that makes my heart sore."

It pains him that the country has "de-racialised" the education system but hasn't "deprivileged" it.

"We now have an elite system which is black and white – but most people are still excluded."

Education is one of the issues he intends to immerse himself in now he's retired from the bench, along with children's rights and issues affecting the LGBT community.

DWIN has penned several books but his most famous is *Witness to Aids*, which he wrote after coming out as gay and HIV-positive. He also wrote *Justice: A Personal Account*, detailing his struggles in his life and career.

In both books his message is one of hope and inspiration but there's plenty of pain in his past too – including "[coming] out to my horror that I was gay".

I grappled with the shame of it for almost 20 years, trying to change myself and keep it secret and suppress my real nature."

He understands as a gay man how one can internalise homophobia. "You think, 'Am I really normal?' And it's a stupid question because of course you're normal.

"And with HIV, I still ask myself, 'Do I deserve this?'"

But he's come to terms with it and urges people who test positive to get treatment immediately. "Because once you're on medication, there's almost nothing else you have to do."

Edwin credits his life partner, aquatic scientist Nhlanhla Mnisi, for bringing him peace and contentment.

"He's the big surprise in my life," he says. "All my life I was running away and I was too busy and too scared – and then I met Nhlanhla."

As if on cue, Edwin's phone rings. Nhlanhla is on the line.

"Hello, dearest," Edwin says. "I'm here with Gabisile Ngcobo at Exclusive Books, can I call you back? How are things there? I'll speak to you soon – we're almost done."

Nhlanhla is in the US for work, Edwin says, putting his phone down. "He's shyer than I am – he isn't a lawyer so he doesn't talk as much as I do. But he's a loving, loyal and impressive person."

Edwin enjoys

cycling, going to the cinema with his partner, watching Netflix and hanging out with friends.

"Nhlanhla and I try to do most of our own housework now but we're lucky to have Sophie once a week even though she's retired."

Sophie Kekana has been Edwin's domestic helper for 30 years. She's also grandmother to Magau Motlhatswi, who plays Mapitsi on SABC1 soap *Skeem Saam*.

"When we go to Mandela Square in Sandton together people come up to Magau for pictures much more than to me," Edwin says with a chuckle.

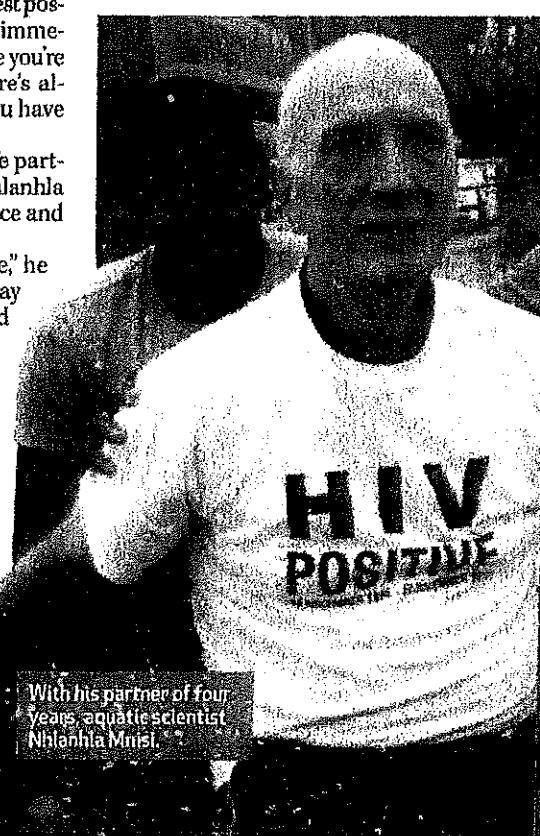
He considers it a privilege to have been a judge in South Africa. "I never thought it would happen because I was gay. Being gay in apartheid South Africa was absolutely taboo – we were persecuted, arrested, hounded.

"And secondly, I didn't think democracy would come before I died because I had HIV. Every day I'm alive I think how privileged I am."

One last question: does he plan to leave the big city and settle into genteel retirement now?

No way, he says. "I love Joburg. It's too big and ugly and dangerous to leave." ■

**'Every day
I'm alive
I think how
privileged
I am'**

154

Só het die hele taaldebakel van US verloop

In een van sy laaste uitsprake het die agetreden regter van die Konstitusionele Hof en die nuwe kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US), Edwin Cameron, die aansoek van Gelyke Kanse om die universiteit se taalbeleid ter syde te stel, verwerp.

Gelyke Kanse is 'n losse groepering wat se lede onder andere die president van die konvokasie, adv. JC Heunis, Bernard Pleters van Afriforum-Jeug en die skrywer Hans Pienaar insluit.

Cameron het in sy uitspraak die senaatsbesluit van 2016 as bindend en regverdig verklaar. Hy is in sy mening bygestaan deur hoofregter Mogoeng Mogoeng en Johannes Froneman. Albei het verdere argumente ter ondersteuning van Cameron se geskrewe uitspraak, wat deur Froneman voorgelees is, aangebla.

Cameron het geskryf dat respek vir taalvoorkleur, wat redelik voorvloei uit fundamentele regte en dat die reg tot

Regter Edwin Cameron
Foto: Elizabeth Sejake/Rapport

taalvoorkleur geen spesiale status geniet nie. Dit is deel van die reg om gelyk en sonder diskriminasie behandel te word en dat dit

geen spesiale erkenning geniet nie. Hy het klem gelê op die regposisie dat die reg tot taalvoorkleur ingeperk word deur realistiese praktyk.

Gelyke Kanse is korrek, het Cameron geskryf, dat die reg bestaan en dat die toepassing gegrond op feite moet wees.

Hy meen egter dat die feite juut teen

Gelyke Kanse is. Alhoewel die meeste eerstejaars aan die US in Afrikaans onderrig kan word, is daar 'n wesenlike minderheid vir wie dit onnoomlik is.

Hy het ook uitgewys dat, soos dikwels in Suid-Afrika, daar 'n onderliggende rasasseksie tot die vrangstuk is. Eersteens, is meeste swart eerstejaars se Afrikaans nie van so 'n standaard dat hulle in Afrikaans onderrig kan word nie. Tweedens, is die onderrigtaal 'n strikkelblok nie vir bruin- of wit studente nie, maar oorwegend vir swart studente. In die verlede skryf Cameron het die Konstitusionele Hof Afrikaans erken as een van Suid-Afrika se kulturele juwele. Hy erken dat die vloedgolf van Engels nie net 'n risiko vir Afrikaans daarstel nie, maar vir die hele plaaslike taalerleens. Die vloedgolf is 'n historiese feit, nie net in Suid-Afrika nie, maar 'n bedreiging vir alle minderheidstale wêreldwyd.

Dit is egter nie die plig van die

universiteit om die vloedgolf te stuit nie al het Afrikaans dan nou verdwyn as akademiese taal by alle universiteite behalwe een, maar skryf Cameron, dit is nie net 'n verlies vir Gelyke Kanse en sy volgelinge nie, maar vir Suid-Afrika en die hele wêreld.

Cameron het aanvaar dat om Afrikaans as onderrigtaal te onderhou 'n stygting van 20% in klasgeld sal betrek. Dit was dus moontlik om Afrikaans as dubbelmediumtaal te onderhou, maar Cameron het bevind dat so 'n besluit ingevolge Artikel 29(2) van die Grondwet nie redelik is nie.

Hy het voorts beslis dat die US se besluitmakte strukture, met die waardes van rassegelykheid, toegang en insluiting, korrek besluit het dat die afgradering van Afrikaans as onderrigtaal sonder om dit te elimineer geregtig was en dat die belang van die instelling in sy geheel die nuwe taalbeleid konstitusioneel regverdig.

Jan Marais-ideaal dood

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitsprak gelever in die saak tussen Gelyke Kanse en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het gehandel oor die universiteit se taalbeleid, wat in 2018 deur die US-raad aanvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kanse het geargumenteer dat die 2016-taalbeleid die endte van Afrikaans-onderrig op die campus sal inhui en gevra dat die US se 2014-taalbeleid heringestel moet word.

Die hof se bevinding was dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se herstellingsaansoek is gesiglik van die hand gewys. Die US se kosteberekenings is as feitlik aanvaar en gethinis oor die uitvoering van die taalbeleid is nie oorweg nie omdat die aansoek ingedenig is voordat die beleid ingestel is.

Gevolge

Dit beteken dat die US nou 'n vrye hand om die werklike oogmerk van die 2016-taalbeleid – algehele institusionele verengeling – tot sy logiese gevolg deur te voer.

Die is waarskynlik ook in pas met die regering se klarabystyle voorkeur vir verengeling in tersiêre onderriginstellings.

Daar is berig dr. Blade Nzimande, minister van hoër onderwys, het die uitspraak verwelkom en gesê Afrikaans noemende as 'n manier van uitsluiting en onterrukking gebruik word nie. Hy het nagaan om aan te dui of Engels nie juks as sodanig gebruik word nie.

Regter Cameron en die US

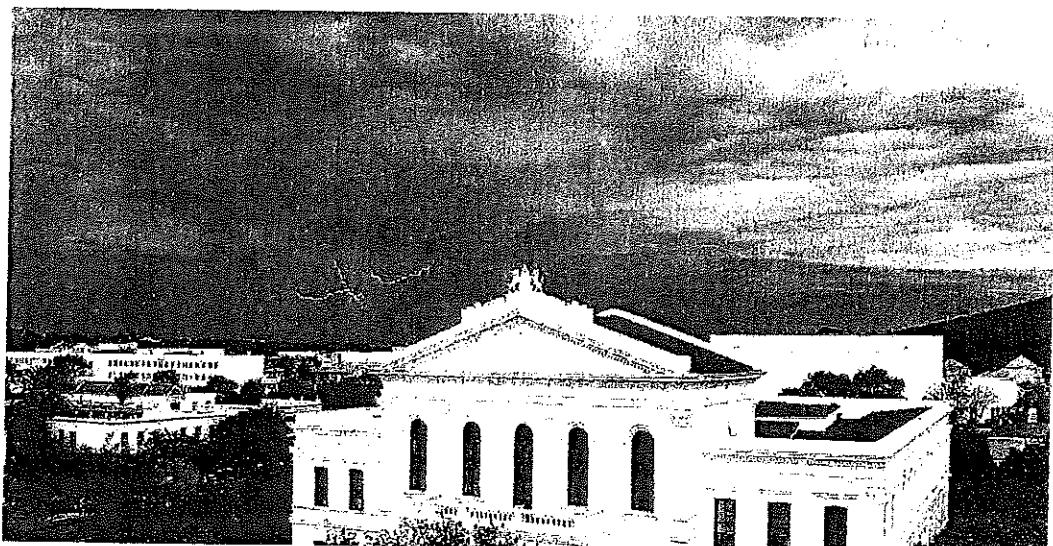
Regter Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskyf met twee aanhoudende hydrides daar regters Mogoeng Mogoeng en Johan Froneman.

Die is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende hofsnak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kenseker beskikbaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak tot die amp verkeers en sal in Januarie 2020 by Johana Ruper as die kanselier oorneem.

In 'n onlangse koerantonderhou het Cameron aangedui hy sien nie sy rol as 'n passiewe ampatbekleer nie. In die onderhou het hy sekere sentemente uitgelig wat sterk ooreenstem met Froneman se sensibilisante bydrae tot die uitspraak.

Waarskuwings

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk klem geplaas het op die tegniese en feitlike aspekte van die twee betoe en daaruit 'n bevinding gemaak het waarneem Mogoeng en Froneman – soos al die ander sitpende regters – eenstemmig gehad het.

Die Ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week gevind dat die US se 2016-beleid heringestel word, van die hand gewys.

Maar Mogoeng en (veral) Froneman het belangrike voorbehoonde en waarskuwings uitgeleg wat met net soveel aandag gelees behoort te word as Cameron se bevindings.

Mogoeng het Afrikaans as 'n "nasionale tale" beskryf en 'n beroep op die private sektor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig gedoen.

Froneman waarsku teen die "alltlisme" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelingsamelewing is, hul tale neem. Hy doen daarom 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners om die ritme wat die Grondwet vir modernisasie onbegryp bleek te benut daar meer proaktief te raak.

Hy wys op die uitternate bevorreging van wyl, Engelsprataende studente wat verder deur die verheffing van Engels as dominante taal bevoordeel word, terwyl veral swart en bruin agtergeblewenes verder benedig word. Hy vind dit "soer eenlaardig" dat die hoogste hof hieraan sy goedkeuring gee.

Moedertaalonderrig "te duur"

'n Noodwendige gevolg van die uitspraak is dat dit moedertaalonderrig in Suid-Afrika onbekostbaar verkoer is en dat US se verengelingsbeleid daarom redelik en prakties is.

Indien dat al honderd is wat hieruit gelees kan word, beteken dit dat die klousules in die Grondwet wat die reg op moedertaalonderrig vir alle inheemse tale bevestig, deur die onbekostbaarheid-kriterium wan-

funkioneer geraak het. Maar in die volledige uitspraak word 'n sterk be-roep op Suid-Afrikaners gedoen om anders te begin dink oor die pad voor-trenten ten opsigte van die ontwikke-ling van inheemse tale.

Froneman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderrigtaal. By besprek-ing planas by implikasie 'n voorbe-houd op die suiver kostebenoadering van die US se beleid – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit onderstel het.

Froneman se voorstel herinner hierdie skrywer aan die sosialevóor-deel-kosteontledingsmetodiek wat op welvaart-economiese teorie gegrund is en eester die 1950's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning vir die wêreld.

Die US het egter verkeers om die breër maatskaplike konteks waarin hy bestaan te ignoreer en aspekte van sy bevoegdheid op die klosie-

Nuwe moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan contuig dat die volledige hofuitspraak groot nuwe onterrigmoontlikhede en grond-gevir nadrukke na vore bring het, maar dan slegs indien daar nog enige gesindheid en wijskrag in die Afrikaanse en onder-halgemeenskappe daarvoor voor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan (of wil) wees, is te bewys omdat die verkoop toekom-baan wat sy taal- en institusionele beleid onderstel, suwer insluiting gerig is en nie gemeenskapergerig nie. Dit is nou 'n universiteit wat sy oë op die wereldverhoog het en nie op die ontwikkeling van die gemeenskap waarin hy gevestig is nie.

Die universiteit het oor die afgelo-ppe 30 jaar as (gevolg van 'n reeks aanpassingsgerige besluite stelselmatig in dié situasie beland. Soos wat vandag die geval is, was koste en inkomste dekades lank 'n pynlike kwessie omdat statussubsidies in resle forme moetertydig afgeskaf is.

Ander fakture, soos die kwynende bevolkinggetalle van die US se meer vermoedlike (tradisionele) wit Afrikaanse voudingsbron, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die inname-basis nie veral die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale omstandighede nie 'n oplossing vir die finansiële probleme kon bied nie.

Eers is die pad van "rasionalise-ring" gevolg, wat onder meer daartoe aanleiding gegee het dat die raad in

1999 besluit het om van die Universiteitskoor ontslae te raak – 'n besluit wat gelukkig deur die kunsvaksie se teenstand tot herbesinning gebring is.

Daarna is besluit om die studentegrafie op te stoot en die deure wyd oop te gooi vir vermoedlike Engelsprataende studente van oor Suid-Afrika heen. Die proses het voortgevolg en is nou waarskynlik moeilik omkeerbaar omdat die breë institusionele beleid vandag in 'n baie groot wêrdigligte Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondersteun.

Die ideaal van Jan Marais is dood: Die US-lygaans bly voorbestaan, maar die "US-siel" (kultuur) is daar-neen heen.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as "Stellenbosch University" moet kyk. Dit wil soos die instelling op sigself nie herbinne oorsy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuit-spraak het dit op 10 Oktober 2019 bekräftig.

Prof. Spies is voorstitter van Gelyke Kanse se hoofskomitee.

Jan Marais-ideaal dood

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Op 10 Oktober het die konstisionele hof uitspraak gelewer in die saak tussen Gelyke Kansse en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het gehandel oor die universiteit se taalbeleid, wat in 2018 deur die US-raad aanvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kansse het geargumenteer dat die 2018-taalbeleid die einde van Afrikaans-onderrig op die campus sal inhui en gevra dat die US se 2014-taalbeleid heringestel moet word.

Die hof se bevinding was dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kansse se herstellingsaansoek is volgtlik van die hand gewys. Die US se kosteberekenings is esfotlik aanvaar en getuens oor die uitwerking van dit taalbeleid is nie oorweg nie omdat die aansoek ingedien is voordat die beleid ingestel is.

Gevolge

Die beteken die US het nou 'n vrye hand om die werklike oogmerk van die 2016-taalbeleid – algemele institusionele vereengelting – tot sy logiese gevolge deur te voer.

Die waarskynlik ook in pas met die regering se klarblarelike voorkeur vir verengeling in tersiêre onderwysinstellings.

Door is berig dr. Blaude Nzimande, minister van hoër onderwys, het die uitspraak verwelkom en gesê Afrikaans moetie as 'n inaan van tuisstutting en onderdrukking gebruik word nie. Hy het nagolant om aan te duif of Engels nie juis as sodanig gebruik word nie.

Reger Cameron en die US

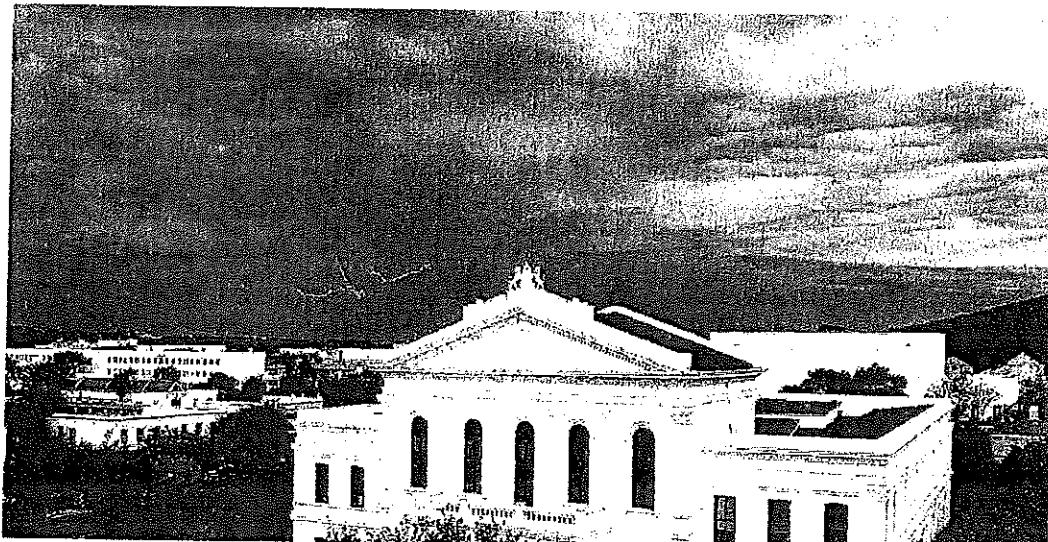
Reger Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskryf met twee aanvullende hydreas deur regters Mogeng Mogeng en Johan Froneman.

Die is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende hofsnak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanceleer beskikbaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak tot die amp verkeen en sal in Januarie 2020 by Johanna Rupert as die kanseller oorneem.

In 'n ontlangse koerantoorbruk het Cameron aangedui hy sien nie sy rol as 'n passiewe ampehakeer nie. In die onderhoude het hy soker sentiment netigelyk wat sterk ooreenstem met Froneman se aansluitende bydrae tot die uitspraak.

Waarskuwings

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk klem geplaas het op die tegniese en fesielike aspekte van die twee betoeft en daaruit 'n bevinding gemaak het waarneem Mogeng en Froneman – soos al die ander sitante regters – eenstemmigheid gehad het.

Die Ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstisionele hof het verlede week gevind die US se 2016-taalbeleid is wel grondwetlik en Gelyke Kansse se herstellingsaansoek dat die 2014-beleid heringestel word, van die hand gewys.

Mogeng en (voorb) Froneman het belangrike voorbehoude en waarskuwings uitgelig wat met net soent-aandag geëeks behoort te word as Cameron se bevrinding.

Mogeng het Afrikaans as 'n "nasionale bate" beskryf en 'n beroep op die private sektor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig gedoen.

Froneman wantrou teen die "elite" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelende samelewings is, hul eie tale minig. Hy doen daarom 'n stark bevoer op Suid-Afrikaners om die volmaakte wet die Grondwet vir moederstaalonderrig bly te benut deur meer proksifik te raak.

Hy wys op die ultimate bevoerregeling van wyl Engelssprekende studente wat verder deur die voorheffing van Engels as dominante taal bevoordeel word, terwyl swart en bruin agtergeblewenes verder bedreig word. Hy vind dit "soer eleraardig" dat die hoogste hof hieraansy goedkeuring gee.

Moederstaalonderrig "taa duur"
'n Noordwendinge gevolg van die uitspraak is dat dit moederstaalonderrig in Suid-Afrika onbekostigbaar verlaat en dat US se vereengelingsbeleid daarom redelik en praktiese is.

Indien dit al hoedskaps is wat hieruit geëeks kan word, bekeken dit dat die kiousules in die Grondwet wat die reg op moederstaalonderrig vir alle inheems tale bevestig, deur die onbekostigbaarheid-kriterium wan-

funksioneel geraak het. Maar in die volledige tritsprak word 'n sterk bevoer op Suid-Afrikaners gedoen om anders te begin dink oor die pad vooruit ten opsigte van die ontwikkeling van inheemse tale.

Froneman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderrigtaal. Sy besprekking planne by Impakasie 'n voorberehou op die suwer kosteberekening van die US se bevoer – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit ondersteel het.

Froneman se voorstel herinner hierdie skrywer aan die staatvoerdekoekosteberekingsmetodiek wat op welvaart-economiese teorie geïndiseer is en sedert die 1950's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning oor die wêreldheen.

Die US het egter verklaar om die breër maatskaplike konteks waarin hy bestaan te ignoreer op aspekte van sy bevoer grond op die koste wat die voorheffing van Afrikaans-onderrig vir hom inhoud. Ook het hy verklaar om nie alternatiewe metodese soos IT-gegronde sifstandonderrig en gedoseerde satellietkampusse of gedekte geriewe en personeel in sy teekomsbeskuiting te gebruik nie. Hy het sleg die sentrale kampusmodel en "meer van dieselfde" as basis vir kosteberekenings gebruik.

Ben van die centrale reëls van so-statevoerdekoekontleiding is dat soveel praktiese modelle moonlik moet word.

Nuwe moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan contuig dat die volledige hofuitspraak groot nuwe onderrigmoontlikhede en grond vir nadenie na vore bring het, maar dan slegs indien daar nog enige gesindheid en wiskrag in die Afrikaanse en onder-taelgemeenskappe daarvoor oor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan of wyl wees, is te bewys omdat die verkose toekomstbaan wat sy taal- en institusionele beleid ontfel, suwer instellingiger is en nie gemeenskapgerig nie. Dit is nou 'n universiteit wat sy oë op die wêreldverhoog het en nie op die ontwikkeling van die gemeenskap waarin hy gevestig is nie.

Die universiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n reeks aanpassingsgerig besluite stelselmatig in dié situasie beland. Soos wat vandag die gevall is, was koste en inkomste dekkende lank 'n pynlike kwessie omdat staatsubsidies in resole termen nietydig afgeskaal is.

Ander faktore, soos die kwynende bevolkingsgroeplevel van die US soos vermoedlike (tradisionele) wit Afrikaans voedingsbron, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die innamebasis nie veral die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale omstandighede nie 'n oplossing vir die finansiële probleme kon bied nie.

Eers is die idee van "rationalisering" gevolg, wat onder meer duartoe aanleiding gegee het dat die raad in

1999 besluit het om van die Universiteitskoor ontslae te ruk – 'n besluit wat gelukkig deur die kunsvaksie se teenstand tot herbesinning gebring is.

Daarna is besluit om die studentegottale op te stoot en die deure wry oop te gooi vir vermoedlike Engels-sprekende studente van oor Suid-Afrika heen. Die proses het voortgegaan en nou waarskynlik moeilik omkeerbaar omdat die breëre institusionele beleid vandag 'n baie groot wêreldgargante Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondersteun.

Die ideaal van Jan Marais is dood: Die US-luggaard bly voorbestaan, maar die "US-siel" (kultuur) is daar-meen heen.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as "Stellenbosch University" moet kyk. Daar wil slegs die instelling op sigself nie herbesin oor sy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuitspraak het dit op 10 Oktober 2018 gevolg.

Prof. Spies is voorsteler van Gelyke Kansse se huidskonsepte.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigings-instrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitgesprak oor in die saak tussen Gelyke Kuns en die Universiteit Stellenbosch.

Dit het gehandeld oor die universiteit se taalbeleid wat in daarby dat die US nie naasvrees van 2014 af ingestel is. Gelyke Kuns het aangevoer dat die 2016-taalbeleid die eerste van Afrikaans-onderrig op die kampus sal binne en geur dat die US se 2014-taalbeleid houingstel moet word.

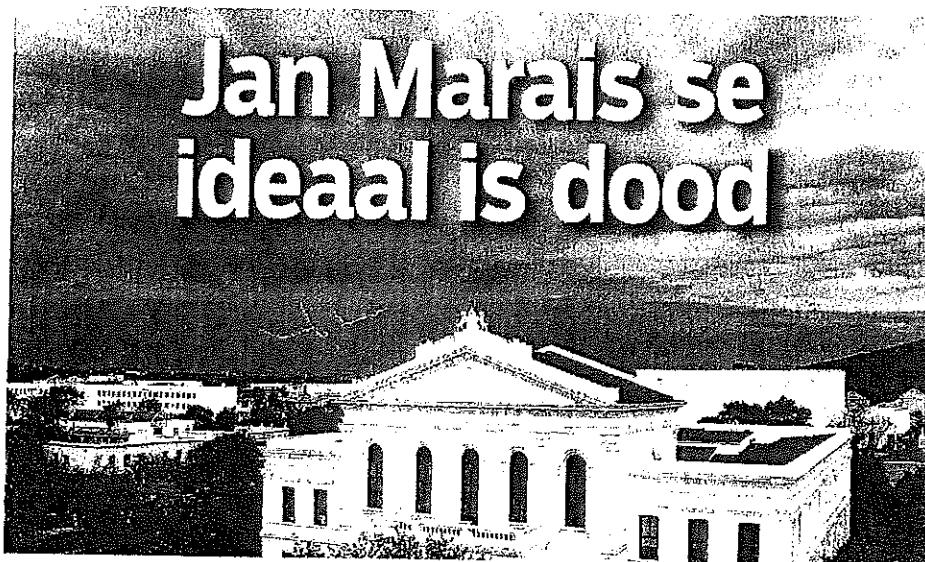
Die hof se besluit was dat die US se 2014-taalbeleid wel grondsaaklik is en Gelyke Kuns se herieningsaansoek is vervolghand. Is en volglik van die hand gevys. Die US se kosteberekening is al teenoor aanvaar en getuens oor die uitwerking van die taalbeleid is nie oorweeg nie omdat dié aansoek ingedien is vordat die beleid ingestel is.

Gevolge

Dit beteken dat die US nou 'n vrye hand het om die werellike norm van die Suid-Afrikaanse – algehele instansies – vereniging – tot en ligste gevolge deur te voer.

Die waarskynlik ook in pas met die regering se skrywersworpkuur vir vereniging in tersien onderverstelling.

Daar is berig dat dr. Barend Niemand, minister van huur onderwyss, die uitspak verskeuk en gesê het Afrikaans moet as 'n huur vir uitbuiting en ander.

Die ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week gevind dat die US se 2016-taalbeleid wel grondsaaklik is en Gelyke Kuns se herieningsaansoek.

drukking gebraai word nie. Hy het aangekla om aan die duiel of Engelse als enige taal sodanig gebruik word nie.

Pegter Cameron en die US
Die hoofuitspak geskryf met twee aansluitende bylyrics deur regter Mogenoeng en Johan Proeman.

Dit is onk van belang dat Cameron in die loop van die hangende hoogsak deur die US se regter, prof. Wim Viljoen, sonder 'n om hom as konselleer beskikbaar te staan. Hy is vir die hoofuitspak tot die grappie en sal in Januarie 2020 by Johann Rupert as die konselleer kommeen.

In 'n onlangse koersintouding het Cameron enige horisontale nylike rol as 'n pro-s en ampebedreier sien nie. Hy het sekere sentemente uitgeslaag wat sterk soos teenoor Proeman en een sluitende bylyric tot die uitspak.

Waarskuwing
Die uitspak is interessant omdat voor Cameron steeds klein geslaag het op die tegniese en fellelike aspecte van die twee heuse en daarmee 'n verbindende gemaak het tussen Afrikaans en Fransman – soos al die ander sittende regters – constantele gekla het.

Maar Mogenoeng en Proeman het belangrik van die konselleer voortgekom en waarskuwing uitgeslaag wat niet net soveel daadtag gekla behoort te word as Cameron so bewindings.

Mogenoeng het Afrikaans as 'n "nasionale huise" beskryf en 'n heisop-ops die private sektor vir finansiële diens vir Afrikaansgedreerde seden.

Proeman waarsku teen die "ellismo" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat 'n beheer van ontwikkelende samlewinge is hol en ekonomiese minas. Hy doen daarom 'n werk beroep op Afrikaans om die minas wat die Grondwet vir modernisatoriese

bied te benut deur meer prosiflike taak.

Hy wys op die ultemate bevoegdheid van Wil Engelsprokende studente wat verder deur die voorheffing van Engels as dominante taal bekwaam word, terwyl verder en briuin agtergelende verder beslaaf word. Hy vind dit "terelaasig" dat die hoogste hof hierop gevolg gee.

Moedertaalonderrig "te duur"
Die voorheffing van die uitspak is dat die moedertaalonderrig in Suid-Afrika as bekostbaar verklaar en dat die US se vergelykende taal daarom redelik 'n probleem is.

Indien dit al goedkoper is wat hierdie groep kan neem, is dit dat die kleinsaak in die Grondwet wat die reg op moedertaalonderrig vir alle inheemse tale bestel, daar altyd ambivalentheid en bloukleurig wanfunksionalisme terugval.

Uitspak word 'n sterk beroep op Suid-Afrikaans gedoen om anders te begin dink vir die pad in direktes van onsrigting van die onwesklike taale.

Frumento bosoek in hierdie "laaste en voortende" van Afrikaans as onderrigtaal. Sy besprekingsplaat beimplaas 'n voorbeeld op die sulwer kosteberekening van die US se beweging dan ook die sentrale uitspak ten gunste van die universiteitsonderrig.

Proeman soos voorstel herinner hierdie skrywer aan die konseleerde voorstel kosteberegingsinstroktiw wat op wetenskapskunstiese grondslag is en wat die 1990's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning wat dit vervaardig het.

Die US het egter verkeers om die treter maatskaplike konteks waarin hy bestaan is te spreker en insigte van sy betrekte grond op die kontekst wat die voorstelling van Afrikaans-onderrig vir hulle in.

hou. Ook het hy verkeers om nie alternatiewe modelles soos IT-groendistansiënderrige en gedecentraliseerde rateliekampusse of gespesialiseerde en persimeuse sy toekomstbestekking te probeer.

Hy het diele van die sentrale uitspakmodel en "haar van diekself" as bedi vir kosteberekening gebraai.

Van die sentrale rolle van soulike voorstel-kostebeplanning is dat souel praktiese modelle moontlik oorweg moet word.

Nieu moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan oorweg dat die volledig hervormde uitspak groot nuwe en drastieke moontlikhede en gronde vir nadruklike na vore gebring het, maar dan slegs indien daar nog enige gezinsheld en wifskrag in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe daarvoor var is.

Die US nog deel van die nuwe omverwakkings kan (of wil) wees. Is te belangrik omdat die verlossing

bekommerbaan van sy toel- en instansies beeld die onderteknouer instellings eraf is en nie genees- en slaggerige nie. Dit is een van ons voordeel wat so soek en diele verdienhou: het nie so die natuurelkeling van die gemeenskape waarby hy gevrees is nie.

Die universtiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n reeks sampassingspoliteke besluite steeds meer in dié situasie beland. Soos wat vandag die gevall is, was heelsoek en informasie deeltes bank 'n pyramide kwessie omdat staatsmadies in moe te forme metteryd afgeskand is.

Ander faktore, soos die kyning van bevolkingsgetalle van die US en meer vermoede (tradisionele) Afrikaanse voorligging, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die immigrasiebasis na vore die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale onstabielheid nie 'n optoging vir die Finansiale probleme van die land bied nie.

Eers is die pad van "resoniserings" gevole, wat onder meer deur die omverwakkingsplan gegee het dat die road in 1990 besluut het om die Universiteit te ontslae en te vrylaat – 'n besluit wat gelukkig deur die konvokasie se feestsaard toe herbevestiging gebring is.

Daarom is bestuur om die studentergekte op te stoot en die dure wyl oop te maak vir vermoede toekomstige leerwerkstudente van die Suid-Afrika teen.

Die grootste uitvoergerelateerde is nie moontlik nie en oortrekbaar omdat die brede universiteitsfoekelde vrylaat in 'n baie groot universiteitspersoneel Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ononderhou.

Die idee van Jan Marais is doek: Die (Engelse) bly voorliggaan, maar die "US-self" daarvan is nie meer die "US-self" daarvan nie.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vleie Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die "Stellenbosch University" moet kyk. Dat wil nie die instelling op eisiglike herhaal vir sy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy toel- en uitspak te tek en die hervorming het dit op 10 Oktober 2019 bekendig.

Prof. Spies is voorstaander van Gelyke Kuns se boekkomitee.

Die ideaal van Jan Marais is nou dood ...

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitgevaardig geskeer in die sake tussen Gelyke Kuns en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het geskied oor die universiteit se taakgebied, wat in 2016 deur die US-raad aangvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kuns het argumenteer dat die 2016-taakgebied die einde van Afrikaans-onderrig op die campus self en voor die US as 2014-taakgebied heringeplaas moet word.

Die hof se besluiting was dat die US se 2016-taakgebied wel grondwetlik is en Gelyke Kuns se heringeplaasloop is volglik van die hand genrys. Die US so kostberekening is al tallelike aanvaar en getuens is oor die uitvoering van die taakgebied nie oorweg nie omdat dit saam met ingepaden is vooraf dat die besluit ingestel is.

Gevolge
Dit beteken dat die US nou 'n vrye hand het om die werklike oogmerk van die 2016-taakgebied – algemene institusionele vereniging – tot sy ligste gevlede deur te voer.

Die waarskynlik ook in pas met die regering se skrybare voorkeur vir versimpeling in tersitue onderwysinstellings.

Dan is beryg dat dr. Blaize Naidoo, minister van hoër onderwys, die uitpraak verwelkom op gesê dat Afrikaans moenie as 'n manier van uitdrukking en onderwysgelehrig gebruik word nie. Hy het aangeleent om aan te dui of Engels nie juks so sodanig gebruik word nie.

Regter Cameron en die US
Regter Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskryf met twee aansluitende hidaties deur regters Mogoeng Mogoeng

en Johan Prommer.

Die is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende beskawing deur die US so rektor, prof. Wim de Villiers, geslaag is om hom as kanseller beklybaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak toe die amp verlaat en sal in Januarie 2020 by Johann Rupert as die kanseller oornem.

In 'n onlangs koepantondrawnhou het Cameron aangegeel dat hy nie na 'n passiewe amptebuure staan nie. Hy seker verontseindig uitgeslaag wat sterk ooreenstem met Promerman se aansluitende hidaties tot die uitspraak.

Waarskuwing

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk kleur geplaa op die twee terrein en daaroor 'n lewinging gevorm het waaroor Magoromo en Promerman – asook al die ander sittende regters – eenstemmig gehad het.

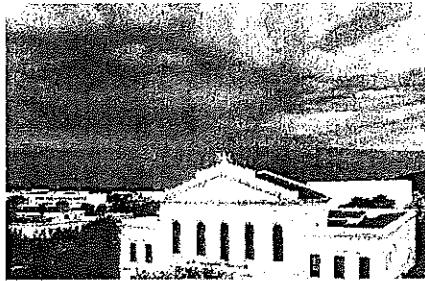
Maar Magoromo en (veral) Promerman het belangrike voorbehoede en waarskuwings uitgeslaag wat niet sovele standaard geloos behoort te word as Cameron sy goedkeuring gee.

Mogoeng het Afrikaans as 'n "nationale hate" beskry en 'n herop van die private sojor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig.

Promerman waarsku teen die "ulitlike" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelende samelewings is, hul oë tele inhaag.

Hy doen danneen 'n sterk herop op Suid-Afrikaners om die ruimte wat die Grondwet vir moedertaalsonderrig blyk te houer meer prestatief te maak.

Hy wyt op die uitmatige hoeveelheid reg van wil. Engelsprataende studente wat verder deur die verhulling van Engels nie dominante taal beskou word,

Die Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week bevestig dat die US se 2016-taakgebied wel grondwetlik is en Gelyke Kuns se heringeplaasloop is van die hand gewy.

terwyl veral kwart en hulp agtergrond van dié verlede week bevestig dat die hof oor die gesigte ten opsigte van 'n toekomstige van die hand gewy.

Moedertaalsonderrig "na duur"

"n Noodwendige gevolg van die uitspraak is dat die moedertaalsonderrig in Suid-Afrika onbekontigbaar word daar en dat die US se verenigingsgebied daarom redelik en praktiese is."

Indien dit al breedskop is wat hierdie gevolg kan word, bekenstaat dat die klousules in die Grondwet wat die reg op moedertaalsonderrig vir alle inwoners sake bevestig, deur die onbehoudeheid van die hof uitgestaan word. Soekers wat die 1990's die basis gevorm het van alle vorme van ongeluklike gebeurtenisse wat die land in die laatste drie dekades gesien het. Maar in die volledige uitspraak word 'n sterk herop op Suid-Afrikakers gesien om anders te begin

dink oor die pad vooruit en opsigte van 'n toekomstige van die hand gewy.

Promerman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderskool. Sy besprekking pleas by implikasie 'n voorbeeldhou op die sulwer kostberekening van die US se behoeftes – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit ondersteun het.

Promerman se voorstel herinner weer die kryswere aan die soektlike voordeel-kuskleuningbegrip wat in die situasie beland het. Soek wat vandag die geval is, was kaste en inkonsante dekodes lank in 'n mytiese kwestie omstand staatsbedels in roete termyl algeed dus is.

Ander faktore, soos die keywing van bevolkingsgetal van die US se mense-

staan te leun en die spekte van sy bevoegde grond op die koste wat die voorstelling van Afrikaans-onderrig vir hom inhoud. Ook het hy verkeers om nie alle alternatiewe metodes soos IT-gebaseerde of standaard-onderrig en pedagogiseerde soulike en menslike uitdagings nie te verwaarloos nie.

Hij het steeds die sentrale kampagne gedra van "incervans dieleidie" as harte vir kostberekening publiek.

Een van die sentrale rede van soektlike voordeel-kuskleuning is dat soekers praktyk moet moontlik oorsig moet hou.

Nieuwe moontlikheid
Hierdie skryver is daarvan oortuig dat die volledige bevoegdheid groot nuwe ondernemingsmoontlikhede op grond van nadruk op voorbehoede het, maar dan steeds indien daar nog enige gesindheid en wilskrag in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe daarvoor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan of nie weet. It is belangrik om die verhoede toekomstbaan wat sy taal en instellingsbediening sou versterk in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe te begrijp.

Die is nou in uitbreidheid wat sy eie op die wêreldvoerder het en nie op die uitwikkeling van die gemeenskap waarby gevrees is nie.

Die universiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n rootsompelingsgeleerde bevoegdheid, deels omdat in die situasie beland. Soek wat vandag die geval is, was kaste en inkonsante dekodes lank in 'n mytiese kwestie omstand staatsbedels in roete termyl algeed dus is.

Die US het egter verlies om die breimensekaplike konteks waarin dit verlede

vermoedlike (tradisionele) wif Afrikaanse voedingsbron, het ook druk gespits, terwyl die verbreding van die immigrasie na veral die Afrikaanse bruintjie-gemeenskap wens hul beduidende sosiale ontaandoenheid en pedagogiseerde soulike en menslike uitdagings nie te verwaarloos nie.

Dit is die pad van "nationalisering" gevind, wat onder meer daarin esbording gespeel het dat die in 1989 bestuurlik om hul om van die Universiteit te kruip om die gesindheid wat gekryk is daaroor hervervalming gebring is.

Daarmee is bestuurlik om die studente gevind op te stuur en die deur die wif op te gooi vir vermoedlike Engelse studente van ons Suid-Afrika heen. Die proesie die voorfiger en is nou waarskynlik mocht ontkiesbaar omdat die lewende lastensende daarvan standaard Engelse woordegeprate Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondervind.

Die ideal van Jan Marais is doed; Die US het die wif voorbestuur, maar die "US-lede" (kolonie) is daarmee neer in die toekoms sal diegene wat in hulle Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die "Stellenbosch University" moet kyk. Die wif as die instelling op diezelfde wif herbestuur om sy huidige koers nie.

Die US het in 2010 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuitspraak het dit op in Oktober 2019 bekrystig.

Prof. Spies is voorsteerter van Gelyke Kuns se gidskantoor.

Regstaat is deur die gesig geklap

Sake van die Dag

Leopold Scholtz

hy mense se grondwetlike regte handhaal, nie wegneem nie.

Ek verstaan dat taalregte nie altyd is wat saks maak nie, dat dit teen ander regte opgeweeg moet word.

Maar dan gaan jy tog probeer om die taalregte só toe te pas dat dit nie ander regte aantast nie, jy gaan nie die taalregte afskaf nie.

'n Bietjie innoverende en intelligente denke ("buite die boks dink", om 'n handige anglisisme te gebruik) is nodig, nie staafse navolging van die ANC-ideologie nie.

Helaas is dit waaraan die regters hulle skuldig maak.

Dit val op dat hulle oor tale sake dapper en onafhanglik kan oordeel, soos in die Nkandla-affäre.

Maar as dit kom by die ANC-narratief, sake soos regstellende aksie en taal, val die regters van die konstitusionele hof gerieflik in. Dan maak hulle ons wys dat daar eintlik nie in die Grondwet staan wat daar staan nie.

Ek sé dit nie maklik nie, maar ek moet: Geagle regters, u het die regstaat in Suid-Afrika kliphard deur die gesig geklap. Meer nog, minstens onder Afrikaanssprekendes het u die gesag van die regbank, die vertroue dat u in staat is om die Grondwet suiwer te vertolk, ernstig aangefas.

'n Ander feit wat hiermee saamhang, is dat die grootste vyande van Afri-

kaans se voorbestaan as akademiese en onderrigtaai huis Afrikaanssprekende rektore is.

Die afskaling van Afrikaans op tersiêre vlak was nie die initiatief van die ANC nie, maar van Afrikaanssprekende rektore – mense wat bereid is om hul moedertaal in die rug te steek. Dit geld ook die Stellenbosse rektor, prof. Winnie Villiers.

Dit breek my hart om dit te sê, maar dit is 'n feit soos 'n koei.

Wat nou? Die uitspraak staan. Dis 'n werklilikheid wat nie weggewens kan word nie. Dis seer om teen die prikkels te skop.

Ek het al etlike jare gelede voorspel dat Stellenbosch binne enkele jare volledig verengels sal wees. Daardie proses speed hom fans in hoë tempo voor ons oop op die kampus af. Potch is volgende aan die beurt.

Wat oorbly is 'n dapper initiatief van 'n aantal Afrikaners wat dieselfde geelof, daadkrag en versiendheid as hul voorouers van 'n eeu gelede aan die dag lê. Ek praat hier van die stigters van Akademia en Soltech.

As ek die ouer van 'n kind is wat een van die drie universiteit toe moet gaan, een wat sterk voel oor my moedertaal se oorlewing, sal ek Akademia minstens baie ernstigoorweeg.

Dit jammer, maar dis soos dit is.

■ Scholtz is 'n onafhanklike kommentator.

Ek wonder of die regters van die konstitusionele hof wat die Universiteit Stellenbosch verlede week die groen lig gegee het om met sy verengelingsheleld voort te gaan – onder wie Mogoeng Mogoeng, Johan Froneman en Edwin Cameron – besef watter hamerhou hulle Afrikaans gegee het.

Die regters het verlede week beslis dat Gelyke Kanse se aansoek om die Universiteit Stellenbosch te dwing om Afrikaans as onderrig- en kommunikasietaal ewe swaar as Engels te laat weeg, geen meriete het nie.

Ek is maar 'n eenvoudige siel wat die uitspraak gelees en my verwonder het aan die akrobattiese logiese toertjes wat hulle uitstaan om die ANC en sy aanbidding van Engels ter wille te wees.

In my klaarblyklike onkunde het ek altyd gemeen artikels 29, 30 en 31 van die Grondwet gee Afrikaans gelyke regte met Engels en die inheemse tale, maar in die uitspraak lees ek iets anders: Daar staan nie wat daar staan nie!

Die konstitusionele hof, die hoogste hof in die land, is veronderstel om 'n waghand oor die Grondwet te wees.

As hoogste arbiter in die land moet

Regstaat is deur die gesig geklap

Sake van die Dag

Leopold Scholtz

Ek wonder of die regters van die konstisionele hof wat die Universiteit Stellenbosch verlede week die groen lig gegee het om met sy verenigingsbeleid voort te gaan – onder wie Mogoeng Mogoeng, Johan Froneman en Edwin Cameron – besef watter hamerhou hulle Afrikaans gegee het.

Die regters het verlede week beslis dat Gelyke Kanse se aansoek om die Universiteit Stellenbosch te dwing om Afrikaans as onderrig- en kommunikasietaal ewe swaar as Engels te laat weeg, geen merlete het nie.

Ek is maar 'n eenvoudige stel wat die uitspraak gelees en my verwonder het aan die akrobattiese logiese toertjies wat hulle uitbaat om die ANC en sy aanbidding van Engels ten wille te wees.

In my klaarblyklike onkunde het ek altyd gemeen artikels 29, 30 en 31 van die Grondwet gee Afrikaans gelyke regte met Engels en die inheemse tale, maar in die uitspraak lees ek iets anders: Daar staan nie wat daar staan nie!

Die konstisionele hof, die hoogste hof in die land, is veronderstel om 'n wagbond oor die Grondwet te wees.

As hoogste arbiter in die land moet

by mense so grondwetlike regte handhaaf, nie wegneem nie.

Ek verstaan dat taalregte nie al regte is wat saak maak nie, dat dit teen ander regte opgeweeg moet word.

Maar dan gaan jy tog probeer om die taalregte só toe te pas dat dit nie ander regte aantast nie, jy gaan nie die taalregte afskaf nie.

'n Bietjie innoverende en intelligente denke ("buite die boks dink", om 'n handige anglisisme te gebruik) is nodig, nie slafse navolging van die ANC-ideologie nie.

Helaas is dit waaraan die regters hulle skuldig mask.

Dit val op dat hulle oor talle sake dapper en onafhanklik kan cordeel, soos in die Nkandla-affere.

Maar as dit kom by die ANC-narratief, sake soos regstellingseksie en taal, val die regters van die konstisionele hof gerielik in. Dan maak hulle ons wys dat daar eintlik nie in die Grondwet staan wat daar staan nie.

Bk sé dit nie maklik nie, maar ek moet: Geagle regters, u het die regstaat in Suid-Afrika kliphard deur die gesig geklap. Meer nog, minstens onder Afrikaansprekendes het u die gesag van die regbank, die vertroue dat u in staat is om die Grondwet suwer te vertolk, ernstig aangetas.

'n Ander feit wat hiermee saamhang, is dat die grootste vyande van Afri-

kaans se voortbestaan as akademiese en onderrigtaal huis Afrikaanssprekende rektore is.

Die afskaling van Afrikaans op tersiêrevlak was nie die initiatief van die ANC nie, maar van Afrikaanssprekende rektore – mense wat bereid is om hul moedertaal in die rug te steek. Dit geld ook die Stellenbosse rektor, prof. Wim de Villiers.

Dit breek my hart om dit te sê, maar dit is 'n feit soos 'n koel.

Wat nou? Die uitspraak staan. Dis 'n werkelikhed wat nie weggewens kan word nie. Dis seer om teen die prikkels te skop.

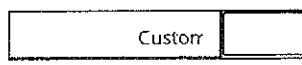
Ek het al eellike jare geleden voorspel dat Stellenbosch binne enkele jare volledig verengels sal wees. Daardie proses speel hom tens in hoë tempo voor ons oë op die kampus af. Potch is volgende aan die beurt.

Wat oorbly, is 'n dapper initiatief van 'n aantal Afrikaners wat dieselfde gevoel, daadkrag en versiendheid as hul voorouers van 'n eeu geleden aan die dag le. Ek praat hier van die stigters van Akademia en Soltech.

As ek die ouer van 'n kind is wat een van die dae universiteit toe moet gaan, een wat sterk voel oor my moedertaal soos oorlewing, sal ek Akademia minstens half ernstig corrueg.

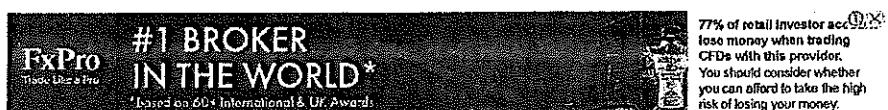
Dls jammer, maar dis soos dit is.

■ Scholtz is 'n onafhanklike kommentator.

TODAY

10°C | 28°C

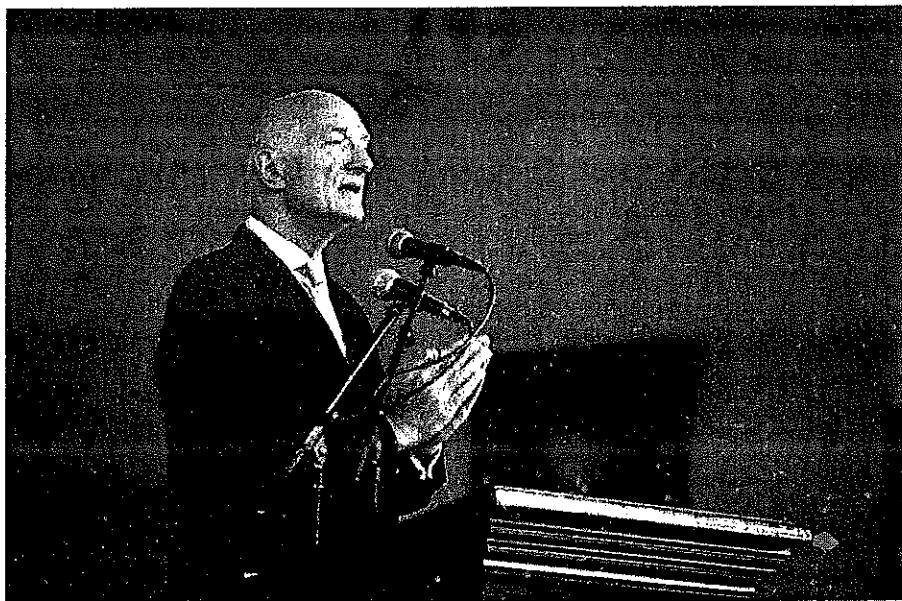
77% of retail investor accounts lose money when trading CFDs with this provider. You should consider whether you can afford to take the high risk of losing your money.

Schools (<https://rosebankkillarneygazette.co.za/category/news-headlines/local-school-news/>)

Judge inspires learners to fight for justice

HOUGHTON – Anti-apartheid activist and former St John's learner Hugh Lewin was honoured during the first annual memorial lecture.

October 18, 2019

Retired Constitutional Court judge and chancellor of the University of Stellenbosch Edwin Cameron addresses the St John's College community. Photo: Supplied

SHARE

18

Judge Edwin Cameron addressed learners at St John's College (<https://rosebankkillarneygazette.co.za/263161/all-round-achiever-announced-as-new-head-of-school/>) at the Inaugural Hugh Lewin Memorial Human Rights Lecture recently.

Judge Cameron is a recently retired Constitutional Court judge and newly appointed chancellor of the University of Stellenbosch. He has been recognised for his brilliance, commitment to human rights, social justice and HIV-Aids activism, receiving numerous awards from around the world for his contribution to international jurisprudence and the protection of human rights.

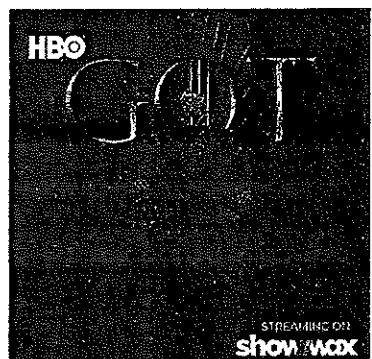
AUTHOR
Content provided

Game of Thrones S1-8 now streaming on Showmax.

Showmax

Sign Up

VIDEO OF THE DAY

CITY OF JOHANNESBURG LAUNCHES MOBILE CLINIC ([HTTP://ROSEBANKKILLARNEYGAZETTE.CO.JOHANNESBURG-LAUNCHES-MOBILE-CLINIC/](http://ROSEBANKKILLARNEYGAZETTE.CO.JOHANNESBURG-LAUNCHES-MOBILE-CLINIC/))

(<http://rosebankkillarneygazette.co.za/video/johannesburg-launches-mobile-clinic/>)

City of Johannesburg launches mobile clinic to alleviate pressure on the health system.

Judge Cameron boasts a remarkable story of having overcome the difficulty of being raised in an orphanage and other youthful hardships which he described as his first encounters with the law, which helped propel and inspire him to choose his career path.

(<http://bit.ly/2kOlymr>)

(<http://bit.ly/2BLqOxr>)

(<http://bit.ly/2lQmEf>)

In his address to the St John's community and friends and family of Lewin, Cameron wove the deeds that characterised Lewin's life as a fighter for social justice with his own into a call for young people of the college to not become apathetic when they are aware of issues of social justice. He articulated that the need to fight for justice is often born from our own experience. He said the duty falls on us to investigate how to effect change in order to fight for justice for all.

Lewin was a learner at St John's College from 1948 to 1957, where he was a distinguished learner who developed an awareness of the wrongs of apartheid. Lewin later became involved in student politics and was arrested and sentenced to seven years' imprisonment.

The Hugh Lewin Memorial Rights Lecture will become an annual event at the College to recognise the significant contribution Lewin made to society.

Related articles:

Hugh Lewin finally laid to rest

HOUGHTON – The funeral service of former anti-apartheid activist as well as former St John's College student, Hugh Lewin proceeded smoothly and peacefully.

Rosebank Killarney Gazette

0

Old Johannians and anti-apartheid stalwart Hugh Lewin remembered

KILLARNEY – St John's named their school history block after Hugh Lewin last year.

Rosebank Killarney Gazette

0

<https://northeasterntribune.co.za/212919/st-johns-college-honours-one-of-their-greats/> (<https://northeasterntribune.co.za/212919/st-johns-college-honours-one-of-their-greats/>)

REGENT
 BUSINESS SCHOOL
THE LEARNED WAY

LIFE IS BUSY.

Postgraduate Diploma in Educational Management and Leadership

RUGBY
BITTING THE BULLET
James Dalton, Mark Keohane & Kevin Ferguson
CHECK OUT TO LISTEN TO PODCAST

THE BOIKANYO BUG WITH A BIG HEART
DONATE NOW!

The Boikanyo Bug
<http://rosebankkillarneygazette.co.za/the-boikanyo-bug/>

GET IN TOUCH

Contact our

ROSEBANK KILLARNEY GAZETTE BRANCH

NEWS ROOM

ADVERTISING

LATEST NEWS

- The City says you can still pay you municipal account and animatibeadless delivery man sparks hack fears (<https://rosebankkillarneygazette.co.za/265433/municipal-account-and-animate-headless-delivery-man-sparks-halloween-can-still-pay-municipal-account-hack-fears/>)
- The City says you can still pay you municipal account and animatibeadless delivery man sparks hack fears (<https://rosebankkillarneygazette.co.za/265138/action-delivery-man-sparks-halloween-can-still-pay-municipal-account-hack-fears/>)

Regstaat is deur die gesig geklap

Brandpunt

Leopold Scholtz

by mense se grondwetlike regte handhaaf, nie wegneem nie.

Ek verstaan dat taalregte nie al regte is wat saak maak nie, dat dit teen ander regte opgeweeg moet word.

Maar dan gaan jy tog probeer om die taalregte só toe te pas dat dit nie ander regte aantast nie, jy gaan nie die taalregte opskaf nie.

'n Bietjie innoverende en intelligente denke ("buite die boks dink", om 'n handige anglisisme te gebruik) is nodig, nie slafse navolging van die ANC-ideologie nie.

Helaas is dit waaraan die regters hulle skuldig mask.

Dit val op dat hulle oor tale sake dapper en onafhanklik kan oordeel, soos in die Nkandla-affäre.

Maar as dit kom by die ANC-narratief, saak soos regstellende aksie en taal, val die regters van die konstitusionele hof gerieflik in. Dan maak hulle ons wys dat daar eintlik nie in die Grondwet staan wat daar staan nie.

Ek sê dit nie maklik nie, maar ek moet: Gagte regters, u het die regstaat in Suid-Afrika kliphard deur die gesig geklap. Meer nog, minstens onder Afrikaanssprekendes het u die gesag van die regbank, die vertroue dat u in staat is om die Grondwet suwer te vertolk, ernstig aangetas.

'n Ander feit wat hierdie saamhang is dat die grootste vyande van Afri-

kaans se voortbestaan as akademiese en onderrigtaal juis Afrikaanssprekende rektore is.

Die afskaling van Afrikaans op tersitvlak was nie die inisiatief van die ANC nie, maar van Afrikaanssprekende rektore – mense wat bereid is om hul moedertaal in die rug te steek. Dit geld ook die Stellenbosse rektor, prof. Wim de Villiers.

Dit breek my hart om dif te sê, maar dit is 'n feit soos 'n koei.

Wat nou? Die uitspraak staan. Dis 'n werklikheid wat nie weggewens kan word nie. Dis seer om teen die prikkels te skop.

Ek het al etlike jare geleden voorspel dat Stellenbosch binne enkele jare volledig verengels sal wees. Daardie proses speel hom tans in hoë tempo voor ons oë op die kampus af. Potch is volgende aan die beurt.

Wat oorbly, is 'n dapper inisiatief van 'n aantal Afrikaners wat dieselfde gevoel, daadkrag en versiendheid as hul voorouers van 'n eeu gelede aan die dag. Ek praat hier van die stigters van Akademia en Soltech.

As ek die ouer van 'n kind is wat een van die dae universiteit toe moet gaan, een wat sterk voel vir my moedertaal se oorlewing, sal ek Akademia minstens baie ernstigoorweeg.

Dis jammer, maar dis soos dit is.

■ Scholtz is 'n onafhanklike kommentator.

Ek wonder of die regters van die konstitusionele hof wat die Universiteit Stellenbosch verlede week die groen lig gegee het om met sy verengelingsbeleid voort te gaan – onder wie Mogoeng Mogoeng, Johan Froneman en Edwin Cameron – besef watter hamerhou huile Afrikaans gegee het.

Die regters het verlede week beslis dat Gelyke Kanse se aansoek om die Universiteit Stellenbosch te dwing om Afrikaans as onderrig- en kommunikasietaal ewe swaar as Engels te laat weeg, geen meriete het nie.

Ek is maar 'n eenvoudige siel wat die uitspraak gelees en my verwonder het aan die akrobatiese logiese toertjes wat hulle uitbaal om die ANC en sy aanbidning van Engels ter wille te wees.

In my klaarblyklike onkunde het ek altyd gemeen artikels 29, 30 en 31 van die Grondwet gee Afrikaans gelyke regte met Engels en die inheemse tale, maar in die uitspraak lees ek iets anders: Daar staan nie wat daar staan nie!

Die konstitusionele hof, die hoogstehof in die land, is veronderstel om 'n waghand oor die Grondwet te wees.

As hoogste arbiter in die land moet

165

Die konstitusionele hof en Gelyke Kanse: Wat het gebeur?

 22 Oktober 2019 (<https://maroelamedia.co.za/2019/10/22/>)

 Ander skrywers (<https://maroelamedia.co.za/author/anderskrywers/>)

Deur Theuns Eloff

(<https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/02/dr-theuns-eloff.jpg>)

Theuns Eloff is voorstander van die Adviesraad van die FW de Klerk Stifting en ook die Trust vir Afrikaanse Onderwys. Foto:

Theirs Ello/Facebook

Op 10 Oktober 2019 lever die konstitusionele hof (KH) uitspraak in die saak waarin Gelyke Kanse (GK) aansoek doen dat die 2016-taalbeleid van die Universiteit Stellenbosch (US) ter syde gestel word omdat dit ongrondwetlik is. GK se aansoek was in wese 'n appèl teen die Wes-Kaapse hooggereghof se vroeëre uitspraak, en 'n versoek om die appèlhof verby te gaan en direk na die KH te kom. Dit is toegestaan.

Die oorhoofse uitspraak – waarmee al tien die regters saamgestem het – is geskryf deur regter Edwin Cameron (wat onlangs as nuwe kanselier van die US aangestel is). Daar is ook twee bykomende uitsprake, een deur hoofregter Mogoeng Mogoeng en die ander deur regter Johan Froneman, waarin bykomende perspektiewe gegee word.

In ons grondwetlike bestel is dit moontlik dat mens van die uitsprake van die howe en ook die konstitusionele hof kan verskil sonder om vir minagting van die hof aangekla te word. Die voorwaarde is dat dit in redelikheid en met respek gedoen word.

Dit is die uitgangspunte van hierdie artikel.

Die beginsel van "toepaslike regverdiging" ("appropriate justification")

'n Kernelement in die KH se uitspraak is dié van "appropriate justification" (toepaslike regverdiging). Dit kom uit die bekende KH-uitspraak oor Hoërskool Ermelo se taalbeleid in 2009. Daarin sê regter Albie Sachs dat waar 'n leerder reeds die voordeel van onderrig in keuse van taal geniet, die staat die negatiewe plig het om hierdie reg nie weg te neem of te verminder sonder "toepaslike regverdiging" nie.

Die KH aanvaar die US-bestuur se motivering dat die 2014-beleid, waar Afrikaans en Engels gelyke status geniet het, moes verander. Die redes was dat die swart studente van die US, wat oorwegend nie Afrikaans kan verstaan nie, deur daardie gelyke behandeling "gestigmatiseerd, gemarginaliseerd en uitgesluit" gevoel het.

Dit vloei uit afsonderlike lesings in dieselfde vak (sommige in Afrikaans, ander in Engels), en simultane tolking in lesings wat in Afrikaans aangebied is. Dit het ook gevloei uit die algemene gebruikstaal van Afrikaans op die kampus. Die US voer aan dat die gelyke behandeling van Afrikaans nie meer houbaar is as dit studente só laat voel nie en dat dit daarom afgeskaal moet word.

Die KH aanvaar dit en gaan selfs verder deur te sê dat die US se mening dat die 2016-beleid nie Afrikaanse onderrig verminder nie, maar net herringskik, nie waar is nie. Die 2016-beleid gee effektiel voorrang aan Engels om die US se doelwitte van "gelyke toegang, veeltaligheid en integrasie" te bevorder. Terloops, hoe die voorkeur vir een taal veeltaligheid kan bevorder, weet net die geagte regters! Die gebruik van Afrikaans by die US is nou onderworpe aan beskikbare hulpbronne – en dit is te duur vir die US om dit redelikerwys doenlik reg te kry.

Daarmee, so verklaar die KH, het die US "toepaslike regverdiging" vir die afskaling van Afrikaans by die US gegee.

Hoe het dit gebeur dat die KH, wat nogal op eie koste die eedverklarings en ander verklarings in Afrikaans ook op eie koste laat verklaar het, tot hierdie gevolgtrekking gekom het?

Daar was hoofsaaklik drie probleme waarmee GK in die hofsaak en uitspraak te doen gekry het.

Die toepassing van die beleid was buite perke

https://marcelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/09/erwin_cameron_feature.jpg

Rector Edwin Cameron is as die nuwe konselier van die Universiteit Stellenbosch aangewys. (Foto: UJS)

Omdat GK die eerste aansoek in die Wes-Kaapse hooggeregshof gebring het vóór die begin van die implementering van die 2016-beleid, het die KH beslis dat hulle nie die toepassing van die beleid mag gebruik in die saak nie. Dit het tot gevolg gehad dat baie van GK se goeie getuenis van studente en personeel waaruit die negatiewe implikasies vir Afrikaans alreeds duidelik was, nie deur die KH in ag geneem is nie.

As regter Cameron in sy uitspraak (op grond van die US se verskering) stel dat alle eerstejaarsklasse steeds in Afrikaans aangebied sal word, kon GK se getulenis nie gebruik word om dit as vals te bewys nie – ten spyte daarvan dat talle van die eedverklarings deur studente bewys het dat dit nie waar is nie. Die ironie is dat GK hul saak dalk te vroeg gebring het, voordat die implikasies van die toepassing van die beleid duidelik(er) was en dat hulle waarskynlik nie maklik toegelaat sal word om later 'n "nuwe" saak te bring oor die negatiewe gevolge van die toepassing van die beleid nie.

En dit is die situasie ten spyte van die feit dat die KH self die negatiewe gevolge vir Afrikaans voorsien en selfs (in hoofregter Mogoeng en regter Froneman se bykomende uitsprake) simpatieke geluide daaroor gemaak het.

Die interpretasie van "redelikerwys doenlik"

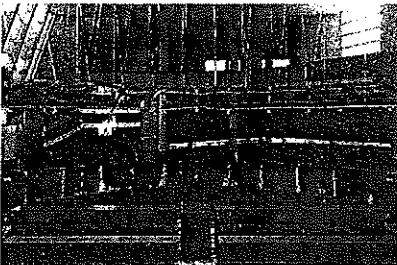
Die tweede probleem was die KH se huiverigheid en onwilligheid om die regsfoute van hul uitspraak in AfriForum se Kovsky-saak reg te stel. Selfs regter Froneman, wat in sy bykomende uitspraak baie positief oor Afrikaans as onderwystaal was, bevestig dat die KH gebonde is aan die Kovsky-uitspraak, al was die feite in die GK saak heel anders. Die grootste fout wat die KH in die Kovsky-saak gemaak het, was om die kwalifikasie vir die reg om in taal van keuse onderrig te word, naamlik "redelikerwys doenlik", normatief te interpreteer en aan gelykheid en regstelling in die volgende sin van art 29(2) te koppel.

Daar word gestel dat om die reg tot onderwystaal van keuse 'n werklikheid te maak, die staat alle redelike opvoekundige alternatiewe (enkelmediuminstellings ingesluit) moet oorweeg, maar daarby ook gelykheid, doenlikheid en die noodsaaklikheid om die verlede se diskriminerende wette en prakteke reg te stel. Enige eerstejaartaalstudent sal weet dat "redelikerwys doenlik" (Engels "reasonably practicable") net daarop kan dui dat die kwalifikasie met die praktiese uitvoerbaarheid van 'n saak te doen kan hé, soos dat dit nie onbetaalbaar duur of onimplementeerbaar moet wees nie.

<https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2018/07/Constitutional-Court-of-South-Africa.jpg>

Die Konstitusionele hof van Suid-Afrika (Foto: Stefan Schäfer, Lich - die werk, via Wikimedia Commons)

Afgesien daarvan dat dit taalkundig onsin is om dit só te interpreteer, moet die bedoeling van die "wetgewer" (in hierdie verband Kodesa en later die Grondwetgewende Vergadering) ook in ag geneem word. Beide Cyril Ramaphosa en Roelf Meyer sal kan getuig dat die bedoeling in die eerste sin van art 29(2) altyd was dat die reg tot taal van keuse die toets van praktiese uitvoerbaarheid moet slaag. Die tweede deel van die sin, waar die moontlikhede om die reg (verder) te realiseer, bring eers gelykheid, regstelling en (weer) doenlikheid na vore. In die gesaghebbende "Bill of Rights Handbook" (2013), verklaar Currie en De Waal dit ook presies as 'n saak van praktiese en redelike toepassing. En die KH se uitspraak haal hulle nogal hieroor aan.

Met respek, ons geagte howe het hier nie die taaltoets geslaag nie. En GK en Afrikaans is die slagoffer daarvan.

Die KH het wel die "redelikerwys doenlik" aan die koste-aspek getoets, en op grond van die US se (ongetoetste) finansiële berekenings, kom die KH tot die gevolgtrekking dat die gelyke behoud van Afrikaans naas Engels by die US te duur sal wees om "redelikerwys doenlik" te wees.

Maar die KH gaan verder en bring ook die feit dat so baie (swart) studente nie Afrikaans kan verstaan en/of praat nie, as 'n verdere element in om die "redelikerwys doenlik" onmoontlik te maak. En die feit dat hulle deur simultane tolking in klasse "gestigmatiseerd", gemarginaliseerd en uitgesluit voel, is volgens die KH verdere redes dat die behoud van Afrikaans nie redelikerwys doenlik is nie – ten spyte van die feit dat simultane tolking internasionaal beste praktek by, onder meer, die VN en die EU is. Dit is duidelik dat hierdie redes wat die US bring en deur die KH aanvaar word, nie objektief is nie – en in die ideologie van #FeesMustFall in studente se "lived reality" berus.

Die gebrek aan 'n sistemiese analise

Die derde probleem waarmee GK gekonfronteer is, is dat die KH in 'n saak soos hierdie nie na die groter prentjie van Afrikaanse onderrig kyk nie. Die hof beoordeel die feitestel op die tafel en pas daarop die regsgbeginnels toe. Want alhoewel al drie die regters wat die uitspraak geskryf het, erken het dat Afrikaans as onderrigtaal deur die 2016-taalbeleid onder druk geplaas word en selfs kan verdwyn, het hulle hierdie feit nie in hul uitspraak in ag geneem nie. En daarvoor kan hulle gekritiseer word. Regter Cameron gaan sover as om te stel dat die afskaling van Afrikaans ten gunste van Engels – ter wille van gelykheid, toegang en deelname – geweeg op 'n glyskala van wat taalgewys verlore gaan, en wat verkry word ten opsigte van sosiale geregtigheid, grondwetlik regverdigbaar is. En hier is die kruks: as dit oor taal gaan, weeg die individuele grondwetlike regte in die interpretasie van die KH nie so swaar soos sosiale geregtigheid nie. En Afrikaans en minderheidstaalregte is die slagoffer.

Teen die einde van sy uitspraak maak regter Cameron enkele sydelinge opmerkings. Hy erken dat die lot van inheemse tale (insluitend Afrikaans) ernstige nadanke vereis. Om die US se 2016-beleid as coreenkomsig met art 29(2) te verklaar, kom met 'n koste wat "ons uitspraak moet erken".

Maar dan maak die regter 'n ommeker: hierdie probleem is nie die KH s'n nie. Die hegemonie van Engels is deel van die "mars van die geskiedenis" en is vyandig teenoor alle minderheidstale wêreldwyd, ook teenoor Afrikaans. Hierdie mars van die geskiedenis en die feit dat slegs een universiteit nog Afrikaans as onderrigtaal gebruik, is ook nie die US se probleem nie. En ewe vroom sluit hy af: "Yet we should not miss the cost that the diminution of Afrikaans at the University entails not only for Gelyke Kanse and its adherents, but for our world, and for ourselves".

Met verwysing na een van die argumente van GK, naamlik dat Afrikaans as 'n inheemse en amptelike taal ingevolge art 6(4) "gelykheid van aansien" moet geniet en "billik behandel" behoort te word (en dat dit nie by die US gebeur het nie), noem regter Cameron in die verbygaan dat die Wes-Kaapse hooggeregshof nie daarop ingegaan het nie. Maar daardie element, in samehang met art 6(2) oor die bevordering van inheemse tale "mag oorweging vereis".

Dit is die naaste wat die KH aan 'n sistemiese analise kom.

(<https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2017/03/mogoeng-mogoeng-hoofregter.jpg>)

Hoofregter Mogoeng Mogoeng. (Foto: Flickr/GovernmentZA)

Hoofregter Mogoeng bevestig dat Afrikaans 'n Afrikataal is en dat die feit dat dit in die verlede misbruik is, nie die taal se "Afrika-DNS" beïnvloed nie. Dan maak hy die verstommende punt dat, omdat die staat nie nou die geld het om Afrikaans en ander inheemse tale ingevolge art 6 te help nie, die korporatiewe sektor dit tog asseblief moet doen!

Regter Froneman gaan verder en benader die saak wel sistemies. Hy begin met 'n sterk stelling oor die KH se aanvaarding dat die 2016-beleid in ooreenstemming met art 9(2) is.

"Mens benodig nie internasionale studies nie (waarvan daar vele is) om te besef dat hierdie stand van sake Engels as dominante taal bevestig, nie net op tersiêrevlak nie, maar, soos ons sal sien, ook vanaf laerskool na hoëskool tot by universiteit. Menings mag wissel oor die wysheid hiervan, maar dit is seer eienaardig dat hierdie hof, die uiteindelike bewaker van minderheidstaalregte ingevolge die Grondwet, sy goedkeuring daaraan gee."

Hy wys voorts hoedat die hegemonie van Engels uiter nadelige gevolge vir jong bruin en swart Suid-Afrikaners inhoud, terwyl wit Engelssprekendes (met hul eie erflating van kolonialisme) skotvry daarvan afkom. Hy eindig met die oortuiging dat die grondwetlike bemagtiging vir elke Suid-Afrikaner om op sy/haar taal trots te wees, nie vra vir die vernietiging van ander tale nie. Om Suid-Afrika werkelik veeltalig te maak, sal vereis dat almal sal saamwerk. Dit is nie "redelik onprakties" nie.

Regter Froneman se uitspraak erken ten minste die sistemiese krisis van Afrikaans en ander inheemse tale. Maar dit het nie die uitspraak verander nie.

Moenie die boodskapper skiet nie...

'n Mens kan nie anders as om te oordeel dat die KH se uitspraak nie regverdig is nie, veral omdat die hof nie die volle prentjie in ag geneem het nie. Maar dit is belangrik om te onthou dat die instansie wat die Afrikaanse taalgemeenskap by hierdie punt geborg het, nie die KH is nie, maar die US, en die Afrikaanse sakeleiers, ouers en studente wat Engels as onderrigtaal verkies. Hulle moet ten minste deel van die skuld dra.

Wat duidelik is (en verdere ontleding verdien), is dat Afrikaans by openbare instellings 'n gevoelige slag toegedien is, indien nie 'n nekslag nie. Ná die KH se uitspraak het art 29(2) geen waarde meer vir die Afrikaanse taalgemeenskap nie. Ons sal ons nou op art 29(3) moet beroep – en private Afrikaanse instellings bou. Dit is – ironies genoeg – goeie nuus vir Soltech, Akademia en Die MOS Inisiatief.

- Theuns Eloff is voorsitter van die Adviesraad van die FW de Klerk Stigting en ook die Trust vir Afrikaanse Onderwys

Hierdie plasing is deur 'n onafhanklike persoon of onderneming saamgestel. Die menings en standpunte wat in hierdie skrywe uitgespreek word, is nie noodwendig die beleid of standpunt van Maroela Media se redakteurs, direksie of aandeelhouers nie. –Red

Deel van: [Meningsvormers](https://maroelamedia.co.za/kategorie/debat/meningsvormers/) (<https://maroelamedia.co.za/kategorie/debat/meningsvormers/>)

► Konstitusionele hof (<https://maroelamedia.co.za/tag/konstitusionele-hof/>) ► Maties-taalbeleid (<https://maroelamedia.co.za/tag/maties-taalbeleid/>)

ondersteun maroela media só

Sonder Maroela Media sou jy nie geweet het nie. Help om jou gebalanseerde en betroubare nuusbron se toekoms te verseker. Maak nou 'n vrywillige bydrae. Onthou – ons nuus bly gratis.

maak 'n bydrae (https://maroelamedia.co.za/donasies?utm_source=webwerf&utm_medium=enkelartikel&utm_campaign=ondersteun&utm_term=maak-bydrae&utm_content=onder-artikel)

Het jy gehoor?

Orania	Vandag se	Gedig	Die
vereer-sy-stadsbouers/)	vereer sy stadsbouers 618/)	se-sportnuus-618/)	die-laaisel-van-die-sonbesie-2/)
			laaisel van die sonbesie
			daar-is-n-juweel-daarbinne/)

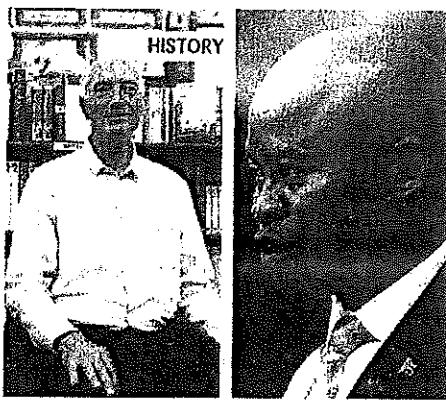
(https://maroelamedia.co.za/goeiegod/)	(https://maroelamedia.co.za/sportnuus/)	(https://maroelamedia.co.za/afrikaans/)	(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stilvereer-sy-stadsbouers/)
vereer-sy-stadsbouers/)	vereer sy stadsbouers 618/)	se-sportnuus-618/)	die-laaisel-van-die-sonbesie-2/)

(https://maroelamedia.co.za/goeiegod/)	(https://maroelamedia.co.za/sportnuus/)	(https://maroelamedia.co.za/afrikaans/)	(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stilvereer-sy-stadsbouers/)
vereer-sy-stadsbouers/)	vereer sy stadsbouers 618/)	se-sportnuus-618/)	die-laaisel-van-die-sonbesie-2/)

(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stilvereer-sy-stadsbouers/)	(https://maroelamedia.co.za/sportnuus/)	(https://maroelamedia.co.za/afrikaans/)	(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stilvereer-sy-stadsbouers/)
vereer-sy-stadsbouers/)	vereer sy stadsbouers 618/)	se-sportnuus-618/)	die-laaisel-van-die-sonbesie-2/)

Regier Edwin Cameron

Hoofregisseur Mospeng Mogeng

HY SKRYF UITSpraak OOR TAAL

Herrie oor Cameron se pos by Maties

Gelyke Kanse gooï nou wal

Bernard Bekkum

'n Herrie het losgebars oor die nuutverkoopdeel van die Universiteit Stellenbosch (US) se kantoorvervaardiging. Hierdie herrie word daarby geskep dat die gelyke Kanse so bruslike verwerp nadat die organisasie se toegangsaanvorderende, Daniel Rossouw, in 'n hervatting van die voorligting van Mospeng gestuur het dat die ouerpartjie is "onverhooglik besmet" le deinde van "onreliëlike en onantastbare opname" deur Cameron.

Hy vry dat Mospeng aan die kant by van plan is om te doen.

Die nuutverkoopdeel bestaan uit die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging, die Gelyke Kanse wat versprei Mospeng se toekomsvoorsienings vir verdere kommentaar.

Gelyke Kanse het slegs die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging, wat versprei Mospeng se toekomsvoorsienings vir verdere kommentaar.

Uit verskeie dokumente en brouks blyk dit dat toe Cameron gaanvalt in Juks en die kantoorvervaardiging nie meer deel van die nuutverkoopdeel is nie.

Uit verskeie dokumente en brouks blyk dit dat toe Cameron gaanvalt in Juks en die kantoorvervaardiging nie meer deel van die nuutverkoopdeel is nie.

"Eenmalig was my posisie as genoomde waarskynlik onderhillige bevaagjukking kon terug die sekondêre ingangende is."

Die persoon en hem lui-

Wim de Villiers

De Villiers het gistermiddag as volg gereport: "Ek het besluit nie met die regseresse leggen nie omdat hy net soos ek in die kantoorvervaardiging was. Ek het dan die volgende gesê: 'Korrekt verloop het, trouens, regisseur Cameron se nominasie vir kantoorvervaardiger voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse. Die blyk sou deel uit van die korespondensie en het sy aanvanklike

entwoord, dat hy nie verbaalstaat nie, na sedus armatuur en daar was toe geen vereiste nie om tussen die twee omstredenes naast regisseur Cameron se kantoorvervaardiger geskep te word. Daarom dat sy nominasie vir Kanselier vir Gelyke Kanse aangevaarbaar is, het hy my last weet dat hy wel verkiesbaar is. Regisseur Cameron se integriteit is bevestig en tydelik verheue."

Edwin Cameron

Op die vraag of Cameron sy posisie as kantoorvervaardiger in gedrang beslaan het Susan van der Watt, hoofkantoorvervaardiger, gevraag dat "onderstaande taak in Cameron se deur verskeie aksone van die US-pandante van hom beekdaar is sedvir die kantoorvervaardiging. Hy het ontsluitlik aangedui dat hy hom slegs beekbaar sou belid indien Gelyke Kanse genoeglik daarmee sou wees."

Ons reaksie is dat 'n volledige en gepaste verklaring van belang gedoено is.

— Katrien Kruse

dens die dokumente in Beeld se besti genoem het. Is die Villiers, prof. Martin du Wal, dr. Jean Mellegg, Chris Otto, Michael de Roux en Koos Bekker.

Toekomsvoorsienings van die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging is nie meer deel van die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging nie.

Cameron was nie beekbaar vir die persoon en hem lui-

bewoorde dat hy moet beekbaar blyk om om hom te bekoor. Hy het dan die volgende gesê: "Nou, ek kan nie meer daarby blyk nie."

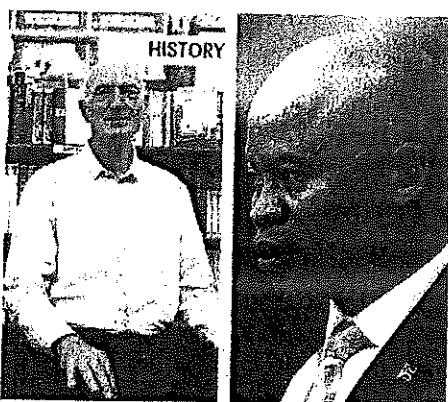
Uit Rossouw se brief aan Mospeng blyk dit dat die kantoorvervaardiging nie meer deel van die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging nie, omdat die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging nie meer deel van die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging nie.

Gelyke Kanse is nie. Hy word wel as nuutverkoopdeel van Gelyke Kanse beekbaar blyk om hom te bekoor. Hy het dan die volgende gesê: "Nou, ek kan nie meer daarby blyk nie."

Ná die brief en ander vertoele tot hom om wel bekbaar blyk te wees, het Cameron vir Dr. Villiers op 20 Augustus 2019 gesê dat hy wel bekbaar blyk.

Uit Rossouw se brief aan Mospeng blyk dit dat die kantoorvervaardiging nie meer deel van die nuutverkoopdeel van die kantoorvervaardiging nie.

Gelyke Kanse is nie. Hy word wel as nuutverkoopdeel van Gelyke Kanse beekbaar blyk om hom te bekoor. Hy het dan die volgende gesê: "Nou, ek kan nie meer daarby blyk nie."

Regter Edwin Cameron

Hoofregter Moageng Mozomng

HY SKRYF UITSpraak OOR TAAL

Herrie oor Cameron se pos by Maties

Gelyke Kanse gooi nou wal

Bernard Beckman

In Herrie het Hoofregter oor en lidvoerder Reënvoer, Cameran en onsselfe het ons die Universiteit Stellenbosch (US) se kanclerkap te antwoord, hoewel by die konstitusionele hof die uitspraak geskryf het waarin Gelyke Kanse se saak teen die ondervraagde en taakbehouder verwerp is.

Die Soed en die universiteit het egter geslaag om die reyk Kanse se bevele vanweg nadat die organisaasie se respattefreemansdigheid, Dami, Rossouw, in 'n href van Hoofregter Moageng Mozomng geskryf het dat die uitleg van die "ondersteoplik fasies" te min was vir 'n respatte en onthoulike optrede" deur Cameron.

Hy verva dat Moageng sondal wat hy van plan is om deur te nevraag oor die brief, waarvan 'n afskrif in *Beeld* te boso is, het Rossouw goed Gelyke Kanse weg hierop Moegens so uitgevra dat hulle verteen komendejar sou stel indien Gelyke Kanse gelyklik daarmee sou wees.

Gistermiddag het Kanti Moolie, mede hoof van diehof, net gesê: "Ons realiseer dat 'n volledige en gepaste verklaring van belang is en dat daar geen onbeknoedheid meer vind nie."

Uit verskeie dokumente en kries o blyk uit dat toe Cameron aanvanklik in Julie ons die kanclerkap geslaan is, hy dit van die hand gewys het. In 'n brief wat hy aan die hoof van die US, professor B. A. Murray skryf het onder meer: "Ek sit lus omring van die dokumentasie in die sak wat ons vorigste week aantoon, en, watter kann sou ook, sal my posisie in die toekomst daaroor hooplos sou maak, want ek moet sou ek die voorstaande waarskynlik onder blanke bevrangsteling kom terwyl die sak nog hangende is."

Die persone wat hem hi-

Wim de Villiers

De Villiers het ghetrekke dat hy nie beksig is met die respatte uitspraak nie. Ek is tevreden dat ek in absolute gelei trou gesprek het, en dat die wortel van die kwaal hierdie uitspraak is. Toenmaliger Hoofregter Cameron se kontaklike viskontakke het voorgeregaan met die instemming van Gelyke Kanse. Oft byd duidlik uit die respatte dat sy aanzuidde "dat word dit by u verlikbaar is. Regter Cameron sal nie geskuldig is nie."

Edwin Cameron

Die vraag of Cameron sy posisie as kanclerk as 'n gedrag bestuur, het Susan van der Heuwel, US-wetvoerder, getreegee: "Regter Edwin Cameron is daar versig dat die posisie van die US-gouverneur hom toestaan te staan die kanclerkap. Hy het onbeduidig aangege dat hy hom slegs beskikbaar sou stel indien Gelyke Kanse gelyklik daarmee sou wees."

“

Ons reaksie is dat 'n volledige en gepaste verklaring van belang gedaan is.

– Nellié du Toit

daan, dit dokumente in *Beeld* se heil gesien het, is die Villiers, prof. Martin de Waal, ddr. Jannie Meiring, Chris Otto, Michael le Roux en Koos Bekker.

Te midde van klareblýklike valgtemme versoen aan ons om ons stridsbeleid te konsolideer, wat die voorste Gelyke Kanse en op bewar teen sy kanclerkap sou ha. In 'n brief op 23 Augustus skryf adv. Jan Henris namens die organisaasie van Cameron dat daar gro-

emoeid, dat hy nie verstandbaar is nie, as sukses beksig nie met die respatte uitspraak nie. Ek is tevreden dat ek in absolute gelei trou gesprek het, en dat die wortel van die kwaal hierdie uitspraak is. Toenmaliger Hoofregter Cameron se kontaklike viskontakke het voorgeregaan met die instemming van Gelyke Kanse. Oft byd duidlik uit die respatte dat sy aanzuidde "dat word dit by u verlikbaar is. Regter Cameron sal nie geskuldig is nie."

Gelyke Kanse het almal geskou dat hierdie lae van Gelyke Kanse ook corriger vir om hem te beweeg, hul daar-

tegen te staan. Hierdie uitspraak om vir die kontaklike viskontakke te staan, en dat was die seak-mind heeltyd.

Na die eerst en ander verset tot hom om wel beklikbare wres, het Cameron vir De Villiers op 20 Augustus aankondig Ingelyf dat hy wil beklaibe. Ingelyf dat hy

naas, dit dokumente in *Beeld* se heil gesien het, is die Villiers, prof. Martin de Waal, ddr. Jannie Meiring, Chris Otto, Michael le Roux en Koos Bekker.

Te midde van klareblýklike valgtemme versoen aan ons om ons stridsbeleid te konsolideer, wat die voorste Gelyke Kanse en op bewar teen sy kanclerkap sou ha. In 'n brief op 23 Augustus skryf adv. Jan Henris namens die organisaasie van Cameron dat daar gro-

Vrae oor die US, Gelyke Kanse en die regter

J.D. McLachlan, Onrusrivier

In prof. Philip Spies van Gelyke Kanse se reaksie (17.10) op die konstitusionele hofuitspraak meld hy dat die rektor van die Universiteit Stellenbosch (US), terwyl die Gelyke Kanse-saak nog hangende was, regter Edwin Cameron genader het om hom as US-kanselier beskikbaar te stel. Ekskuus?

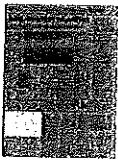
Ek is geen regsgelerde nie, maar ek was nog altyd onder die indruk dat 'n regter of landdros wat op die een of ander manier 'n belang het by 'n aangeleentheid wat voor hom/haar dien, hom/haar aan die saak moet onttrek.

Ek wil geensins die integriteit van ons hoogstehof of enige van sy regters in twyfel trek nie. Ek weet ook nie hoe

die hof te werk gaan om tot 'n eensemmige uitspraak te geraak nie.

Maar as gewone landsburger wat daarom nie stokonnoesel of onredelik is nie, wonder ek net hoe dit dan moontlik is dat 'n regter wat vantevore deur die Universiteit Stellenbosch met 'n eredoktorsgraad vereer is (wat hom tog seker gunstig teenoor die universiteit sal instel), feilikhelydig met sy verkiezing tot kanselier van een van die partye in die saak die uitspraak ten gunste van daardie party, die US, lewer. Maak 'n relatief onlangse eredoktorsgraad en 'n kanselierskap nie 'n belang uit nie?

Ek vra maar net, Dalk kan 'n regsgelerde lig op die saak werp.

Vrae oor die US, Gelyke Kanse en die regter

J.D. McLachlan, Onrusrivier

In prof. Philip Spies van Gelyke Kanse se reaksie (17.10) op die konstitusionele hofuitspraak meld hy dat die rektor van die Universiteit Stellenbosch (US), terwyl die Gelyke Kanse-sak nog hangende was, regter Edwin Cameron genader het om hom as US-kanselier beskikbaar te stel. Ekskuus?

Ek is geen regsgelerde nie, maar ek was nog altyd onder die indruk dat 'n regter of landdros wat op die een of ander manier 'n belang heil by 'n aangeleentheid wat voor hom/haar dien, hom/haar aan die saak moet ontfrek.

Ek wil geensins die integriteit van ons hoogstehof of enige van sy regters in twyfel trek nie. Ek weet ook nie hoe

die hof te werk gaan om tot 'n eenstemmige uitspraak te geraak nie.

Maar as gewone landshurger wat daarmee nie steeknosel of onredelik is nie, wonder ek net hoe dit dan moontlik is dat 'n regter wat vantevore deur die Universiteit Stellenbosch met 'n eredoktorsgraad vereer is (wat hom tog seker gunstig teenoor die universiteit sal instel), feitlik gelyktydig met sy verkiesing tot kanselier van een van die partye in die saak die uitspraak ten gunste van daardie party, die US, lewer. Maak 'n relatief onlangse eredoktorsgraad en 'n kanselierskap nie 'n belang uit nie?

Ek vra maar net. Dalk kan 'n regsgelerde lig op die saak werp.

Publication: Beeld, Saturday (By)

Publication Date: 26 Oct 2019

Page: 6

AVE: 62436.00

Circulation: 36105

Part: 1 of 1

172

'Kanselierskap en die duivel'

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit van Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US ter syde stel, meen Gustaf Pienaar.

N Enkele snytjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Mareis-ideal dood" wat op 17 Oktober 2018 in *Beeld* verskyn het, het my as regsgeloerde laat regop sit. Spies had sy telurstelling oor dit beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se taalbeleid uitgespreek, en geskryf: "Dit is ... van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US so rektor, prof. Wim de Villiers, gemaak is om hom as kanselier bestellbaar te stel."

Dit is on nuus dat Edwin Cameron toe wel op 26 September tot nuwe kanselier van die US verkies is. Dit was 'n gewilde keuse. Wat ek - en ongetwyf die meerderheid Suid-Afrikaners - tot egter nie besef het nie, is dat Cameron een van tien regters van die konstitusionele hof was wat moes beslis oor Gelyke Kansse se appèl na die hof vir US se taalbeleid van 2016.

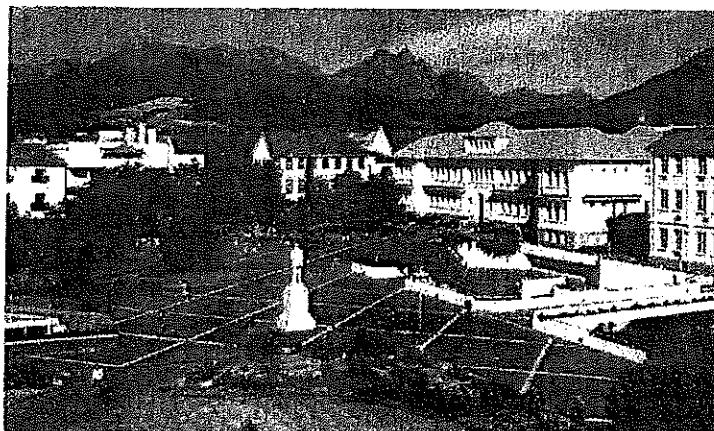
En toe kom die hof se eenvoudige uitspraak op 10 Oktober: Ds teen Gelyke Kansse en ten gunste van US, en dit is gelewer deur die US se hangevisee kanselier ...

Nog Cameron ná De Villiers het tussen Spies se opsienbare stelling bewis. Trouens, in 'n plohware berig hieron wat op 24 Oktober in *Beeld* verskyn het, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se beïskrif gekom het. Daarvolgens was daar inderdaad oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n ultril van briewe tussen De Villiers en Cameron oor jaagenoemde se kandidatuur vir US se kanselierskap.

Hie vols verbaai
Cameron het - luidens die berig in *Beeld* - heel kruyk ongoveer twee weke voordat Gelyke Kansse se appèl geargumenteer is, byweg geweier om vorder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter mettertyd geswig onder die volgehoue druk van verskeie rolspelers uit US se geledere en toe lat blyk dat hy wel vir die prestigeryke amp beskikbaar sou wees - mits Gelyke Kansse daartoe sou toestem.

Dit is in essensiële ook De Villiers se verwoer: "Cameron se nominasie vir kanselier het voorliggaan met die instemming van Gelyke Kansse," het hy in 'n verklaring aan *Beeld* gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die oopie is, het die leier van Gelyke Kansse se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gevys dat hulle oor aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanselierskap gedink het, maar toe die onvermydelike belanghebbings ingespeel het. Nogtans het hy ruimhartig verklaar dat Gelyke Kansse in beginval nie bewaar sou maak teen Cameron

Die Universiteit van Stellenbosch.

so kandidatuur nie.

Van sleutelbetrekkenis is dat hy die toegewy uitspraklike slags namens sy kliento genaak het; nie ook namens die ganse Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onafhanklikheid en integriteit van regters van die hoogste belang hoort te wees. Wel meer is: Toe Gelyke Kansse die toegewyde gemaak het, was hulle - volgens die berig in *Beeld* - nie daarvan bewus dat juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou lever nie. Dit maak 'n reusever-

Edwin Cameron

was. Die klerk van die regters was terselfdertyd ook verbonde aan 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skadovergedraging teën die eerste McCarthy - voortspruitende uit diesselfde voorval - te stel. Daarvan was die skuld vir die wedstrydkonflik, wat die kriketwêreld destyds geritsel het, oplaai op die duotel - pleks van sy elekbrekige morele oordeel - gespak.

Middagte

Kort nadat Cameron die sprekwoordelike groen lig van Gelyke Kansse gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprek oor middagte met De Villiers - wat 'n geftu in die saak was - gehou. Vir sekere het Gelyke Kansse se "toestemming" nie só ver gestrek nie. Inmers: 'n Regter vergader nooit privaat metemand wat 'n geluk is in 'n saak wat voor hom dien nie. Noot nie. Punt.

Wat ek - of wie ook al - verkiets om te glo (of nie te glo nie) oor wat in werkelikhed tussen Cameron en De Villiers aangespreek is, is volkomme irrelevant. Laat ek verduidelik: In 1923 is een McCarthy leiers in Engeland strategieel vervolg nadat hy nie sy moralfleis in 'n bolting betrokke

fundamental importance," het hy verklaar, "that justice should not only be done, but should manifest and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldbegiving is ter syde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorweg die volgende: "Hoe waarskynlik souemand kon gis," is dit dat Cameron vir De Villiers sou inlig dat juis hy aangevys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kansse-appel te lever? Hoogs waarskynlik, sou die hipotetiese vroueteller se gevolgtrekking kon wees.

Persoonlike vermedering

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer versoek dat Cameron onbestred verkees word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron so kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevorder as deur hom die geërlinge spesmans sou wees dat die Universiteit sy saak teen Gelyke Kansse kon verloor? Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vermedering ingehou het."

Nogemand anders sou kon gis: "Sal jy nie wan pas wat 'n stroep deur jou universiteit se omstrede taaleleid getrek het, daarna tot kanselier bevorder?"

Dit antwoord is dat niemand stellig nolt sal weet wat die waarheid is nie, al verduidelik De Villiers en Cameron - neis die regters in die McCarthy-saak - totaal hul te blos in die gesig is. En dit is juist die profeesie: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die vroedvrou vir adferlei geslagte, perspesies, skindes/stories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou vorentoe? Wat regter Cameron betref, kan

hy sy welverdiende hoë reputasie slugs red daar afstand te doen van sy verkiessing as US se volgende kanselier. Terugkouend sal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kansse-geding betrokke moes gerank het nie. Die feit dat hy 'n oud-Mattie is, kon hom nog verskoon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se termyn as rektor 'n credoktersgraad van sy alma mater ontvang het, moes by hom gevaaardig laat flikker het.

John Vorster

Cameron behoort 'n les uit die vorige bedeling te neem: Premier John Vorster het hom oók laat verleit om benoem te word vir 'n prestigeryke amp - dié van staatspresident. Dit, terwyl die inflating-skandaal (wat hom betrek het) aan't broel was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vermedering wat hom vir die res van sy lewe afgetrok het.

Die misame Cameron wat ek persoonlik én deur sy voorvrylike uitsprake en skryfwerk leer ken het, se cordeel het hom dié keer ernstig in die steek gelaat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard - noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike etiese mislukking wat sy amptee in gedrang bring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy betrokkenheid by hierdie dangeleenthed was netters naief. Hy het klaarblyklik 'n gevarelike mynveld bestraat sonder om die US se regspan te randpleeg. De Villiers het Cameron geen gids bewys nie en skande oor sy amp en US gebring. Slim het sy baas gevwing. De Villiers behoort die cerbaru weg te volg en te bedank.

Dit laai ons met Cameron se uitsprak waarmee dié nege ander regters saamgestem het. Dit is onherroeplik bevek, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogstehof, is dit waarskynlik die grootste skandaal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1984 getref het - te meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron se kweebare posisie bewus was en niks gedoen het om die hof se integriteit te beskerm nie.

Die vraag is: Noudat die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorneme om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Graan hy waak oor die wugters van die Grondwalf?

Ek het met opset enige besprekking van die niecete van die hof se uitspraak oor US se taalbeleid verny. Vir die rekord: Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kansse beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingeneem het, preies diesselfde gewees het.

Gustaf Pienaar is 'n regstuurman en nie-praktiserende advokaat van Vleeshaal.

'Kansellerskap en die duivel'

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanseller van die Universiteit van Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US ter syde stel, meen Gustaf Pienaar.

'N Enkelen sminnetjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais-ledeal dood" wat op 17 Oktober 2018 in *Beeld* verskyn het, het my as regsgelerde laat regop sit. Spies het sy fulaarsstelling oor die beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit van Stellenbosch (US) se taalbeleid uitgespreek, en geskryf: "Dit is ... van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanseller beskikbaar te stel."

Dit is nou nuus dat Edwin Cameron toe wel op 25 September tot nuwe kanseller van die US verkoos is. Dit was 'n gewilde keuse. Wat ek – en ongetwyfel die meerderheid Suid-Afrikaners – tōe eerder nie besef het nie, is dat Cameron een van tien regters van die konstitusionele hof was wat moes beslise oor Gelyke Kante se appèl na die hof oor US se taalbeleid van 2016.

En toe kom die hof se oopparlante uitspraak op 10 Oktober: lis teen Gelyke Kante en ten gunste van US, dit is gelewer deur die US se aangewese kanselier ...

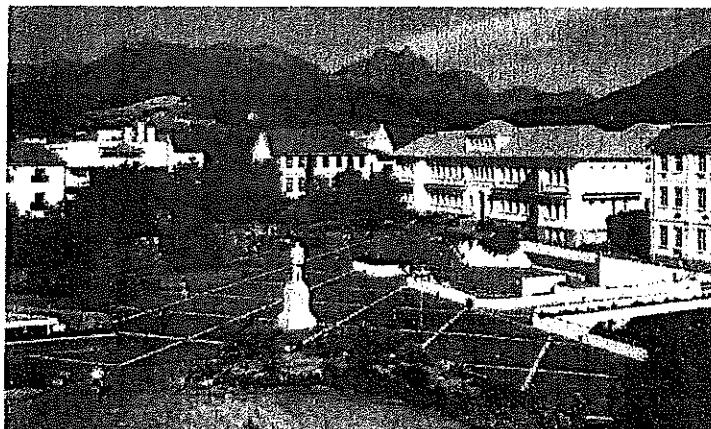
Nog Cameron nág De Villiers het tussenin Spies se opeenlopende uitsprake bewis. Trouens, in 'n plohare berig hieroor wat op 24 Oktober in *Beeld* verskyn het, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se besigt gekom het. Daarvolgens was daar inderdaad oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitruil van brieue tussen De Villiers en Cameron oor laagsonnemende se kandidatuur vir US se kansellerskap.

Die volle verhaal

Cameron het – luidens die berig in *Beeld* – heel korrek onsuwer twee weke voordat Gelyke Kante se appèl geargeerteer is, beweg geweier om verder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter mettertuig gezwig onder die volgehoue druk van verskeie roepbelaaiers uit US se gelede en toe lat blyk dat hy wel vir die prestigieuse amp beskikbaar sou wees – mits Gelyke Kante daartoe sou toestem.

Dit is in essensiële ook De Villiers se verweer. "Cameron se nominasie vir kanseller het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kante," het hy in 'n verklaring aan *Beeld* gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die copie is, het die leier van Gelyke Kante se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gevys dat hulle ook aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanslerskap gedink het, maar toe die onvermydelike belangebotings ingesien het. Nogtans het hy rutinhartig verklaar dat Gelyke Kante in beginstelsel nie bewaar sou maak teen Cameron

Die Universiteit van Stellenbosch.

se kandidatuur nie.

Van steutelbafekenis is dat hy die toegewing uitdruklik sleg naamens sy klente gemaak het; nie ook namens die ganse Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onafhanklikheid en integriteit van regters van die hoogste belang heerto te wees. Wat meer is: Toe Gelyke Kante die toegewig gemaak het, was hulle – volgens die berig in *Beeld* – nie daarvan bewus dat juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou daaroor nie. Dit maak 'n reuseverskill.

By nader ontslewing kom Cameron se optreden op die volgende meer: Hy het Gelyke Kante moediges opgeslaan om namens hom 'n regte/lede besluit te neem wat net hy kon neem. Om nou die blaam op Gelyke Kante te plaas vir die onduikende skandal, herinner aan wyle Hansie Cronjé: Hy het mos die skuld vir die wedstrydknoekandal, wat die krieketwêreld destyds geruk het, oplaas op die duivel – pleks van sy eie gebreklike morele oordeel – gepak.

Middagte

Kort nadat Cameron die sprekerwoordelike groen lig van Gelyke Kante gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprek oor middagte met De Villiers – wat 'n geval in die saak was – gehou. Vir seker het Gelyke Kante se "toestemming" nie so ver gestrek nie. Immers, 'n regter vergader nooit privaat met iemand wat 'n geval in 'n saak wat voor hom dien nie. Nooit nie. Punt.

Wat ek – of wie ook al – verkiets om te glo (of nie te glo nie) wat in werkelikhede tussen Cameron en De Villiers aangespeel is, is volkome irrelevant. Laat ek verduidelik: In 1923 is een McCarthy-jewers in Engeland slegs drie jaar na die oorlogswêreld kan lyk. ("It is of

Edwin Cameron

was. Die klerk van die regters was selfsertydig ook verbond aan 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skadovergoedingsaats teen die eerste McCarthy – voortspruitende uit diesselfde voorval – in te stel. Daarvan was die beskuldigende en sy regspan nie bewus nie.

Die self later geblyk dat die boeklike klerk teen woordig was toe die regters in kamers oor hul uitspraak besint het. McCarthy is skuldig bevind en gevontuis. Toe dit aan die lig gekom het dat die klerk die beskuldiging bygewoon het, het McCarthy die King's Bench Court genader met 'n aansoek om die tersydestelling van sy skuldigheid bevestiging en vonnis. Die betrokke regters het in beide verdielings vertel dat die klerk hoegenaamd geen rol gespeel het tydens hul besluiteling nie.

Hofregter lord Hewart het 'n uitprakk gelêer wat tot vandag toe wêreldwyd – ook in Suid-Afrika – gereeld in hofgespreko wearkeifik. Terwyl hy die egghoof van die regters se verklarings aanvaar het, het die hoofregter bekenkival opgemerk dat die vraag nie is wat presies in kamers gevraag het nie, maar hoe dit vir die buite-wêreld kan lyk. ("It is of

fundamental importance," het hy gevraag, "that justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldigheid vinding is ter syde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorwaag die volgende: "Hoe waarskynlik sou iemand kon gis," is dit dat Cameron vir De Villiers sou inflig dat juis hy aangewys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kante-appel te lever? Höogs waarskynlik, sou die hipotetiese vraestellier se gevolgtrekking kon wees.

Persoonlike vermeding

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer versoek dat Cameron onbetaarde verklek word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron se kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevorder as daar by how die regste specimens sou wees dat die Universiteit sy saak teen Gelyke Kante kon verloor? Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vermeding ingehou het."

Nog iemand anders sou kon gis: "Sal sy dan wat pas 'n streep deur jou universiteit se onstredende beleid getrek het, daarno tot kanselier bevorder?"

Die antwoord is dat niemand stellig oolt sal weet wat die waarheid is nie, af verduidelik. De Villiers en Cameron – nie die regters in die McCarthy-saak – totdat hul blou in die gesig is. En dit is juist die probleem: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die vroedvrou vir allelei gesinsgees, persepties, skinderstories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou vorenloë? Wat regter Cameron betref, kan

hy sy welverdiende hué reputasie slags rod daar afstand te doen van sy werkloosheid as US se volgende kanseller. Terugkouend sal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kante-geding betrokke moet gaan het nie. Die feit dat hy 'n oud-Mannie is, kon hom neg verskuon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se termyn as rektor 'n oredektorsgraad van sy alma mater ontvang het, moes by hom gevaaalig laat flikker het.

John Vorster
Cameron behoort 'n les uit die vorige bedeling te neem: Premier John Vorster het hom ook saak verlede om benoem te word vir 'n presidentiële amp – die van staatspresident. Dit, terwyl die immigratiedrama (wat hom betrek het) aan broek was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vernedering wat hom vir die res van sy lewe agtervolg het.

Die minsame Cameron wat ek persoonlik én door sy voorstrelike uitsprake en skryfwerk leer ken het, se oordel het hom die keer ernstig in die steek gelat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard – noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike effense mislaaiing wat sy amptseid in gedrang bring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy beïnvloedheid by hierdie aangeleenthede was uiters natief. Hy het klarblyklik 'n gevasslike mynveld befree sonder om die US se regspan te randpleeg. De Villiers het Cameron geen guns bewys nie en skande oor sy amp en US goerings. Slim het sy baas goewig. De Villiers behoort die eerbare weg te volg en te bedank.

Dit laat ons met Cameron se uitspraak waarmee al nege ander roeters saamgestom het. Dit is onherroeplik beylek, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogste hof, is dit waarskynlik die grootste skandal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1994 getref het – to meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron so kwesbare posisie bewus was en nikls gedoen het om die hof se integriteit te beskerm nie.

Die vraag is: Nou die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorrome om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Gaan hy waak oor die wagters van die Grondwet?

Ek het met opset enige besprekking van die naerlede van die hof se uitspraak oor US se taalbeleid vermy. Vir die rekord. Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kante beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingeneem het, presies dieselfde gewees het.

Gustaf Pienaar is 'n regstelselanalist en nle-praktiserende advokaat van Vleeshuis.

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaier

Die proses wat geld het tot die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is vordig en verg verdien onderzoek, sê die DA-AP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg na dat dit blykbaar was om die lig gesom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkies te word op die dae dat Cameron byna geset is om die konstitusionele hof se uitgangspos op die posisie van Afrikaans by die US te skei.

Die drukgroep Gelyke Kansie het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat regels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verklaar, maar hou ry saak verhoor.

Schreiber, die DA se kleefslidingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele komitee bedank het, het onder meer die Regenblieke Olyeenkomitee, die US en die US se embusman gevra om De Villiers vir Cameron se optrede te ondervraag. "Die is 'n volgself vertegende dat Cameron hiervoor nie aan die konstitusionele hof se uitgangspos op die posisie van Afrikaans by die US te skei."

voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog nie dalkend is, is dat De Villiers skeepbaar aangehou het om Cameron te probeer verleid met die karelvaderskap selfs nadat die regter amvaalklik die samhoud van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se standaard konvink het.

"De Villiers se optrede skep die ulter kommenwerkende indruk dat die rektor van die US gepog het om sy mag om die kanselier aam te wys misbruik te ha, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoortlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie daar De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"prakties nie denkbaar is" om die kanselierspost te voorveg nie.

"Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons vorige week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die berekening daarvan beïnvloed word sou ek die nominasie aan van?" skryf die oudregter.

Op 10 Augustus sprok De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voog by dat hy Cameron se posisie verstaan ter.

Darna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Reunis, president van die US-komitee en die man wat vir Gelyke Kansie in die konstitusionele hof opgetree het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Reunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook soos De Villiers knags).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie positiewe verwikkeling", hy nou wel beklaan is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die Mediesekollege, waarvan De Villiers voorsteler is, tot kanselier verkozen.

Die ander vier kandidate was die adjunk-worslitter van Agri SA, Christo van der Rheeën, die joernalis Rudi Landman, die voormalige Nas-ingenieur Jannie van Zyl en voormalige adjunk-minister van regtelegie Theo Abrahams.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die respondees ingemeng nie. "Ek is gevred dat ek in absolute soeke nie ingeperfie het, en dat die verkieingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voorgegaan met die instemming van Gelyke Kansie."

Cameron het by navraag ook versy

na Hemis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen bevestiging teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKEE

DA: Het US-rektor oudregter 'verleï'?

Davie Boonzaaijer

Die proses wat gelei het tot die verleiding van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is vandag en verg verdien, onder sook, saal die DA-LD Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitpebraai oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgepoe Gelyke Kansel het diehof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voorlief mark, as onkonstensueel te verwerp, maar het sy seak verloor.

Schreiber die DA-se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedien het, het ander meer die Regnelle Diens-kommissie, die US en die US se embagsman gevra om die Villiers en Cameron se optrede te anderstel.

"Ek is opsigtelik verregende dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek gesond het om kanselier te word terwyl die US die responder in 'n sak-

voor die konstitusionele hof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers & synbar aangehou het om Cameron te probeer verleid met die kanselliersampselfstand dat regter aanvanklik die antwoord van die hand gevys het en voordat hy dit later op De Villiers se aanstelling aannam het."

De Villiers se optrede stop die konstitusionele verleiding, indien die drie telkens van die US gevraan het om sy van die kanselier aan te voer omdat een van die kanseliers nie in die middelval het in 'n pogte om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoulike wyse te bewind.

In kontespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, hijs dat De Villiers en Cameron wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie daaroor De Villiers se gebontek.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dir 'n hou-

"Hier egter nie my antwoord nie, dat Dr. Wim De Villiers gevra is om Cameron te probeer verleid, die kanselliersampselfstand dat regter aanvanklik die antwoord van die hand gevys het en voordat hy dit later op De Villiers se aanstelling aannam het."

Op 10 Augustus sny die regterverantwoordelikheid van die kanselier af.

Daarvan het De Villiers ook Cameron se nominasie met ado. Jan Theron, president van die US-komitee en die man wat vir Gelyke Kanselie die konstitusionele hof oppattroer het, besoek.

Op 29 Augustus skryf Hendriks aan Cameron dat daar geen reënstanting sou

"prakties nie deukbaar is" om die kanselierspos te voorveg nie.

"Ek sit juis omring met die dokumentasie in die sak wat ons vorige week samhou, en, watter kan toe oor, sal my posiese in die beregting daarvan hopevol gesien word sonder die nominasie aanvaar," skryf dieoudregter.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agril SA, Christo van der Rhee, die joernalis Rudi Landman, die voormalige Nav-aanleggenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkkunstvoerder van tegnologie Theo Abrah.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regstropes ingemeng nie. "Ek is teverde dat ek in absolute gekte moet opgegee het, en dat die verkiningsgesprek korrel verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanselie."

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie wat hy ook aan De Villiers lyperter.

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie poslewew verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die klasdolle, waarvan De Villiers voorsteler is, tot kanselier verkieks.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | PHOTO: ELIZABETH SEJAKEE

na Hendriks se brief van 29 Augustus waarin hy aangevolg het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boozaalier

Die proses wat gelo het tot die verleiding van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, soos die DA-LD Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nádat dit afgelêe week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkoesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitsprak oor die posisie van Afrikaans by die US te sluit.

Die drukgroep Gelyke Kunsse het die hof gevra om die universiteit se ouerheid, wat Engels die voorstaal moek, as onkonstitusioneel te verwerp, maar hof sy saak verloos.

Schreiber, die DA se kleefdinghooft vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele raad bedank het, het onder meer die Regterlike Dienstkommissie, die US en die CS se ombudsman gevra om die De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Die is ongesalf vertegende dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent nie in saak-

voor die konstitusionele hof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat die Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlede met die kanseliersamp seels nadat die regter aannalklik die simbolo van die hand gevys het en voewel hy dit later op De Villiers se aandring aanvaar het."

"De Villiers se optrede skep die inters kommerwakkende indruk dat die regter van die US gepog het om sy mag om die kanselier aan te wys midvrouliker te poggie om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoulike wyse te behoorloed."

In korespondensie wat die afgelêe week aan die lig gekom het, blyk dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangeweis is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"praktiese nie denkbaar nie" ons die kanselierspost te ontvreng sou.

"Ek sta juuks omting van die dokumentasie in die saak wat ons vorige week aanduur, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beredig daarvan hopeelos geslampt word sou ek die nominasie aanvaar?" skryf die oudregter.

ter.

Op 10 Augustus spruk De Villiers sy terugstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg hy dat hy Cameron se posisie verstan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-koninklaar en die man wat vir Gelyke Kunsse in die konstitusionele hof opgetree het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy eer aan De Villiers lyggestel het).

Cameron het dan op 30 Augustus aan De Villiers dat: "In die lig van hierdie positiewe verwikkelinge, wat nou wel bestebbaai is vir die nominasie. Hy is eindelik op 28 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorstetter is, tot kieseliet verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoeseliter van April SA, Christo van der Bredt, die journalist Rudi Landman, die voormalige Nas-ingenieur Japie van Zyl en voorvalmiger adjunkkanselier van rigsdigte Theo Atan.

De Villiers het by navraag gesê hy het bedis nie met die responsoes ingemeng nie. "EK is vertrou dat ek in absolute goeie tenu opgehou het, en dat die werklikingsproses korrel verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voorliggaan in die instemming van Gelyke Kunsse."

Cameron het by navraag oek verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het dat gien beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US.
| FOTO: ELIZABETH SEJAYEE

na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het dat gien beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Roontzaler

Die preses wat polei het tot die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdug en verg verdere ondersoek, so die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg naaldaar dat hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Matiessekretaris vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiebaar te stel op hieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionelehof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te staaf.

Die dalkgroep Gedike Kans het diehof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voorhalstaal is, as onkonstitutioneel te verklaar. Hierdie saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedien het, het ander meer die Regterlike Dilekommisie, die US en die US se ombudsman gevra om die Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Daar is opsigvolle vertrouegevende dat

De Villiers vir Cameron in die voorstek plek geraf het om kanselier te word terwyl die US die respondenten in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"voer die konstitusionelehof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer slankend is, is dat die Villiers skryfbaar daarhou het om Cameron te probeer vertel met die kanselliersamp selfs dat die regter sanks vanhdy die saak aan die konstitusionelehof geys het en soedal hy dit later aan die Villiers se amptlike handlaars gesê het."

"Die Villiers se optrede sleep die vaders kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag oor die kanselier aan te wys misbruik te het, in 'n poging om 'n register van die konstitusionelehof op 'n onbehoulike wyse uit te brei,"

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dat dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gevrek is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"prakties nie denkbaar is" om die kansellierspos te voorveg nie.

"Ek sit nie omtrent van die dokumentasie in die sak wat ons vorige week aangehoor, en, watter kan nie sod, sal my moeite in die bereyding daarvan beginloop gekampteer word sou ek nie meer as 'n kanselier aangevoer kan nie," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met edte Jan Heunis, president van die US-konkolaksie en die man wat vir Gedike Kansie as die konstitusionelehof gekoop het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat dat geen breuklating sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie wat hy ook van De Villiers kykpleer.

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie positiewe verwikkeling", hy nou wel beklaagbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 28 September as kanselier deur die konkolaksie, waarvan De Villiers voorstitter is, tot kanselier verkoos.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorspreekter van April SA, Charl du Toit der Blieede, die formele Blieede Landmann, die voorstelle Strydom en Jean-Pierre van Zyl en vernaamlike ledenkundelike van regnologie Theo Abrahams.

De Villiers het by uitvraag gestasif dat hy nie met die regtigheidsvergelyking nie. "Ek is toeved dat ek in al die sake goed tot opgedre het, en dat die werkingsgespreks korrel verkoop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gedike Kansie."

Cameron het by naagraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy sengedui het dat geen bewaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELGABETH SEJARÉ

na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy sengedui het dat geen bewaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dwie Boonzaaijer

Die proses wat geleid het tot die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdien ondersoek, so die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg naast dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkoos te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitstaanak voor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kansie het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat ingels die voorheen maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar hou sy saak verhoor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verselle week as lid van die US se institusionele forum het vir Cameron gevra om die kanselier van te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n unbehoorlike wyse te benoem.

In korespondensie wat die algulpe weet aan die lig gekom het, blyk dat De Villiers en Cameron se oproede te ondersoek. "Die is opsigtelik verteergaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n sak-

veur die konstitusionele hof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer stukkend is, is dat De Villiers skeepbaar was genou om Cameron te probeer verlei met die kanselliersampself nadat die regter aamvanklik die simbol van die hand gevys het en voordat hy dit later op De Villiers se aanvraging onvind het."

"Die Villiers se optrede slaps die melaats kommerwekkende indruk dat die regter van die US gepog het om sy mag om die kanselier van te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n unbehoorlike wyse te benoem."

In korespondensie wat die algulpe week aan die lig gekom het, blyk dat De Villiers en Cameron se oproede te ondersoek. "Die is opsigtelik verteergaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n sak-

"We gevra ons nie verwag kan die Villiers gevra daarom dat Cameron se regter aamvanklik die simbol van die hand gevys het nie."

"Prakties nie dientbaar is" om die kanselier poort te voorveest nie. "Ek sit nie omring van die dolamatuus in die saak wat ons vorige week aamhoor, en, watter kan toe ook, sal my presiese inligtinge word sou ek nie bekendstaar nie vir minimaal."

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy redeurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posiese verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Reutin, president van die US-kommisie en die man wat vir Celypha Kansie in die konstitusionele hof opgetree het, besprek. Op 29 Augustus skryf Reutin aan Cameron dat daar geen teenkanting sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier annaar nie (wat hy ook aan De Villiers byspeler).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie posisie van veroddelking", hy nou wel bekendstaar is vir die minimaal.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kiesdelege, waarvan De Villiers voorstuur is, na kanselier verkoos.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van AgriSA, Christo van der Blende, die journalist Rudi Landman, die voorvorige Naso-ingenieur Japie van Zyl en voorvalige adjunkvoorsitter van tegnologie Thabo Abrahams.

De Villiers het by navraag geveld of hy beslis nie met die regoprigters ingestem nie. "Ek is tevreden dat ek in absoluut speie trou opgeroe het, en dat die verkieingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voorgegaan met die instemming van Gelyke Kansie."

Cameron het by navraag ook verwys na klemnis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het dat geen beweert teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US.
Foto: ELIZABETH SEJAKEE

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Bowie Boomzaaijer

Die proses wat geleid het tot die verbluffende aankondiging van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is vordig en verg verdere onderzoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit blykbaar week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hem as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitpraak oor die posisie van Afrikaans by die US te bekryf.

Die drukgroep Gelyke Kanselariële Hof gevra dat die universiteit se kalliedheid, wat begin die voorstel moek, as makonstinksioneer te verswerp, maar hierby sou wees.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat vorige week as lid van die tse si institusionele forum benoem het, het onder meer die Regentrelike Dienstkommissie, die US en die US se ombudsman gevra om Die Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Die is opsigtelik verteenwoordigend dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek gevader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n stand-

voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers stynbaar aangehou het om Cameron te probeer voorstel met die kanselliersampselfs nadat die regter aannamlik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se standvrag daarvan huif.

"Die Villiers se opsigtelike sleep

die anders kontrariekkwendende indruk dat die rektor van die US gevra is om sy mening oor die kansellierspos te versprei en dat hy in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbeknooptlike wyse te bewerkelik.

In korespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dat De Villiers en Cameron wat op 26 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie daaroor De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Hemile aan Ca-

meron: "Korrespondensie met ons, is dat De Villiers aangevraag het om 'n kanselliersampselfs nadat die regter aannamlik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se standvrag daarvan huif."

ter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos van Cameron uit, waarin voogt dat hy Cameron se posisie verwerp.

Duur het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Henrie, voorstuur van die US-konsultante en die man van vir Gelyke Kanselariële Hof aangevraai het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Hemile aan Ca-

meron dat daar geen feeklanting sou

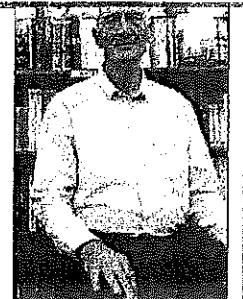
wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie wat hy oor aan De Villiers ingry.

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel bekendbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 26 September as kanselier deur die kledollepe, waarvan De Villiers voorstuur is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van AgrifSA, Christo van der Rheede, die journalist Ruda Lommel, die voormalige Sisa-Ingenieur Jippe van Zyl en voormalige adjunkvoorsitter van tegnologie Theo Abrahams.

De Villiers het by vraag gestel of hy bedels nie met die regisseur ingemeng nie. "Ek is gevredel dat ek in absolute geialeitheid opgeroep het, en dat die wisselingsoorgang daarby verloop het. Invals, net soos Cameron se nominasie vir kanselier het van gegang na die Instuksie van Gelyke Kanselariële Hof,

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US.
Foto: ELIZABETH SEJANE

na 29 Augustus skryf Hemile aan Cameron dat hy naaig ook verwys

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Doris Baonzaal

Die proses wat geleid het tot die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, so die DA-LD Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nader dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Matress-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op diesselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se ultimatum oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gedyle Kansie het die lief geva om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voorstaal moek, as onkonstitutioneel te verklaar, maar hir sy eie verloor.

Schreiber, die DA se Hessafdinghhoof, vr Stellenbosch wat verfde nuwe as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Segnerville Dienstkommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Die is onspansk vertegende dat De Villiers en Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak

voor die konstitusionele hof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer skrikwend is, is dat die Villiers skynbaar sangehou het om Cameron te probeer verleid met die kansellierskap selfs nadat die regter uitvanklik die kanselier van die Universiteit van die Vryheid gewys het en voorval by die latte van die Villiers se aantreding aangespeel is."

"De Villiers se optrede skep die uiterst kontroversiële indruk dat die relasie van die US gespan het om sy mag om die kanselier aan te wys indruk het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbekoorlike wyse te beïnsioen."

In korrespondensie wat die afgelopeweek aan die lig gekom het, blyk dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan Dr Villiers dat dit vir hem

Wim de Villiers
Universiteitskanselier
van die Universiteit Stellenbosch (US)

"praktiese nie denkbaar is" om die kansellierspos te oenvolig nie.

"Ek sta juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons vorige week vanhouers, en watter kant toe sal my staan? Ek sal my posisie in die begin van die dag van houde gedurende my intrede en daar sou ek die munisipale aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus sprook De Villiers sy telmoediging in 'n e-pos aan Cameron uit, maar weeg hy dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met ad: Jan Heunis, president van die US-konvokate en die man wat vir Gedyle Kansie in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen feenkant sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers toepaar).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie positiewe vervielkellige", hy nou wel beschikbaar is vir die nominasie. Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die klokskollege, waarvan De Villiers voorstafer is, tot kanselier verkoop.

Die ander vier kandidate was die adjunk-stuurwerker van Agri SA, Christo van der Heide, die journalist Buda Landman, die voormalige Xasa-ingenieurjapie van Zyl en voormalige adjunkhoof van tegnologie Theo Abrahm.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regisseur logiemeng nie. "Ek is verede dat ek in absolute gode trou opgetree het, en dat die verkiesingproses korrek verloop het. Trouens, tegter Cameron se nominasie vir kanselier het voorlopergaan met die instemming van Gedyle Kansie."

Cameron het by navraag ook verwys

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US.
Foto: ELIZABETH SEJAKEE

na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen bevestiging teen Cameron se nominasie sou wees nie.

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaijer

Die proses wat gelei het tot die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en vry verdeel onder soek, al is DA-LD Leon Schreiber.

Schreiber se oproep vul naast dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Matiere-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiebaar te stel op diesselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te sluit.

Die duikgroep Gelyke Kanso het die hof gevra om die universiteit se taalleid, wat Engels as voertaal maak, as onkonstitusioneel te verklaar, maar het ry saak verdoor.

Schreiber, die DA se klasseriflinghoof vir Stellenbosch wat verlede week se lid van die US se institusionaliteit nie bedenk het, het ander meer die Regterlike Dienstkommissaris, die US en die US se embusman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te onderveer.

"Die is spesifiek vertegenwoordig De Villiers vir Cameron in die eerste plek gevorder het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak

voor die konstitusionele hof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer skadelik is, is dat De Villiers slegsbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanselliersampself nadat die regter aangevind het dat somber van die hand gevys het en voorstaat hy dit later op. De Villiers se aandring daarop was nie.

"De Villiers se optrede skep die indruk dat die rektor van die US gevrees het om aangehou te word dat die kansellier nie te wys mocht het in 'n poging om te voorkom dat die konstitusionele hof op 'n onbedoorlike wyse te beimploed."

In kontrespondensie wat die afgelope week aan die lig geloop het, blyk dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangevys is, al op 2 Julie deur De Villiers gedanklik is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"prakties nie denkbaar is" om die kansellierspas te voorveg nie.

"Ek sit juuks ontoring dat die dokumentasie dat Cameron se rektorverkiezing dekkende verklaring selfs nie die aanduiding van die aantwoord van die hand gevys het."

ter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy terugstellering in 'n e-pos aan Cameron uit maar voeg by dat hy Cameron se posiese verstaan.

Daarina het De Villiers ook Cameron se nominasie met sodi Jan Heunis, president van die US-komitee en die man wat vir Gelyke Kanso in die konstitusionele hof oorgestuur het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkoming sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie wat hy ook aan De Villiers inspeler.

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "la die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kostaleene, waarteen De Villiers voorstoter is, tot kanselier verkoos.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheeide, die journalist Buda Landman, die voormalige Nasal-ingenieur Jannie van Zyl en voormalige adjunkvoorsitter van tegnologie Theo Abrah.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die responsee ingemeng nie. "Ek is gevind dat ek in absolente goeiefrau opgerook het, en dat die verklingsgaousies korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voorliggaan met die instemming van Gelyke Kanso."

Cameron het by navraag ook verwys

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US.
Foto: ELIZABETH SEAKEE

na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangevol het dat geen beweert wat Cameron se nominasie sou wees nie.

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Davis Boonzaaijer

Die proses wat gelei het tot die verkiezing van oudreger Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en erg verdere onderzoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg naai dit hiberde week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkoosbaar te stel op diesselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kunsse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voorstal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar hier is saak verlosoer.

Schreiber, die DA se Kleinsuidelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se Institusionele Forum bedank het, het onder meer die Regenlike Dienekommissie, die US en die US se ambudsman gevra om die Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Die is opgevolg vertegende dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek gevader het om kritiek te word terwyl die US die respondent in 'n sak-

voer die konstitusionele hof was," sê Schoobur. "Wat egter nog meer stoekend is, is dat die Villiers skeepbaar aangehou het om Cameron te praat om verlede niet die kanslersamp selfs nadat die regter aanvanklik die ambol van die hand gewys het en voorstaat hy dit later op De Villiers se aanvraag daarvan het."

"De Villiers se optrede slap die uiters kontroversiële indruk dat die rektor van die US gesond het om sy mag om die kanselier aan te wys inheems! Int, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dat dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangevoer is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"praktiese redelike moet word om in die US-stelsel te vervaardig dat Cameron nie gevra kan word nie die kanseliersampt selfs nadat die regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg hy dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Hennicke, presidente van die US-konfrounsie en die man wat vir Gelyke Kunsse in die konstitusionele hof opgetree het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Hennicke aan Cameron dat daar geen teenkanting sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (word by nou aan De Villiers toegelyk).

Na hierdie skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie posisie-en-wyklike ding, hy nou wel beskikbaar is vir die konstitusionele hof."

Hy is endelië op 25 September as kanselier deur die blouklede, waarvan De Villiers toegelyk is, tot kanselier verkoos.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van APLSA, Christo van der Rheede, die journalist Ruda Landman, die voormalige Nas-klasgenoot Jipie van Zyl en voorstaande adjunkvoorsitter van tegnologie Thabo Abrahams.

De Villiers het by navraag gesê hy het heelis nie met die regeringsingeleentheid nie. "Ek is gevred dat ek in absolute gode trus opgetree het, en dat die verkieingskomitee korrel werksoep het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voorlopigaan met die instemming van Gelyke Kunsse."

Cameron het by navraag ook verwoeg

Oudreger Edwin Cameron, kanselier van die US.
Foto: ELIZABETH SEJANEK

na Henric se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

DA: Het US-rektor oudregter 'verleï'?

Dawie Rooszaalé

Die proses wat gefôl het tot die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdig en verg verdere onderzoek, so die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep valg sout dat hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanseller verleëskar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitgraaft oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die studente-gelyke Kansse het die hof gevra om die universiteit se taalleid, wat Dieger die voorheul maak, as unconstitutionaliteit te verklaar, maar het sy staan verloed.

Schreiber, die DA se klassifikasjonshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se konstitusionele hof uitgekoop het, het ander meer die Regterlike Dienstekamfers, die US en die Universiteitsbestuur gevra om die US se onbiedman vooras om De Villiers en Cameron se optrede te ondersteek.

"Daar is onsigbaar vertegenwoordig dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n sak-

voer die konstitusionele hof was," se Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers slegsbaar aangehou het om Cameron te probeer wovel met die kanseliersampself nadat die regter amvanklik die ambid van die hond gevys het en voordat hy dit later op De Villiers se aanvraging vanvaart het."

De Villiers se optrede skep die volgers kommerwikkende indruk dat die rektor van die

US gevra het om sy mag om die kanseliershoof te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbekonlike wyse te huurbied.

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekozen is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom

"Witgetuiss
myn konseliers,
dat Ex-Vilfers
Aanval Argus
het om Cameron te
probeer wovel met
die kanseliersampself
21 geslaagde
regtersaandale
te gebruik van die
hond gevys."

"prakties nie denkbaar
is" om die kanselierspos te voorveg vir.
"Ek sit nie ontreg
van die dokumentasie
in saak wat ons vorige
week aangehou,
en, watter kant toe
ook, sal my posisie in
die bereging daarvan
hopelens geluksprom
tive word sou ek
die normale aans
vaar skryf die oudreg
ter."

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Dusmaan het De Villiers ook Cameron se nominasie met ado. Jim Henris, president van die US-konselie-kaste en die man wat vir Gelyke Kansse in die konstitusionele hof opgetree het, besprek.

Op 29 Augustus skryf Henris aan Ca

meron dat daar geen teenkanting sou

wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat by ook aan De Villiers bepleet).

Cameron sluit dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "In die lig van hierdie positiewe verwelkoming", hy nou wed beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is oindelyk op 25 September as kanselier deur die kloskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkoos.

Die ander vier kandidaat was die adjunkvoorsitter van Agrif SA, Christo van der Riede, die joernalis Rudi Landman, die voormalige Nass-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkvoorsitter van tegnologie Thabo Abati.

De Villiers het hy uitsaag gesê hy het heelis nie met die regstropes ingemeng nie. "Ek is verrede dat ek in absolute goede trou opgegee het, en dan die verklaringsproses soortlik verkoop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voorlopig nie die instemming van Gelyke Kansse."

Cameron het by navraag ook verwys

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEKEE

na Henris se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen heewe aan Cameron se nominasie sou wees nie.

DA demands independent investigation into allegations against Stellenbosch University Rector

Issued by Dr Leon Schreiber MP – DA Constituency Head: Stellenbosch

27 Oct 2019 in News

The Democratic Alliance (DA) is shocked and dismayed to learn of the allegations against the Rector and Vice-Chancellor of Stellenbosch University (SU), Professor Wim de Villiers. According to media reports, De Villiers allegedly attempted to improperly influence former Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of Chancellor at SU while the university was a respondent in front of the court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans from the university.

According to media reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of Chancellor even after Cameron initially declined the inappropriate offer. In response to De Villiers' initial offer, Cameron wrote: *"Even now I am surrounded by documentation in the case that we are hearing next week, and no matter which way I go, my position in judging the case would be hopelessly compromised if I accepted the nomination. My position as a nominee would likely equally come under justified suspicion while the case is still pending."*

It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become Chancellor in the first place while the SU was a respondent in a case in front of the Constitutional Court. However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the Chancellorship even after the Justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest. De Villiers' conduct creates the extremely worrying impression that the Rector of SU sought to abuse his power to appoint the Chancellor in an attempt to improperly influence a Justice of the Constitutional Court.

The DA calls on the SU and relevant law enforcement agencies to immediately launch an investigation into De Villiers' alleged conduct. Universities are extremely important institutions in our society, and it is non-negotiable that their leaders must at all times be seen to be above reproach. At the same time, no person is above the law and De Villiers should be called to account for his alleged conduct.

Publication Date

27 Oct 2019

Author

Dr Leon Schreiber MP

Category

News

Cameron: DA vra US om 'te kyk na rektor'

Die DA het ook nou tot die kwessie oor die verkleiing van oudregter Edwin Cameron as die Universiteit Stellenbosch (US) se visekanseller toegetree.

In 'n verklaring wat gister uitgereik is, doen die DA-LP Leon Schreiber 'n beroep op die US en die betrokke wetstoepassingsorganisasies om onmiddellik met 'n ondersoek na die beweerde optreden van die US se rektor, prof. Wim de Villiers, te begin.

Schreiber sê die DA is gesok en onsteld oor die beweringe dat De Villiers probeer het om Cameron op 'n onbehoorlike wyse te behydel vir die kanslerskap te aanvaar. Hy skryf dit is verregaande dat De Villiers vir Cameron genader het terwyl die universiteit 'n respondent was in die hofsaak oor die posisie van Afrikaans aan die US. Cameron was toe besig om die konstitusionele hof se uitspraak in dié saak te skyf. Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as ongrendelik te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber het gister gesê hy het twee klagte by die US ingedien – een by die ombudsamt en die tweede by die kantoor van die registrateur self.

Susan van der Merwe, 'n US-woondvoerder, sê verskeie US-alumni het Cameron genader om hom beskikbaar te stel vir die kanslerskap. "Hy het uitendelik laat blyk dat hy hom net beskikbaar sou stel as Gelyke Kanse daarnoe gemaklik sou wees."

Cameron het eers ná Gelyke Kanse skriftelik aangevul het sy benoeming Is aanvaarbaar vir De Villiers laat weet hy is verklebaar. ~ Maygene de Wee

Rector denies meddling

Cameron's appointment to chancellor above board, says VC

DOMINIC ADRIAANSE
dominic.adriaanse@jnl.co.za

STELLENBOSCH university rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers has denied claims that he interfered with legal processes when approaching then Constitutional Court Justice Edwin Cameron, with the offer to become its chancellor.

This was allegedly while the case over the university's 2016 language policy, which saw English being elevated above Afrikaans as a medium of instruction, was before the Constitutional Court.

The university said the now retired Judge Cameron was approached by several of its alumni to make himself available for the chancellorship. Judge Cameron indicated that he would only make himself available if the Afrikaans

lobby group Gelyke Kanse was comfortable with it, the university said.

Gelyke Kanse indicated in writing that they would have no objection if he was eligible for the role.

Earlier this month, the Constitutional Court dismissed the appeal by Gelyke Kanse against the 2016 Stellenbosch University language policy.

Gelyke Kanse had initially approached the Western Cape High Court where its application was dismissed, as the court insisted that the university's obligations to provide Afrikaans education were limited to where it was reasonably practicable.

The university said the innuendo in an Afrikaans newspaper that De Villiers "offered" the chancellorship to Judge Cameron was unrealistic, as no one has that power at the university.

De Villiers said he was satisfied that

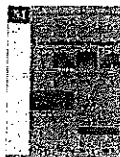
he acted in absolute good faith and that the election process went well.

"I certainly did not interfere with the legal process. In fact, Judge Cameron's nomination for chancellor proceeded with the equal opportunity agreement. Only after Judge Cameron was notified that his chancellorship for equal opportunities was acceptable did he let me know that he was indeed eligible. Judge Cameron's integrity is beyond doubt," said De Villiers.

He said in their correspondence he accepted Judge Cameron's initial answer that he was not eligible, and that there was no further contact between them on the matter.

Judge Cameron replaced Johann Rupert as chancellor.

The DA has called for law-enforcement agencies to immediately investigate De Villiers's alleged conduct.

UNIVERSITY

Claims of influencing judge are 'unrealistic'

SISONKE MAMBA
1900's "Limpopo" 16/10

STELLENBOSCH university has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

Yesterday, the DA expressed its "shock and dismay" over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute at Stellenbosch University, "Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process."

"All valid nominations are tabled at an electoral college consisting of the members of the university council, the executive committee of senate and the president and deputy president of the convocation."

She said: "Innendo in the Af-

66

All valid nominations are tabled at an electoral college

Susan van der Merwe
STELLENBOSCH UNIVERSITY SPOKESPERSON

kaan media that De Villiers had attempted to influence Cameron to stand in Stellenbosch University's favour by offering him the position of chancellor is simply unrealistic."

The nomination procedure received and the electoral college elected Cameron in an outright majority, Van der Merwe said.

Schreiber said that according to reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of chancellor even after Cameron initially declined.

"It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become chancellor in the first place while the university was a respondent in a case in front of the Constitutional Court.

"However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the chancellorship even after the justice initially dismissed the offer before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest," Schreiber said.

However, Van der Merwe said that according to De Villiers he "definitely" did not interfere with the legal process.

De Villiers said: "I am satisfied that I acted in good faith, and that the election followed due process. Cameron's nomination for chancellor only went ahead with the express written agreement of Gelyke Karse. This is clearly evident in the correspondence.

"I accepted Cameron's initial response, that he would not be able to accept the nomination as candidate for the position of the chancellor with regard, yet understanding.

"There was no further correspondence about the matter between us. Only after Cameron had received written confirmation that Gelyke Karse did not object to him making himself available for the position, did he advise me that he would accept such a nomination.

"Cameron's integrity is beyond reproach."

■ UNIVERSITY Claims of influencing judge are 'unrealistic'

SISONKE MAMIA
sisonke@mamaia.co.za

STELLENBOSCH university has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

Yesterday, the DA expressed its "shock and dismay" over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

De constituency head in Stellenbosch Jan Schreber said the university had been respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Megan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the powers set out in the statute of Stellenbosch University, "Members of the corporation are requested to nominate candidates according to a specified process."

"All valid nominations are tabled at an electoral college consisting of the members of the university council, the executive committee of senate and the president and deputy president of the corporation."

She said: "Innocendo in the Afr-

66

All valid nominations are tabled at an electoral college

Sisonke Mamia
STELLENBOSCH UNIVERSITY SPEAKERPERSON

kaans media that De Villiers had attempted to influence Cameron to find in Stellenbosch University's favour by offering him the position of chancellor is simply unrealistic."

Five nominations were received and the electoral college elected Cameron with an outright majority, Van der Merwe said.

Schreber said that according to reports, De Villiers persisted in his "tempts to tempt Cameron with the position of chancellor even after Cameron initially declined."

"It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become chancellor in the first place while the university was a respondent in a case in front of the Constitutional Court.

"However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the chancellorship even after the justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest," Schreber said.

However, Van der Merwe said that according to De Villiers he "definitely" did not interfere with the legal process.

De Villiers said: "I am satisfied that I acted in good faith, and that the election followed the process. Cameron's nomination for chancellor only went ahead with the express written agreement of Gelyke Kausse. It is clearly evident in the correspondence."

"I accepted Cameron's initial response, that he would not be able to accept the nomination as candidate for the position of the chancellor with regard, yet understanding."

"There was no further correspondence about the matter between us. Only after I am sure had received written confirmation that Gelyke Kausse did not object to him making himself available for the position, did he advise me that he would accept such a nomination.

"Cameron's integrity is beyond reproach."

Cameron: DA vra US om 'te kyk na rektor'

Die DA het ook nou tot die kwessie oor die verkiezing van oudregter Edwin Cameron as die Universiteit Stellenbosch (US) se visekanselier toegtre.

In 'n verklaring wat gister uitgerel is, doen die DA-LP Leon Schreiber 'n beroep op die US en die betrokke wetstoepassingsorganisasies om onmiddellik met 'n ondersoek na die beweerde optreden van die US se rektor, prof. Wim de Villiers, te begin.

Schreiber sê die DA is gesok en ontseld oor die beweringe dat De Villiers probeer het om Cameron op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed om die kansellerskap te aanvaar. Hy skryf dit is verregaande dat De Villiers vir Cameron genader het terwyl die universiteit 'n respondent was in die hofsaak oor die posisie van Afrikaans aan die US. Cameron was toe besig om die konstytusionele hof se uitspraak in dié saak te skryf. Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gewa om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as ongrondwetlik te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber het gister gesê hy het twee klakte by die US Ingedien – een by die ombudskantoor en die tweede by die kantoor van die registrator self.

Susan van der Merwe, 'n US-woordvoerder, se verskeie US-alumni het Cameron genader om hom beskikbaar te stel vir die kansellerskap. "Hy het uitendelik laat blyk dat hy hom net beskikbaar sou stel as Gelyke Kanse daarvan gemaklik sou wees."

Cameron het eers ná Gelyke Kanse skriftelik aangedui het sy benoeming is aanvaarbaar vir De Villiers laat weet hy is verklesbaar. — Mayengen de Wee

'Kanselierskap en die duiwel'

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US tersyde stel, meen Gustaf Pienaar.

N Enkele sinnetjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais: 'n ideal dood" wat op 17 Oktober 2019 in *Volksblad* verskyn het, het my as regsgelerde laat reg op sit. Spies het sy teleurstelling oor die beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se faalbeeld uitgespreek, en geskryf: "Dit is... van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofbank deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel."

Dit is noue dat Edwin Cameron toe wel op 25 September tot nuwe kanselier van die US verkoos is. Dit was 'n gewilde keus. Wat ek – en ongetwyfeld die meerderheid Suid-Afrikaners – toe egter nie besef het nie, is dat Cameron een van tien rugters van die konstitusionele hof was wat moes beslis oor Gelyke Kanse se appèl na die hof vir die US se faalbesluit van 2016.

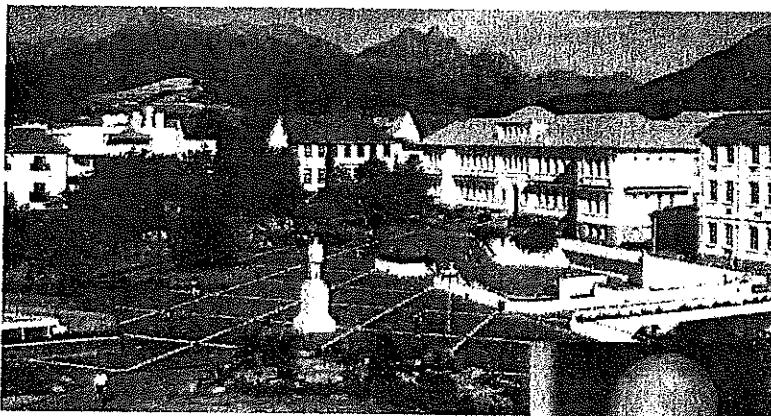
Een toe kom dié hof se eempargte uitspraak op 10 Oktober: Die Gelyke Kanse en ten gunste van US, en dit is gelewer deur die US se aangewese kanselier...

Nog Cameron nog De Villiers het intussen Spies se opstenuitdrukking stellings bewis. Trouens, in 'n plottbare berigblom in *Breda* (24 Oktober), suskeroor van *Volksblad*, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se besit gekom het. Daarvolgens was daar onderdaan oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitruil van brieve tussen De Villiers en Cameron oor laasgenoemde se kandidatuur vir die US se kanslerskap.

Nie volle verhaaf
Cameron het – luidens die berig in *Breda* – heel korrek ongeveer twee weke vooraf Gelyke Kanse se appèl geargumenteer is, botweg gevorder om verder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter mettertijd geswigt onder die volgehoune druk van verskeie volkspersers uit die US se gelede en toe jaat blyk dat hy wel vir die presiëryke amp beskikbaar sou wees – net Gelyke Kanse daaroor sou losstem.

Dit is in essensie ook De Villiers se verwaer. "Cameron se benoeming vir kanselier het voorgegaan met die instemming van Gelyke Kanse," het hy in 'n verklaring gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaaf nie. Volgens die dokumente wat nou in die ooppe is, het die leier van Gelyke Kanse se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gewys dat hulle ook aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanslerskap gedink het, maar toe die onvermydelike belangebotsing ingesien het.

Die Universiteit Stellenbosch.

Nogtans het hy ruimhartig verklaar dat Gelyke Kanse in beginsel nie bewaar sou mag nie Cameron se kandidatuur nie.

Van sleutelbelang is dat by die toekennig uitdruklik slegs namens sy kliënte gemaak het: nie ook namens die ganse Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onthullikheid en integriteit van regters van die hoogste belang hoohou te wees nie. Wat meer is: Toe Gelyke Kanse die toekennig gemaak het, was hulle – volgens die berig in *Breda* – nie daarvan bewus dat Juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou lever nie. Dit maak 'n reuseverskil.

By nader ontsluiting kom Cameron se optredie op die volgende neer: Hy het Gelyke Kanse moontjies opgesaal sou namens hom 'n regsgelerse besluit te neem wat nie hy kon neem. Om nou die bleam op Gelyke Kanse te plaas vir die ontluikende skandal, berinner am wyle Hansie Cronje: "Hy het mos die skuld vir die wedstrydknoiskandal, wat die krieketwêreld destyds geruk het, oplaas op die dutiewel – pleks van sy eie gebreklike morele oordeel – ge pak.

Middagte

Kort nadat Cameron die sprekkwoordlike groen lig van Gelyke Kanse gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprak oor middagte met De Villiers – wat 'n getuie in die saak was – gevoer. Vir sekere tot Gelyke Kanse so "toestemming" nie so ver gestrek nie. Immers: 'n Regter vergader nooit privaat met iemand wat 'n getuie is in 'n saak wat voor hom dien nie. Nooit nie. Punt.

Wat ek – of wie ook al – verklek om te glo (of nie te glo nie) oor wat in werklikheid tussen Cameron en De Villiers aangespreek is, is volkome irrelevant. Laat ek verduidelik:

In 1923 is een McCarthy lewers in Engeland strafregtelik vervolg nadat hy met sy motorfiets in 'n botsing betrokke was. Die klerk van die regters was terselfdertyd ook verbondie van 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skeudevergoedingsels teen die einste McCarthy voortspruitende uit diesselfde voorval – in te stel. Daarvan was die beskuldigde en sy regspan nie bewus nie.

Dit het later gebleek dat die betrokke klerk teenwoordig was toe die regters in kamers oor hul uitspraak besig was. McCarthy is skuldig bevind en gevonnis. Toe dit aan die lig gekom het dat die klerk die herausdagingshygwyoon het, het McCarthy die King's Bench Court gevorder met 'n aansoek om die terystedeling van sy skuldigheidsverklaring en vonnis. Die betrokke regters het in heidige verklaring vertel dat die klerk hoegenaand geen rol gespeel het tydens hul herausdagings nie.

Hooftregter lord Hewart het 'n uitspraak gelewer wat tot vandag toe wêreldwyd – ook in Suid-Afrika – gereeld in hofuitsprake weerklank. Terwyl hy die eggheld van die regters se verklarings aanvaar het, het die hoofregter betreklik opgegneem dat die vrou nie is wat presies in kamers gebeur hat nie, maar hoe dit vir die hofbewereld kan lyk. "[It] is of fundamental importance," het hy verklaar, "that Justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldigheidsverklaring is tersyde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorweg d'n volgende: "Hoe waarskynlik" sou iemand kon gis, is dit dat Cameron vir De Villiers sou inlig dat Juis hy aange wys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kanse-appel te lever?"

Edwin Cameron

Höogs waarskynlik, sou die hipotetiese vraesteller se gevolgtoekoming kon wees.

Persoonlike vernedering

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer verseker dat Cameron onbestred verkeers word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron se kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevordeer as daar by hom die geringste speamaas sou wees dat die universiteit sy saak teen Gelyke Kanse kon verloor?" Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vernedering ingehou het."

Nog iemand anders sou kon gis: "Sal jy die man wat pas 'n streep deur jou universiteit so onstrede taalbeleid getrek het, dharma tot kanselier bevordeer?"

Die antwoord is dat niemand stellenlik sal weet wat die waarheid is nie, al verduidelik De Villiers en Cameron – res die regters in die McCarthy-saak – totdat hulle blou in die gesig is. En dit is juist die probleem: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die vroedvrou vir al die leierlike gesprekks, persepsies, skinderstories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou vorentoe? Wat regter Cameron betrif, kan hy sy welverdiende hof reputasie slegs red deur afstand te doen van sy verklaring as die US se volgende kans-

selfer. Terugskouend sal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kanse-geding betrokke moes geraak het nie. Die feit dat hy 'n oud-Matle is, kon hom neg verskuon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se tornwyn as rektor 'n eredoktorsgraad van sy alma mater ontvang het, moes by hom gevaaaglijk luiklik het.

John Vorster
Cameron behoort 'n los uit die vorige hedeling te neem. Premier John Vorster het hom ook lank verlede om benoem te word vir 'n prestigeryke amp – dié van staatspresident. Dit, terwyl die infiligringskandaal (wat hom betrek het) aant die broei was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vernedering wat hom vir die res van sy lewe agtervolg het.

Die minsame Cameron wat ek persoonlik én deur sy voortriflike uitsprake en skryfwerk loer kon het, se oordiel het hom die keer ernstig in die steek gelaat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard – noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike etiese mistasting wat sy imponeerd in die gedrag gebring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy betrokkenheid by hierdie aangeleenthede was uiters naief. Hy het klarblyklik 'n gevarelike mynveld betree sonder om die US se regspan te randpleg. De Villiers het Cameron geen guns bewys nie en skande oor sy amp en US gebring. Slim het hy saas gevango. De Villiers behoort die eerbaare weg te volg en te bedank.

Dit laat ons met Cameron se uitspraak waarsinne af niegander regters saamgestem het. Dit is onherroeplik bevelik, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogste hof, is dit waarskynlik die grootste skandaal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1994 getref het – te meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron se kwestbare posisie bewus was en niks gedoen het om die hof se integriteit te beskerme nie.

Die vraag is: Noudat die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorneme om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Gaan hy waak oor die wagters van die Grondwet?

Ek het met opset enige besprekking van die mense van die hof se uitspraak oor dit US se carabéeld vermy. Vir die rekord: Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kanse beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingesien het, presies die selfde gaweens het.

Gustaf Pienaar is 'n reggaornals en nataalkundige advokaat van Vlaardingen.

Kansellierskap in die weegskaal

Oudregter Edwin Cameron behoort op effiese regssgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taalkultusprak oor die US ter syde stel, meen Gustaf Plenaar.

'N Enkele simoneë in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais-koninklike doek" wat op 17 Oktober 2019 in *Die Burger* verskyn het, het my tot krygekoerste russoe in Spies se verhoringstelling en voorstelling van die konstitusionele huk in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se taalkultusprak gevrees en verkry: "Die is ... van belang dat [rechter] Cameron in die loop van die houende hofskede deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, gesond is om hom as kanselier bevestiglike te staan."

Die is nou net dat Edwin Cameron toe wel op 21 September tot nuwe kanselier van die US verkies is. Dit was 'n geweldige keuse. Wat ek – en ongetrefvol die meerderheid Suid-Afrikaners – toe eerder nie besef het nie, is dat Cameron een van die regters van die konstitusionele huk was wat moes heids oor Gelyke Kans se appels die hof oor die US se faalsheid van 2016.

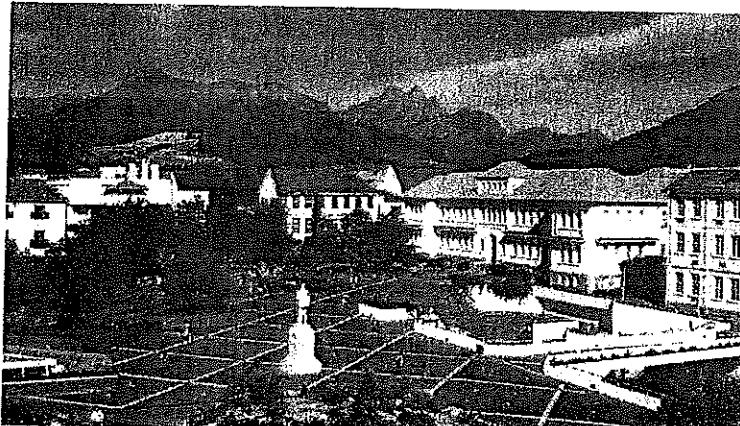
En toe kom die hof se empiriese uitspraak op 10 Oktober: Dls. Rén Gelyke Kans en te gunste van US, en dit is gelewer deur die US se naangewende kanselier ...

Nog Cameron nie. Die Villiers het intussen Spies se opnamebestude stelling bewys. Trouens, in 'n pleidooi daarby hieroor wat op 28 Oktober in *Die Burger* verskyn het, word die hof oor Spies se stelling bestempel as 'n blad van dokumente wat in die kreatief besig geskryf het. Daarvandaar was daar indienheid dat 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitvoer van briewe tussen die Villiers en Cameron van belang was om so kan deklasuur vir US se kansellierskap.

Nie volla verbaal

Cameron het – luister dus berig in *Die Burger* – heel koniek ongever voor twee wale voordat Gelyke Kans se appel geargumenteer is, hof en gewen om vorder met De Villiers oor sy kansellaturue te onderhandel. Hy het egter mofterdig geswrig onder die volgende voorloper dat die volgende verbaal bestaan moet. Daarvandaar was daar indienheid dat 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitvoer van briewe tussen die Villiers en Cameron van belang was om so kan deklasuur vir US se kansellierskap.

Dit is essensiële ook De VIJF

Die sogenaamde Rooi Plein op die kampus van die Universiteit Stellenbosch.

Iers ne verweer. "Cameron se noemende kanselier sou die voorligte daarvan nie. Dl. Spies se uitspraak.

Byvoorbeeld egter nie die volle verbaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die oopje is, het die leier van Gelyke Kans se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gevra dat hulle ook aanvanklik aan hom as kanselier vir die kansellierskap gevind het, maar toe die onvermydelike beeldingskoekies ingesien het. Nog was hy nie reënkomende verbaal nie. Gelyke Kans se bestuurskantoor was die duitself – picks van sy die gedrags nie mocht ander... gesê.

Van sluitelbedenksel is dit hy die loepes met 'n duidelik slag naom en slegs een paar kortneus enk namele die latens Suid-Afrikaanse bewyking vir 'n die-uitbandalheid op indagte van regters van die houende hofskede moet te wees. Wat moet hy 'n Gelyke Kans die toegang geopen? Net, was hulle - volgens die berig in *Die Burger* - nie daarvan

besoek dat juis die US se naamende kanselier die hof se uitspraak sou lewe nie. Dl. Spies se uitspraak.

Byvoorbeeld ontleg kom Cameron se spore op die volgende meer. Hy het Gelyke Kans moedig oopgesaal om namens hulle 'n resverlede besluit te neem wat nie by hom neem. Om nou die klein op Gelyke Kans te plaas vir die onthulende skandal, herinner aan wyle (Ansie Coetzé): Hy het nie die skuld vir die nedstryknelslaai, wel die kriketknelklaasal, wat die kriketknelklaasal, wel die verbaal-

verbaal bestaan moet. Daarvan was die bestuurskantoor en sy regspan nie besoek nie.

Die kerk van die regters was nie terwyl nie. Die regters in komers oor hul uitspraak bestaan nie. Afkant is stabiel bestuur en personele. Toe dit aan die regters het dat die kerk die terminalisering van sy skoolleiding en vadership moet het, het McCarthy die Ring's Beach Court gesentier met 'n aanslag om die tersydestelling van sy skoolleiding en vadership. Daarvan was die regters in komers oor hul uitspraak bestaan nie.

Die regter hieroor het geskep,

dio regters se verklaringe souvaar het, het die hoofregter bekerkbaar opgemerk dat die vraag nie is wat presies in kakers gebeur het nie, maar hoe dat vir die hofverwêrelde kon lyk. "It is of fundamental importance," het hy verklaar, "that justice should not only be done, but should manifestly and undeniably be seen to be done." Met anderwoe skuldigheid vinding ek ter syde gestel.

Die toets is wat die redelike ramet van al hierdie dinge sal maak. Oorweg die volgende: "Wie waarskuwy souemand kon nie?" Is dit Cameron vir De Villiers tot baie groot by aangevoer? Is om die konstitusionele hof se uitgangskraak in die Gelyke Kans-appel te bewerk? Dl. Spies saartyklik, son die hofpresident moet hierdie verklaringe so gevolegtrekking kon wek.

Persoonlike verwondering

Vendor: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer verdeel word. (Dit was ook ander lande destyds.) Die redelike mens sou dies kon gesê: "Wie waarskuwy? Is dit De Villiers Cameron se kandidatuur nie so toekomstig en koesterend as daar by hom alle geplante spektakels sou wees dat die Universiteit sy soek teen Gelyke Kans kon veroorloof? Vir Da Villiers sou so 'n vrylik houlike interne en enorme persoonlike verwondering ingebou het."

Nogemand anders sou kon gesê: "Salty die man wat pse 'n streep leeu Jou univerciteit so ondervoldelik gehou het, danstaan tot kamerler bevoerd?"

Dit was destyds in die námer stelling soal nie veel wat die weerhold nie, of verduidelik. De Villiers en Cameron – nie die regters in die McCarthy-skak – sal destyds in die gesig staan. Daarvan is juist die probleme in 'n Gelyke Kans persoonlike verwondering soal nie die vermoedelike vir alternatiewe gesinskragte, personele skindertoele. Nie daagdag is die interneit van ons regter.

Die vraag is: Hoe nou oorname? Wat moet Cameron betrek, hou sy swelvende hand regtigde sleep red daar attand te doen van kamerler. Termykoneend sal hy seker nie my assensie dat hy moontlike regter vir die Gelyke Kans bestuur nie. Daarvan was die "oud-Naais" kon lêer nie. Vir die regter van die hof moet hierdie bestuur nie bestuur nie.

Die vraag is: Noudat hy bestuur regter hieroor bewus gemaak is, wat is hy van voornemo om te doen ten aande die konstitusionele hof se reputasie en kamerler te herstel? Gans by wask oor die wingers van die Grondwet?

Ek het net opset enige besprekking van die morotele van ons hof aangesien ons 'n hof is wat nie bestuur nie. Vir die regter hieroor bestuur nie. Sal die hof ten gevolge van Gelyke Kans bestuur nie. Soek standpunte ek hierdie bestuur nie bestuur nie. Termykoneend moet hierdie bestuur nie bestuur nie.

■ Planar is 'n tegelopendende en natafekteerde advokaat van Vriesbad.

stedoktersgade van sy almal maat ontvind hier, moes by hem perverifieer dat Gelyke Kans bestuur nie.

John Vorster

Cameron blykbaar in les uit die vroege bedeling te neem: Premier John Vorster het hom oos laer vertrek om benoem te word vir 'n presieverke amp – dat van president. Dil, terwyl die hofpresident-kandidaat nie bestuur nie bestuur nie was. Mindeur, agt maande later was hy verplig om te bedank. Dil was 'n vermeding wat hom vir die res van sy lewe afgeweert het.

Die mindeur Cameron wai op die persoonlike bestuur en skryfwerk leer ken, teroordeel hom binne keernemtig in die streek gelas. Dil is nie meer, ell. 'n bitter Jammer dat jy nie saard – noem maar op. Maar ell is 'n onvervuldle effie se mistaking wat is omgedoen in godsdienstig bestuur.

Met groot Wim de Villiers het ek indienheid stampot. Die bestuur bestuurde hierdie ongewenheid was nie nie nie. Hier bestuur binneklik bestuur nie. De Villiers Cameron se kandidatuur nie so toekomstig en koesterend as daar by hom alle geplante spektakels sou wees dat die Universiteit sy soek teen Gelyke Kans kon veroorloof? Vir Da Villiers sou so 'n vrylik houlike interne en enorme persoonlike verwondering ingebou het.

Dit was destyds in die námer stelling soal nie veel wat die weerhold nie, of verduidelik. De Villiers en Cameron – nie die regters in die McCarthy-skak – sal destyds in die gesig staan. Daarvan is juist die probleme in 'n Gelyke Kans persoonlike verwondering soal nie die vermoedelike vir alternatiewe gesinskragte, personele skindertoele. Nie daagdag is die interneit van ons regter.

Die vraag is: Hoe nou oorname? Wat moet Cameron betrek, hou sy swelvende hand regtigde sleep red daar attand te doen van kamerler. Termykoneend sal hy seker nie my assensie dat hy moontlike regter vir die Gelyke Kans bestuur nie. Daarvan was die "oud-Naais" kon lêer nie. Vir die regter van die hof moet hierdie bestuur nie bestuur nie.

Die vraag is: Noudat hy bestuur regter hieroor bewus gemaak is, wat is hy van voornemo om te doen ten aande die konstitusionele hof se reputasie en kamerler te herstel? Gans by wask oor die wingers van die Grondwet?

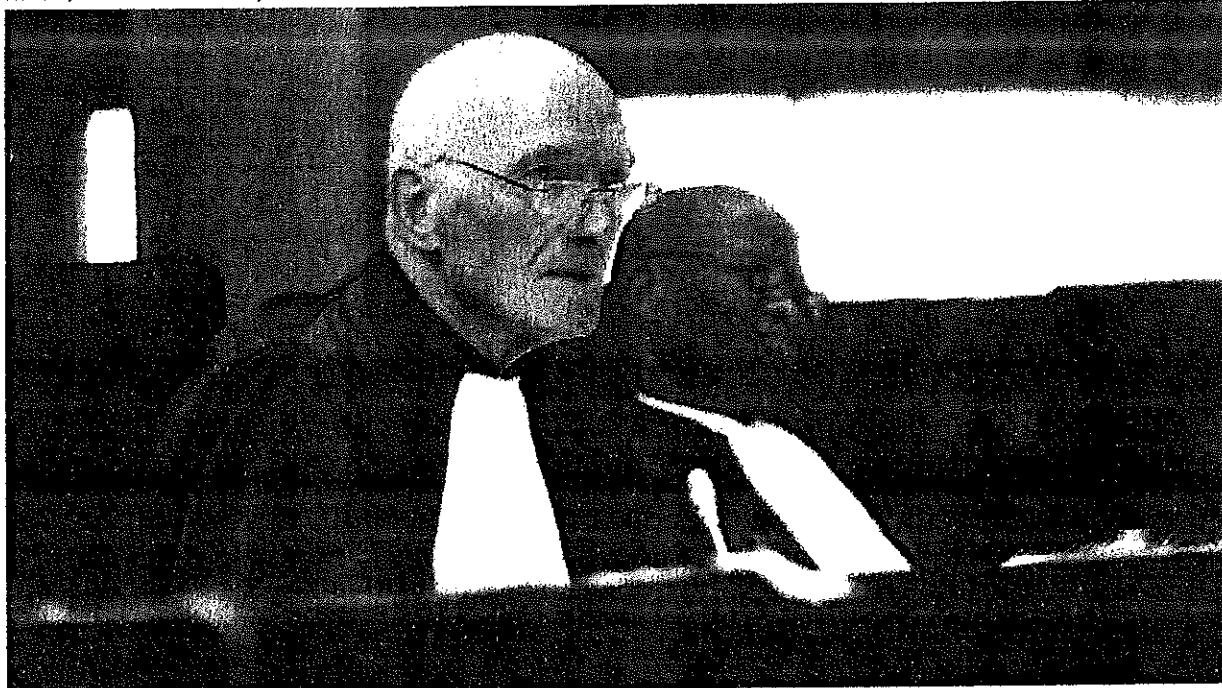
Ek het net opset enige besprekking van die morotele van ons hof aangesien ons 'n hof is wat nie bestuur nie. Vir die regter hieroor bestuur nie. Sal die hof ten gevolge van Gelyke Kans bestuur nie. Soek standpunte ek hierdie bestuur nie bestuur nie.

DALRO

PEAS

Stellenbosch University rector says claims of influencing judge are ‘unrealistic’

NEWS / 29 OCTOBER 2019, 08:30AM / SISONKE MLAMLA

Constitutional Court Justice Edwin Cameron, left, speaking during a Constitutional Court special ceremonial session to mark his retirement after 25 years as a judge. Itumeleng English African News Agency (ANA)

Cape Town - Stellenbosch University has rejected as “simply unrealistic” allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

On Sunday, the DA expressed its “shock and dismay” over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute of Stellenbosch University: “Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process.”

RELATED ARTICLES

SU signs grant agreement to combat children's TB

Stellenbosch University 'racist' study on Coloured women still under investigation

"All valid nominations are tabled at an electoral college consisting of the members of the university council, the executive committee of senate and the president and deputy president of the convocation."

She said: "Innuendo in the Afrikaans media that De Villiers had attempted to influence Cameron to find in Stellenbosch University's favour by offering him the position of chancellor is simply unrealistic."

Five nominations were received and the electoral college elected Cameron with an outright majority, Van der Merwe said.

Schreiber said that according to reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of chancellor even after Cameron initially declined.

"It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become chancellor in the first place while the university was a respondent in a case in front of the Constitutional Court.

"However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the chancellorship even after the justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest," Schreiber said.

However, Van der Merwe said that according to De Villiers he "definitely" did not interfere with the legal process.

De Villers said: "I am satisfied that I acted in good faith, and that the election followed due process. Cameron's nomination for chancellor only went ahead with the express written agreement of Gelyke Kanse. This is clearly evident in the correspondence.

"I accepted Cameron's initial response, that he would not be able to accept the nomination as candidate for the position of the chancellor with regret, yet understanding.

"There was no further correspondence about the matter between us. Only after Cameron had received written confirmation that Gelyke Kanse did not object to him making himself available for the position, did he advise me that he would accept such a nomination.

"Cameron's integrity is beyond reproach."

@SISONKE_MD

sisonke.mlamla@inl.co.za

Cape Argus

Related Tags

Universities

CTLive.info

Business Crime Headlines Opinion Sport

SACISA supports DA calls for investigation into Stellenbosch University's Vice-Chancellor

October 29, 2019 11:26 am

UK-based group, the South African Constitution, Independence, Security and Accountability (SACISA), has come out in support of the Democratic Alliance 's (DA) call for a probe into allegations that the Vice-Chancellor of Stellenbosch University, Professor Wim de Villiers, attempted to improperly influence the appointment of the Chancellor at the institution.

The DA is alleging that De Villiers approached former Constitutional Court Justice, Edwin Cameron, while he was involved in hearing an appeal by organisation Gelyke Kanse, regarding the university's language policy.

Popular

Woman took pain of being raped by a priest to start a NGO for other victims

Fort Worth cop resigns after fatally shooting Atatiana Jefferson

F4SD wants Lamola to expedite release of #FeesMustFall activist Kanya Cakeshe

ANC to give update in re-establishing its youth league

The 'real' value of the rand using the Coca Cola Index

IEC confirms Nyhontso as PAC leader

The Constitutional Court ruled that the university's language policy, which elevates English above Afrikaans as a medium of instruction is constitutionally justified.

"Our concern is that the inquiry should have been dealt with before the judgement was made in the Gelyke Kanse decision about the continuation of Afrikaans language at the university of Stellenbosch, and particularly thereafter that Justice Cameron was appointed chancellor because Justice Cameron and the Chief Justice were involved with the Concourt ruling on October 10, and our concern is there might well be a strong argument that there was a conflict of interest," says SACISA spokesperson, Justine Lewis.

De Villiers earlier said that he was not involved in the process of electing the new chancellor.

He says the only correspondence he had with Justice Cameron was regarding his availability for the role which he declined.

De Villiers says he is positive that he acted in good faith and that the election process was ultimately ran in accordance with the university's policies.

Share this:

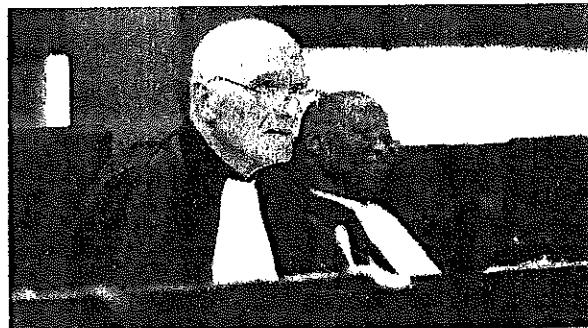

Like this:

Loading...

CTLive.info

Business Crime Headlines Opinion Sport

Stellenbosch University rector says claims of influencing judge are 'unrealistic'

October 29, 2019 6:30 am

Constitutional Court Justice Edwin Cameron, left, speaking during a Constitutional Court special ceremonial session to mark his retirement after 25 years as a judge. Itumeleng English African News Agency (ANA)

Cape Town – Stellenbosch University has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

Popular

Woman took pain of being raped by a priest to start a NGO for other victims

Fort Worth cop resigns after fatally shooting Atatiana Jefferson

F4SD wants Lamola to expedite release of #FeesMustFall activist Kanya Cekeshe

The 'real' value of the rand using the Coca Cola Index

ANC to give update in re-establishing its youth league

IEC confirms Nyhontso as PAC leader

On Sunday, the DA expressed its “shock and dismay” over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute of Stellenbosch University: “Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process.

Share this:

 Twitter Facebook

Like this:

Loading...

Friday, 01 November 2019 01/11/19

[NEWSLETTER](#) | [SUPPORT US](#)

[LOGIN WITH STEADY](#)

[Toggle navigation](#)

- [HOME](#)
- [NEWS & ANALYSIS](#)
- [COMMENT](#)
- [POLITICS](#)
- [ARCHIVE](#)
- [iSERVICE](#)

—

- [BERGER](#)
- [BOKAMOSO](#)
- [BULLARD](#)
- [GORDIN](#)
- [GROUSE](#)
- [HSF](#)
- [IRR](#)
- [JERM](#)
- [KANE-BERMAN](#)
- [RACEBALLS](#)
- [RATCATCHER](#)
- [WSM](#)

OPINION

Has the ConCourt issued a death blow to Afrikaans?

Theuns Eloff |
29 October 2019

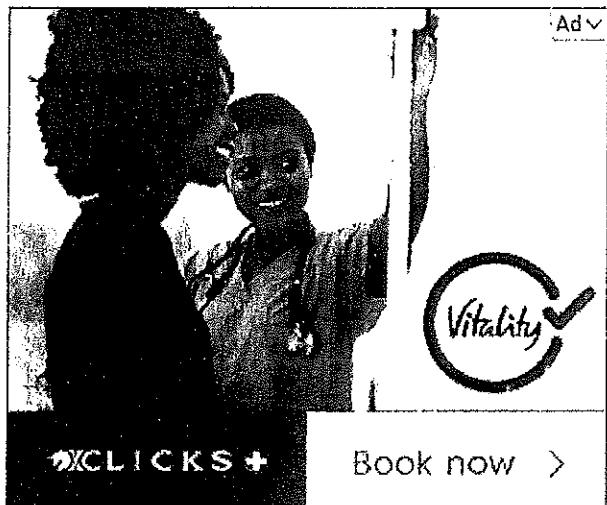
Theuns Eloff writes on the court's judgment in the case of Stellenbosch University vs Gelyke Kanse

THE CONSTITUTIONAL COURT AND GELYKE KANSE: WHAT HAPPENED?

On October 10, 2019, the Constitutional Court ruled in the case in which Gelyke Kanse (GK) asked that the 2016 Language Policy of the University of Stellenbosch (SU) be set aside because it is unconstitutional. GK's application was essentially an appeal against the Western Cape High

Court's earlier ruling, and a request to bypass the Supreme Court of Appeal (SCA) and approach the Constitutional Court directly. This was allowed.

The overall verdict - with which all 10 judges agreed - was written by Judge Edwin Cameron (who was recently appointed new Chancellor of the SU). There are also two additional rulings, one by Chief Justice Mogoeng Mogoeng and the other by Judge Johan Froneman, which provide additional perspectives.

In our constitutional order, it is possible that one may differ from the decisions of the courts and also the Constitutional Court without being charged with contempt of court. The condition is that it is done in fairness and with respect. These are the starting points of this article.

The principle of “appropriate justification”

A key element of the Constitutional Court's judgment is that of “appropriate justification”. This comes from the well-known Constitutional Court ruling on Ermelo High School's language policy in 2009. In it, Judge Albie Sachs said that where a learner already enjoys the benefit of education in the language of choice, the state has a negative duty not to take away this right or to reduce it without “appropriate justification”.

The Constitutional Court accepted the SU management's motivation that the 2014 Policy, where Afrikaans and English enjoyed equal status, should change. The reasons were that the black

students of SU, who cannot understand Afrikaans at all, felt “stigmatised, marginalised and excluded” by that equal treatment. It results from separate lectures in the same subject (some in Afrikaans, others in English), and simultaneous interpretation in lectures presented in Afrikaans. It also flowed from the common language of Afrikaans on campus. Stellenbosch University argues that equal treatment of Afrikaans is no longer sustainable if it makes students feel that way and that it must therefore be scaled down.

The Constitutional Court accepted this and went even further by saying that SU's opinion that the 2016 Policy does not reduce Afrikaans education, but merely repositions it, is not true. The 2016 Policy effectively gives priority to English to promote SU's goals of "equal access, multilingualism and integration". That being said, how the preference for one language can promote multilingualism, only the respected judges will know!

The use of Afrikaans at SU is now subject to available resources - and it is too expensive for SU to do this in a reasonably practicable way. In doing so, the Constitutional Court explains, the SU provided "appropriate justification" for the scaling down of Afrikaans at SU.

How did it happen that the Constitutional Court - which had the oath declarations and other statements in Afrikaans translated at its own expense - came to this conclusion? There were mainly three issues that GK faced in the court case and judgment.

The application of the policy was out of bounds

Because GK brought the first application to the Western Cape High Court before the start of the implementation of the 2016 Policy, the Constitutional Court decided that they were not allowed to use the Policy in the case. As a result, much of GK's good testimony from students and staff from which the negative implications for Afrikaans were already evident was not taken into account by the Constitutional Court.

As Judge Cameron states in his ruling (based on SU's assurance) that all first-year classes will still be offered in Afrikaans, GK's evidence could not be used to prove it false - despite that many of the oaths declared by students have proven that this is not true. The irony is that GK may have brought their case too soon, before the implications of the Policy were clear and that they would probably not easily be allowed to bring a "new" case later on the negative consequences of applying the Policy. And this is the situation despite the fact that the Constitutional Court itself provided the negative consequences for Afrikaans and even (in Chief Justice Mogoeng and Judge Froneman's additional rulings) made sympathetic noises about it.

The interpretation of "reasonably practicable"

The second problem was the Constitutional Court's reluctance and unwillingness to correct the legal errors of their verdict in AfriForum's Kovsky case. Even Judge Froneman, who was very positive about Afrikaans as a teaching language in his minority judgment, affirms that the

Constitutional Court is bound by the Kovsky judgment, even though the facts in the GK case were quite different. The biggest mistake the Constitutional Court made in the Kovsky case was to interpret the qualification for the right to be taught in a language of choice, namely "reasonably practicable", normatively and to link it to the equality and redress in the second part of section 29(2).

It is stated that in order to make the right to education in the language of one's choice a reality, the State must consider all reasonable educational alternatives (including single-medium institutions), but also equality, practicality and the need to correct past discriminatory laws and practices. Any first year language student will know that "reasonably practicable" can only indicate that the qualification has to do with the practical feasibility of a case, such as it should not be unaffordably expensive or unenforceable.

Apart from the fact that it is linguistically nonsensical to interpret it in this way, the intention of the "legislature" (in this regard CODESA and later the Constitutional Assembly) must also be taken into account. Both Cyril Ramaphosa and Roelf Meyer will testify that the intention in the first sentence of section 29(2) has always been that the right to a language of choice must pass the test of practical feasibility.

The second part of the sentence, where the possibilities of realising the law (further), first bring forth equality, restitution and (again) practicality. In the authoritative Bill of Rights Handbook (2013), Currie and De Waal also state this precisely as a matter of practical and reasonable application. And the Constitutional Court's ruling even quotes them. Respectfully, our esteemed courts have failed the language test here. And GK and Afrikaans are the victims of it.

The Constitutional Court did, however, reasonably test the cost aspect, and on the basis of SU's (untested) financial calculations, the Constitutional Court concluded that equal retention of Afrikaans in addition to English at SU would be too costly to do in a reasonably practicable way.

But the Constitutional Court goes further and also brings in the fact that so many (black) students cannot understand and/or speak Afrikaans, as a further element to make the "reasonably practicable" impossible.

And the fact that they feel "stigmatised", marginalised and excluded by simultaneous interpreting in classes are, according to the Constitutional Court, further reasons that retaining Afrikaans is not reasonably practicable - despite the fact that simultaneous interpreting is international practice at the UN and the EU.

Obviously, these reasons that the SU presents and that are accepted by the Constitutional Court are not objective - and are rooted in students' "lived reality" according to the ideology of #FeesMustFall.

The lack of a systemic analysis

The third problem faced by GK is that in a case like this, the Constitutional Court does not look at the “bigger picture” of Afrikaans teaching. The Court assesses the set of facts on the table and applies the legal principles. For although all three judges who wrote the verdicts acknowledged that Afrikaans as a language of instruction is under pressure and may even disappear through the 2016 Language Policy, they did not take this fact into account in their judgment. And for that they can be criticised. Judge Cameron goes so far as to say that the scaling down of Afrikaans in favour of English for equality, access and participation, weighed on a sliding scale of what is lost in terms of language and gained in terms of social justice, is constitutionally justifiable.

And here's the crux: when it comes to language, the individual's constitutional rights in the Constitutional Court's interpretation do not weigh as heavily as social justice. And Afrikaans and minority language rights are the victims.

Towards the end of his verdict, Judge Cameron makes some additional comments. He acknowledges that the fate of indigenous languages (including Afrikaans) requires serious consideration. To declare SU's 2016 policy as in line with section 29(2) comes at a cost, which “our judgement must acknowledge”. But then the judge does an about turn: this problem is not the Constitutional Court's.

The hegemony of English is part of the “march of history” and is hostile to all minority languages worldwide, including Afrikaans. This march of history and the fact that only one university still

uses Afrikaans as a language of instruction is also not SU's problem. And equally, he concludes: "Yet we should not miss the cost that the diminution of Afrikaans at the University not only entails for Gelyke Kanse and its adherents, but for our world, and for ourselves."

With reference to one of GK's arguments, namely that Afrikaans as an indigenous and official language in terms of section 6(4) must enjoy "parity of esteem" and should be "treated fairly" (and that it does not happen at SU), Judge Cameron states in the brief that the Western Cape High Court did not go into it. But that element, in conjunction with section 6(2) on the promotion of indigenous languages "may require consideration". This is the closest that the Constitutional Court comes to a systemic analysis.

Chief Justice Mogoeng affirms that Afrikaans is an African language and that the fact that it was abused in the past does not affect the language's "African DNA". Then he makes the astonishing point that, because the State does not have the money now to help Afrikaans and other indigenous languages in terms of section 6, the corporate sector must please do so!

Judge Froneman goes further and approaches the case systemically. He starts with a strong statement about the Constitutional Court's acceptance that the 2016 Policy is in line with section 9 (2).

One does not need international studies, of which there are many, to realise that this state of affairs entrenches English as the dominant language not only in tertiary education, but also, as we will see, from primary through secondary school to university. Opinions may differ on whether this is a good or bad thing, but it seems strange for this Court, the ultimate protector of minority language rights under the Constitution, to give its blessing to this result.

He further shows how the hegemony of English has extremely detrimental consequences for young coloured and black South Africans, while white English speakers (with their own inheritance of colonialism) come off scot-free. He concludes with the belief that the constitutional empowerment for every South African to be proud of his/her language does not call for the destruction of other languages. Making South Africa truly multilingual will require everyone to work together. It is not "reasonably impractical".

At least Judge Froneman's ruling acknowledges the systemic crisis of Afrikaans and other indigenous languages. But that did not change the verdict.

Don't shoot the messenger ...

One cannot help but judge that the Constitutional Court's ruling is not fair, especially since it did not take the full picture into consideration. But it is important to keep in mind that the institution that brought the Afrikaans language community to this point is not the Constitutional Court, but SU, and the Afrikaans business leaders, parents and students who prefer English as their language of instruction. They must bear at least part of the blame.

What is clear (and deserves further analysis) is that Afrikaans in public institutions has been dealt a serious blow, if not a death blow. After the Constitutional Court's ruling, section 29(2) no longer has any value for the Afrikaans language community. They will now have to call on section 29(3) and build private Afrikaans institutions. This is - ironically - good news for Soltech (Solidarity's technical college), Akademia (Solidarity's university) and the MOS Initiative (a private company recently established to build and manage Afrikaans inclusive schools).

*By Theuns Eloff: Chair, FW de Klerk Foundation Board of Advisers
28 October 2019*

afrikaanse nuus- en kuierplek

Maties begin ondersoek na rektor ná bewerings

1 November 2019

(<https://maroelamedia.co.za/2019/11/01/>)

👤 Nico Strydom

(<https://maroelamedia.co.za/author/nico/>)

(<https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/10/wim-de-villiers.jpg?x54301>)

Prof. Wim de Villiers. Foto: US

Die Universiteit Stellenbosch het bevestig dat hy 'n ondersoek na prof. Wim de Villiers, rektor en visekanselier, begin het nadat 'n klag ontvang is.

George Steyn, voorsitter van die universiteitsraad, het aangekondig dat die uitvoerende komitee van die raad 'n resolusie aanvaar het om 'n onafhanklike ondersoek te gelas.

Volgens Steyn volg die ondersoek nadat dr. Leon Schreiber, 'n US-alumnus, LP en die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch, 'n versoek in dié verband aan die raad via die registrator gerig het.

Die bewerings wat gemaak word, is dat De Villiers op 'n onvanpaste wyse probeer het om vir regter Edwin Cameron van die Konstitutionele Hof te oortuig om die universiteit se nuwe kanselier te word terwyl Cameron die hofsaak teen die US se taalbeleid om Afrikaans prakties af te skaf, aangehoor het.

Dit volg nadat die Konstitutionele Hof op 10 Oktober 2019 eenparig in die guns van die universiteit beslis het in die saak waarin die US die aansoek van Gelyke Kanse, om die instelling te dwing om na die 2014-taalbeleid terug te keer, teengestaan het.

"Ooreenkomsdig goeie beheer en bestuur en deursigtigheid, het die uitvoerende komitee se raad besluit om 'n ondersoek te begin en om die afgetrede regter Burton Fourie aan te stel om die ondersoek te onderneem," het die US in 'n verklaring gesê.

Fourie was voor sy aftrede in 2017, 'n jarelange en gerespekteerde lid van die Wes-Kaapse hooggeregshof en waarnemende lid van die appèlhof. Daar word voorsien dat 'n geskrewe verslag met die bevindings van die ondersoek by die volgende geskeduleerde vergadering van die raad op 2 Desember 2019 ter tafel gelê en oorweeg sal word.

De Villiers het die ondersoek verwelkom. "Ek herbevestig wat ek verlede week vir die media gesê het. Ek het beslis nie by die regssproses ingemeng nie. Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het en dat die verkiesingsproses korrek verloop het."

Die universiteit het gesê hy sal verder oor die saak kommunikeer sodra die universiteitsraad die aanbevelings ná afloop van die ondersoek oorweeg het.

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/09/edwin_cameron_feature.jpg?x54301)

Regter Edwin Cameron is as die nuwe kanselier van die Universiteit Stellenbosch aangewys. (Foto: US)

Schreiber het aangevoer dat Cameron reeds by die aanvanklike aanbod van die kanseliersamp sy kommer daaroor uitgespreek het.

"Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," het Cameron glo geskryf. "Eweneens sou my posisie as genomineerde waarskynlik onder billike bevraagtekening kom terwyl die saak nog hangende is."

Volgens Schreiber is dit op sigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die Konstitusionele Hof was.

"Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het, voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het."

Deel van: SA-nuus (<https://maroelamedia.co.za/kategorie/nuus/sa-nuus/>)

► DA (<https://maroelamedia.co.za/tag/da/>)

► Maties-taalbeleid (<https://maroelamedia.co.za/tag/maties-taalbeleid/>)

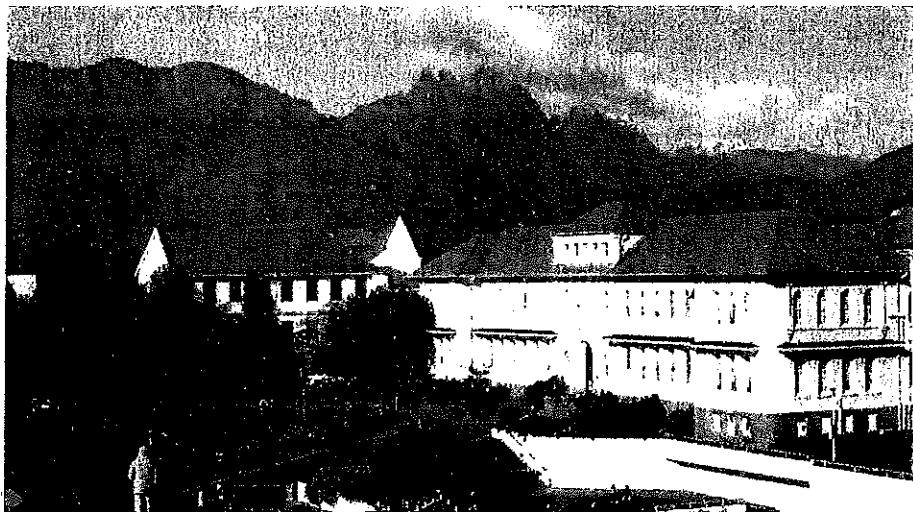
► Universiteit Stellenbosch (<https://maroelamedia.co.za/tag/universiteit-stellenbosch/>)

209

GENERAL COMMUNITY ENTERTAINMENT AGRICULTURAL SPORT

TRAVEL BUSINESS EDITORIAL NOTICE MOTORS HEALTH JOBS

Editorial Featured

DA verwelkom ondersoek na die rektor van die Universiteit Stellenbosch

November 1, 2019 by kwevoel

Die Demokratiese Alliansie (DA) se Kiesafdelinghoof Stellenbosch, dr Leon Schreiber MP, sê in 'n mediaverklaring dat die DA verwelkom die aankondiging van die uitvoerende

Tabs

Latest Popular
Comments Tags

 DA verwelkom ondersoek na die rektor van die Universiteit Stellenbosch November 1, 2019

 Wildtelers aanvaar volle verantwoordelikheid van wildbedryf October 31, 2019

 Pakistan: 64 Dood toe trein brand October 31, 2019

komitee van die Universiteit Stellenbosch (US) dat 'n ondersoek gelas is na die aantygings teen die US rektor, professor Wim de Villiers.

Die ondersoek word geleid deur die afgetrede regter Burton Fourie, en hy sal na verwagting op 2 Desember 2019 sy bevindings lewer.

Die ondersoek kom nadat die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch en 'n oudstudent van die US, dr Leon Schreiber LP, 'n klag by die universiteit ingedien het oor die bewerings in die media dat De Villiers 'n persepsie van inmenging in die hofsaak geskep het om Afrikaanse onderrig prakties uit die US te verwijder.

De Villiers het na bewering voortgesette onvanpaste kontak met regter Edwin Cameron gehad terwyl die saak voor die hof was, om Cameron te oortuig om die nominasie te aanvaar om die volgende kanselier van die US te word.

Kort nadat Cameron die herhaalde aanbiedinge van De Villiers aanvaar het om kanselier te word, het hy die uitspraak geskryf wat prakties Afrikaanse onderrig aan die US uitgeskakel het.

De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat Afrikaans en substantiewe meertaligheid aan die US die slagoffers was van 'n poging deur die rektor om 'n uitspraak van die konstitusionele hof te beïnvloed.

Die DA sal die ondersoek noukeurig monitor en ons sien uit na die bevindinge. Ons is diep besorg oor die persepsie van 'n botsing van belang in hierdie geval, maar ook oor die disrespek wat teenoor Afrikaans en veeltalige tersiêre onderwys getoon word deur die rektor se beweerde gedrag.

Ons herhaal ons oproep dat geregtigheid moet geskied, dat Engels en Afrikaans primêre en volledig gelyke onderrigtale aan die US moet wees, en dat substantiewe meertaligheid by onderwysinrigtings nagestreef moet word.

Related

 Plaaslike dansstudente presteer by SA Kompetisie October 29, 2019

 RiVo Dramastudente maak naam by Op Die Plankefees October 28, 2019

Search

Search

x | 🔍 www.pearlfactor.co.za/platform/ x | 24 US gelas onafhanklike ondersoek x | Nuusdag van netwerk24.com/Nuus/Gonderwyse-US-ondersoek-rektor-na-dieweerde-ongerymde-20191101

US gelas onafhanklike ondersoek na kanselierskap-kwessie

01 November 2019 11:51

Die raad van die Universiteit Stellenbosch (US) het ná 'n klag teen sy rektor en visekanselier, prof. Wim de Villiers, 'n onafhanklike ondersoek gelas.

Dit kom ná bewerings dat De Villiers by 'n hofsaak probeer inmeng het deur regter Edwin Cameron te probeer oorred om die kanselierskap van die US te aanvaar.

Die US het in hierdie hofsaak 'n aansoek deur Gelyke Kansse teengestaan om die instelling te dwing om na sy 2014-Taalbeleid terug te keer.

Prof. Wim de Villiers, US-rektor en visekanselier. Foto: Argief

Die konstitusionele hof het op 10 Oktober eenparig in die US se guns beslis.

De Villiers sê hy verwelkom die ondersoek. "Ek herbevestig wat ek verlede week aan die media gesê het. Ek het beslis nie by die regsproses ingemeng nie. Ek is tevrede dat ek in goedertrou opgetree het, en dat die verkiesingsproses reg verloop het."

George Steyn, voorsitter van die universiteitsraad, het Donderdag

aangekondig dat die uitvoerende komitee van die raad (UKR) 'n resolusie aanvaar het om die onafhanklike ondersoek te gelas.

Dr. Leon Schreiber, 'n US-alumnus, het op 24 Oktober in 'n brief die universiteitsraad deur die registrator versoek om die bewerings te ondersoek.

"Ooreenkomsdig goele beheer en bestuur sowel as deursigtigheid, het die komitee besluit om 'n ondersoek te begin en om afgetrede regter Burton Fourie aan te stel om die ondersoek te onderneem," lui 'n verklaring van die US.

"Voor sy aftrede in 2017 was Fourie 'n jare lange en gerespekteerde lid van die hoëhof in die Wes-Kaap en waarnemende lid van die appèlhof.

"Daar word voorsien dat 'n geskrewe verslag met die bevindings van die ondersoek op die volgende raadsvergadering op 2 Desember ter tafel gelê en oorweeg sal word," lui die verklaring.

Die universiteit sal glo verder inligting verskaf sodra die universiteitsraad die aanbevelings na die ondersoek oorweeg het.

Moer betrek by US VICKI UCTER BY US se herrie oor regter

Dawie Boonzaaier

Die voorsitter van Maties se universiteitsraad en nog 'n lid van die bestuur word ook betrek by die skandaal oor die rektor, prof. Wim de Villiers, se gesprekke met 'n regter van die konstitusionele hof terwyl dié hof besig was om die grondwetlikheid van die Maties-taalbeleid te oorweeg.

Die universiteit het die afgelope week bevestig dat sowel George Steyn, voorsitter van die US-raad, as prof. Stan du Plessis, uitvoerende bedryfshoof van die universiteit en 'n lid van die raad se uitvoerende komitee, "kennis gedra het" van De Villiers se gesprekke met oudregter Edwin Cameron. Die universiteit het nie geantwoord op *Rapport* se vraag of hulle ook aan die gesprekke deelgeneem het nie.

Dit raad se uitvoerende komitee het Donderdag besluit om 'n ondersoek te begin na die korrespondensie tussen De Villiers en Cameron, wat op 25 September as US-kanselier aangestel is. Dié ondersoek volg nadat dr. Leon Schreiber, DA-LP en voormalige lid van die US se Institusionele Forum, versoek het dat die US die bewerings ondersoek dat De Villiers onbehoortlik opgetree het deur Cameron te probeer oorred om 'n benoeming as kanselier te aanvaar. Luidens korrespondensie wat in die openbare domein gekom het, was daar verskeie gesprekke tussen

Cameron en De Villiers. Cameron was ten tyde van dié gesprekke besig om die uitspraak te skryf oor die grondwetlikheid van die taalbeleid.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Die jongste inligting beteken dat daar nou benewens De Villiers, vier amptenare of raadslede van die universiteit by die skandaal betrek word.

Nog 'n raadslid, adv. Jean Meiring, was ook met Cameron in verbinding.

In regskringe word dit as onbehoorlik beskou om enige kontak met 'n regter buite die hof te hê terwyl so 'n regter as voorsittende beampte op-tree in 'n saak waarin jy 'n party is - veral sonder

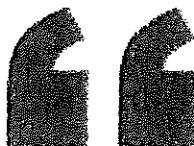
die medewete van jou regspan. *Rapport* verstaan die universiteit se advokate was nie bewus van De Villiers en Cameron se e-poswisseling nie.

Die universiteit se uitvoerende komitee het die afgelope week oudregter Burton Fourie aangestel om 'n ondersoek na die aangeleenthed te lei.

'n Geskrewe verslag met die bevindings van sy ondersoek moet by die volgende raadsvergadering op 2 Desember ter tafel gelê en oorweeg word.

De Villiers het in reaksie volgehoud dat hy "nie met die regspanne ingemeng (het) nie".

■ **Lees adv. Jan Heunis se weergawe op bl. 7 van Weekblads.**

US-raad begin 'n ondersoek na die korrespondensie tussen De Villiers en Cameron.

Rapport
3 Nov 2019

Die briefwisseling en gesprekke tussen die rektor van die Universiteit Stellenbosch (US) en die voormalige regter van die konstitusionele hof Edwin Cameron - terwyl die saak tussen Gelyke Kansel en die universiteit in die konstitusionele hof aan die gang was - het enorme implikasies vir sowel die universiteit as die regering.

Die universiteitsraad se besluit van
vandaag moet Lourierdag se besluit van
die uitvoerende regter Burton Fon-
tee - om die afgestreden regter Burton Fon-
tee aan te stel om die beweerings te onder-
soek - verwelkom word. Dit is inderdaad
in die openbare belang dat al die feite
hieroor aan die lig kom en niks verswyg of
verdoel word nie.

poog om homself hoofsaaklik op grond van twee argumente te verontskuldig. Die eerste is dat nadat Cameron sy aanvanklike versoek dat hy (Cameron) homself as kanselier verkiesbaar stel van die hand gewys het, daar geen verdere korrespondensie tussen die twee was nie. Sy tweede argument is dat Gelyke Kansel toestemming verleen het dat Cameron hom as kanselier verdiensbaar mag stel. Die eerste van hierdie verwere is onvolkilig en misleidend en die tweede nie korrek nie.

Gelyke Kause se aansoek om die unver-
screit se raabbeeld ongrondwetlik te ver-
klaar is op 8 Augustus in die konstituio-
nale hof aangehoor. Cameron het reeds
op 2 Augustus aan De Villiers geskryf dat
seder hul gesprak twee weke vantevore
dit vir hom onteenseiglik duidelik gevord
het dat hy nie die benoeming kan aanvaar
nie omdat dit sy posisie as regter hopeelloos
sou kompromitteer. In dié e-pos spreek
Cameron sy spyf uit dat ons sangrypende

**leg
el.
so
cip.
ie
ui**

Die oprede van die rektor
van die Universiteit
Stellenbosch en oudrektor
Edwin Cameron tydens
Gelyke kunsese hofstryd
oor Afrikaans by die
universiteit het die uitspraak
onherroeplik besnyet,
skryf **Jan Heunis**.

skelte persone genader is om 'n benoeming as konsellier van die LS te aanvaar, wat hy van die hand gewys het as gevolg van die hangende liggaam en ander redes. Hierdie pogings, skryf Cameron, het voorbedeut en, nadat die saak aangehoor is, het hy aangedui (sonder om te sê leef-oor wie) dat hy sy besluit sou heteroorweg onderhewig daarvan dat Gelyke Kansse nie beswaar sou hê nie. (Lat wel dat Cameron nooit persoonlik enige sodanige versoek aan Gelyke Kansse gerryg het nie).

In die registrator se brief word die parde verder uitgevoer om die korrespondensie tussen Cameron en Adv. Jean Meiring, 'n lid van die universiteitsraad, te onderskei en te oorweeg. Weens 'n paar dees het die Gelyke Kansse respon beskik om nie

van die aanbed geblyk te nieke nie.
Toe Cameron se uitspraak eger uitne-
delik op 10 Oktober gelever is en dit dui-
delik geword het dat die onderbou van die
uitspraak waarin Gelyke Kansse se aprel
van die hand gewys is, vreeslik gebreklig
was en aanduidend van vooroordeel ken-
wees, het Kossowu op 14 Oktober 'n skry-

We aan die registrator van die hof gery waarin hy versoek is om die korrespondensie beskikbaar te maak.

Op 18 Oktober het Rossouw 'n skrywe aan hoofregter Mogeng Mogeng Berig waarin die verwikkeling wat hierbo uitgeges is, onder sy aandag gebring is. Rossouw skryf dat daar geen aanhouding is dat hy (Mogeng) voorval oor die kwessie ingelyk is nie en dat dit sekerlik getuig van onrefinante en ontopenlike gedrag aan die kant van die regter wat die hof se ill-

pondensie tussen die twee was nie.

Sy tweede argument is dat Gelyke Kansel toeëstemming verleen het dat Cameron hom as kanselier verkiesbaar mag stel.

Die eerste van hierdie verwere is onvolledig en misleidend en die tweede nie korrek nie.

Gelyke Kansel se aansoek om die universtelt se taakbeleid ongelooflik te verklar is op 8 Augustus in die konstitusionele hof aangehoor. Cameron her reeds op 2 Augustus aan De Villiers geskryf dat sedver hul gesprek twee weke vantevore dit vir hom onteensegtlik duidelik geword het dat hy nie die benoeming kan aanvaar nie omdat dit sy posisie as regter hopeklos sou kompromitteer. In die e-pos spreek Cameron sy snyt uit "dat ons aanvrypende besprekking van die identiteit- en ander issues wat op die kanselierskap betrekking het op hierdie borwyse moet eindig, maar ek sten nie enige realistiese wyse waarop ons die gesprek kan voortset nie".

Die blote feit dat so 'n gesprek tussen De Villiers, as eerste respoen in die hangende hofsaak, en een van die voorstende regters gevoer is, is hoogs onregtmatig.

De Villiers antwoord agt dat later om te sê dat hy teleurgesteld is oor Cameron se bestoffel, maar dat hy sy standpunt verstaan. Op 30 Augustus skryf Cameron weer aan De Villiers dat "in die lig van die positiewe verwikkelinge" (dat wil sê die "toestemming" deur Gelyke Kansel hy wel beskikbaar was vir die buiteling).
Uit die verdere korrespondensie blyk dat daar ook in persoonlike ontmoeting (daar is selfs sprake van 'n epe) tussen die regter en die rektor was. Om persoonlik nie 'n regter te ommuur terwyl hy besig is om 'n misprak te skryf waaroe hy 'n par-

ty is, is - nodeelos om te sê - hoogs onreinbaar. Die ander punt om te maak is dat Gelyke Kansel geen lewe gehad het van die korrespondensie en pogings om te ontmoet nie.

Die rektor se verdere verwere, dat Gelyke Kansel ingestem het tot Cameron se kandidatuur, is eweneens problematies.

Ek het vir die eerste keer van Cameron se kandidatuur gehoor toe De Villiers my op 26 Augustus (amptelik die week nadat die stuk goedien het), maar nog voorheen uitgeslaag gesprek gevlew is bel. Tydens die optroep her hy my laat verstan dat verskeie mens Cameron se kandidatuur steun en dat dit 'n uitgemaklike sink was dat Cameron ook my indruk dat hy verwaag het

dat ek my invloed moet gebruik om Christo van der Rheecke, wat deur my en ander lede van die US-konvokasie as 'n kandidaat benoem is, se kandidatuur terug te trek. In die gesprek het De Villiers ook vir die eerste keer verwys na

Rheecke, wat deur my en ander lede van die US-konvokasie as 'n kandidaat benoem is, se kandidatuur terug te trek. In die gesprek wat my genoeg het om te regter wat my genoeg het om te waaner die gesprek pleksgevind het.

Sy antwoord: "n Hele paar keer gedurende die afgelope twee weke."

Dit was so 'n beduidende erkenning dat ek dieselke ooggend nog die feit aan die leter van die universiteit se regstuur oorge dra het. Nadeloos om te sê, het ek ook nie Van der Rheecke versoek om sy kandidatuur terug te trek nie.

My gesprek met die universiteit se advokaat is 'n dag later opgevolg met 'n brief van Gelyke Kansel se procureur, Danie

voorbeld, nodig gevrees het vir die twee lelers van die onderskele regstuur om 'n ontmoeting met die hoofregter en ook met Cameron aan te vin.

Die blyk sluit af met die verskering dat Gelyke Kansel graag die saak sou wou oplos in ooreenstemming met wat openbare

belang vereks en die vereistes van reg en regverdigheid. Die uiterschiel se prokureur sou nie hierop geantwoord nie.

Na Rossouw se skrywe het die universiteitsadvokaat my gevra om, op spreek gelewer is bel. Tydens die optroep her hy my laat verstan dat verskeie mens Cameron se kandidatuur steun en dat dit 'n uitgemaklike sink was dat Cameron ook my indruk dat hy verwaag het

dat ek my invloed moet gebruik om Christo van der Rheecke, wat deur my en ander lede van die US-konvokasie as 'n kandidaat benoem is, se kandidatuur terug te trek. In die gesprek wat my genoeg het om te regter wat my genoeg het om te waaner die gesprek pleksgevind het.

Sy antwoord: "n Hele paar keer gedurende die afgelope twee weke."

Dit was so 'n beduidende erkenning dat ek dieselke ooggend nog die feit aan die leter van die universiteit se regstuur oorge dra het. Nadeloos om te sê, het ek ook nie Van der Rheecke versoek om sy kandidatuur terug te trek nie.

My gesprek met die universiteit se advokaat is 'n dag later opgevolg met 'n brief van Gelyke Kansel se procureur, Danie

was en aanduidend van vooroordeel kon wees, het Rossouw op 14 Oktober 'n starye aan die registratore van die Hof geklik. Waarin hy verskrik is om die korrespondensie beskikbaar te maak.

Nietar hy geweier het, het die registratore van die Universiteit Stellenbosch, op versoeck van Cameron, die korrespondensie beskikbaar gestel.

Op 18 Oktober het Rossouw 'n skrywe aan hoofregter Mogoeng Mogoeng gevra waarin die verwikkeling wat hierbo uitgegaaf is, onder sy aandag gebring is. Rossouw skryf dat daar geen aanduiding is dat hy (Mogoeng) vooraf oor die kwestie beskikbaar was. Hy (Mogoeng) gevra of die kandidatuur van Gelyke Kansel gevra word, maar daar nie beswaar sou wees teen sy aanvaarding van 'n benoeming nie - en nie dat daar toestemming of goedkeuring gevra word nie, soos wat De Villiers nou voorgee nie. Die tweede paragraaf van daardie skrywing se presiese wat Gelyke Kansel se stemming omtrent die saak was.

Vry vertaal lees dit soos volgende: "Soos dit is, het 'n aantal alumnis nie wort self verbintenis met Gelyke Kansel het, dit oorweeg om uit te bemeen as 'n kandidaat, maar daarneen bestuif omdat ons tot die gevolgtrekking gekom het dat dit nie toe pastik sou wees om u in hierdie verband te nadruk nie in die lig van die feit dat u 'n lid is van die hof wat Gelyke Kansel, aan die een kant, en die universiteit, aan die ander kant, se saak moet beveg."

Op 2 September - meer as 'n maand vooraf die Konstitutionale Hof sy uitpraak sou lever - skryf die registratore van die konstitutionale Hof sy uitvoerig aan die partye se procureurs. Cameron, aan die partye se procureurs, was en aanduidend van vooroordeel as regstuur te dien.

■ Adv. Jan Heuns SC is president van die US-konvokasie en teter van Gelyke Kansel se regstuur.

Matie-kanselier: Hier kom 'n ding

Standpunt

Barnard Beukman

Die hoogs vreemde omstredenheid wat rondom die Universiteit van Stellenbosch (US) se kanselier-skap ontstaan het, is wel iets waaroor die spreekwoordelike horlosie teruggevraag kan word. En daarvoor rus die onus vierkantig by oudregter Edwin Cameron.

Hy kan met volle behoud van sy wwaardigheid en integriteit bloot staan by die oorspronklike gesonde oordeel wat hy aan die dag gelê het.

Hy het op 2 Augustus in 'n brief aan US-rektor Wim de Villiers verwys na die belangbetsing van sy betrokkenheid by die konstitusionele hof se uitspraak oor die universiteit se taalbeleid en om as kanselier beskikbaar te wees.

Toet het hy die benoeming van die hand gewys, want: "Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en watter kant toe ook, sal my posisie in die begietiging daarvan hopeeloos gekompromiteer word sou ek die benoeming aanvaar. Eweneens sou my posisie as benoemde waarskynlik onder billike bevraagtekening kom terwyl die saak nog hangende is."

Hy was toe reg en dit is nog steeds reg en hy behoort hom nou daardeur te laat lei.

Die rede waarom die situasie hierbo as "hoogs vreemd" beskryf word:

■ Die vroeë rodes wat Cameron in latere korrespondensie aantvoer waarom hy weer beskikbaar is, is onoortuigend en sonder enige geldige rede wat die kansellierskap dien. Korrespondensie waarin hy "omgepraat" word, laat ook heelwat vrae. As hy wil voortgaan met die kansellierskap, sal hy sy posisie met die volledige aanloop moet openbaar. Daarvan gaan hy uiteindelik nie wegkom nie.

■ Koerante het gewoonlik 'n oraanhod aan mense wat verskillende menings wil stel. Hoewel heelwat artikels aangebied is – waarvan ons een gebruik het – wat aanvoer hier is botsende belang, is daar skybaar niemand wat 'n artikel wil aanbied met 'n alternatiewe standpunt nie. Waarom nou so laag lê? (Terloops, die aanhod staan steeds.)

■ Die US-raad se besluit om onderzoek in te stel of De Villiers enige oVertreding begaan het. Hy was tog nie die enigste rolspeler nie en wat van die kansellier se besluit om homself uiteindelik wel beskikbaar te stel? En ander rolspelers wat raadslede insluit?

En wat van die reg- en etiese vraag op die tafel: is hier 'n onuithoudbare belangbetsing of nie?

Hopelik is dit 'n ware onafhanklike ondersoek met integriteit waarop nie enige beperkings oor die ter saaklike kwessies is nie. En nie bloot 'n bak water om soos Pontius Pilatus in hande te was nie.

■ Die poging van De Villiers en die US om huile op 'n "groenlig" van die organisasie Gelyke Kans te boronp, dat Cameron maar kon beskikbaar wees as kansellier. Die inderdaad gekwalifiseerde ja-woord van die organisasie is 'n swak kaart om te speel aangesien hulle nie ten tyde van die versoeck vir die groenlig ingelig is Cameron is die skrywer van die uitspraak nie.

('n Uitspraak wat terloops ook nou in die gedrang kan wees.)

Dit lyk asof die gesamentlike bewind van George Steyn, US-raadsvoorsitter, en De Villiers in 'n ongemaklike hoek gedruk is. Soos outydse Sondagkoerantplekkie graag uitbasuin het: "Hier kom 'n ding!"

Is Cameron 'n geskikte persoon vir die kansellierskap? By uitstek. Is daar 'n kans dat De Villiers vir hom gesê het: "Skryf jou uitspraak reg, dan kry jy 'n kansellierskap?" Hoogs, hoogs onwaarskynlik.

Gaan dit oor die taalbeleid? Dit sou kleinnlik wees.

Dit gaan oor wat reg is, waaraar die "nuwe" US juis so hoog opgee.

■ Beukman is redakteur van *Beeld*.

POLICY

Maties rector, VC De Villiers probed

Retired judge to head the investigation

DOMINIC ADRIAANSE
dominic.adriaanse@iinet.co.za

RETIRED appeals Judge Burton Fourie has been appointed to head an investigation into allegations that Stellenbosch University's rector and vice-chancellor, Prof Wim de Villiers, attempted to interfere in a court case by offering Constitutional Court Justice Edwin Cameron the chancellor position.

Cameron was involved in hearing an appeal regarding the university's language policy earlier this year.

The apex court ended up dismissing the appeal by Gelyke Kanse against a Western Cape High Court's refusal to set aside the 2016 language policy.

The policy, in effect, saw teaching at the university conducted in English.

The university's executive committee of council last week appointed Fourie to conduct the investigation into the allegation that De Villiers attempted to "improperly influence" Justice Cameron by offering him the position of university chancellor.

De Villiers has denied interfering with the legal process.

According to the university, the request for the probe came from alumnus Dr Leon Schreiber, who wrote to the institution on October 24.

"In terms of transparency, the executive committee of council decided to launch an investigation and appoint retired Judge Burton Fourie to conduct the investigation."

"Before his retirement in 2017, he was a long-standing and respected member of the Western Cape High Court and acting member of the Supreme Court of Appeal."

"It is envisaged that a written report with the findings of the investigation will be tabled and considered at the next scheduled council meeting on December 2," said the university.

De Villiers said he welcomed the

I reaffirm what I said: I did not interfere with the legal process

Prof Wim de Villiers
STELLENBOSCH UNIVERSITY RECTOR

investigation.

"I reaffirm what I said to the media: I did not interfere with the legal process. I am satisfied that I acted in good faith and that the nomination and election followed due process," he said.

Schreiber, who is a DA constituency head, said he wrote to the university registrar and the judicial services committee. This comes after the publication of an Afrikaans newspaper article that contained the allegation against De Villiers, he said.

The university labelled the article "innuendo", citing that no individual had the power to "offer" anyone the chancellorship.

Justice Cameron had indicated that he would only make himself available if Afrikaans lobby group Gelyke Kanse was comfortable with it, said the university.

In a statement on Friday, it said: "Gelyke Kanse is pleased to note Stellenbosch University's decision at a special meeting of the executive committee, according to which Fourie was appointed to investigate alleged irregular, unethical and possibly unlawful interference in the recent 2016 Language Policy litigation."

"In this regard, Gelyke Kanse has instructed our legal team to make itself available to testify before the commission and to make documents (including correspondence between the legal teams and the Chief Justice) available to the commission."

COUNCIL DECISION

Maties rector probed for 'bid to influence Concourt case'

SISONKE MAMIA
sisonke.mamia@ncl.ac.za

STELLENBOSCH University rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers is to be investigated for his alleged improper influencing of retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position

of university chancellor.

George Steyn, chairperson of the Stellenbosch University (SU) Council, announced on Thursday evening that the Executive Committee of Council adopted a resolution to appoint retired Judge Burton Foule to conduct an independent investigation following a complaint against De Villiers.

This comes after the Constitutional Court, on October 10, unanimously found in favour of SU, which opposed an application by Gelyke Karsse, a lobby group that wanted SU to reinstate Afrikaans as a parallel medium of instruction, to compel the institution to return to its 2014 Language Policy. In a letter to the institution on

October 24, DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber, also an alumnus of the university, requested council, via the registrar, to launch an investigation based on allegations that De Villiers had attempted to interfere in the court case by trying to convince

To page 2

Wim de Villiers

INVESTIGATION

I acted in good faith – rector

From page 1

Justice Cameron to accept the office of chancellor.

Steyn said in terms of good governance and transparency, the council decided to launch an investigation and appoint Fourie to conduct the probe.

"Before his retirement in 2017, [judge] Fourie was a long-standing and respected member of the Western Cape High Court and acting member of the Supreme Court of Appeal.

"It is envisaged that a written report with the findings of the investigation will be tabled and considered at the next scheduled Council meeting on December 2," Steyn said.

Schreiber welcomed the announcement and said the DA would closely monitor the investigation, "and we look forward to its findings".

"We are deeply concerned about the perception of a conflict of interest in this case, but also about the disrespectful manner towards Afrikaans and multilingual tertiary education by the rector's alleged conduct."

"We reiterate our call that justice must be seen to be done in this case that English and Afrikaans should be primary and fully equal languages of instruction at SU, and that substantive multilingualism should be pursued at educational institutions," Schreiber said.

He added that shortly after Justice Cameron accepted De Villiers' repeated offers to become chancellor, he authored the judgment with regard to the use of Afrikaans at SU.

"De Villiers's conduct creates the extremely worrying perception that Afrikaans and substantive multilingualism at SU were the victims of an attempt by the rector to improperly influence a Justice of the Constitutional Court," he said.

In response to the decision, De Villiers welcomed the investigation announced by the council.

"I reaffirm what I said to the media last week: I did not interfere with the legal process."

"I am satisfied that I acted in good faith; and that the nomination and election followed due process," De Villiers said.

Advocate Jan Heinrich, president of SU's convocation, said two important things needed to be noted in the matter: "First, the image of the university must be protected, and the second one is that the administration of justice in South Africa has to be equally protected as well."

Gelyke Kaus expressed satisfaction with the council's decision: "In accordance with which Judge Fourie was appointed to investigate allegations of irregular, immoral and possibly fraudulent interference in the recent litigation about the university's 2016 language policy by De Villiers."

Gelyke Kaus said it had instructed its legal team to make themselves available to testify before the commission and submit documents relating correspondence between the legal team and the chief justice to the commission.

SU spokesperson Susan van der Merwe said the university would communicate further on the matter when the council had considered the recommendations that would follow the investigation.

Podcasts

<https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191011/2138796-0~154B9CF.html>

<https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191028/2184007-0~1556A7B.html>

<https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191028/2184880-0~1556DE4.html>

<https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191030/2191405-0~1558763.html>